

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH 2011

Opracowanie publikacji	GUS, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia US Gdańsk, Ośrodek Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego
<i>Preparation of the publication</i>	<i>CSO, Social Surveys and Living Conditions Department SO Gdańsk, Centre for Education and Human Capital Statistics</i>
kierujący <i>supervisor</i>	dr Piotr Łysoń, GUS
liderzy zespołu <i>team leaders</i>	Hanna Gołaszewska, GUS Jacek Maślankowski, US Gdańsk
zespół <i>team</i>	Agata Franecka, GUS Piotr Jaworski, US Gdańsk Stanisław Radkowski, GUS Robert Wieczorkowski, GUS Magdalena Wiktor, US Gdańsk
Projekt okładki <i>Cover design</i>	Lidia Motrenko-Makuch ZWS
Wydruk i oprawa <i>Print and binding</i>	Zakład Wydawnictw Statystycznych <i>Statistical Publishing Establishment</i>

ISBN 978-83-7027-524-2

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja jest drugą edycją opracowania przygotowywanego przez Główny Urząd Statystyczny na podstawie badania „Kształcenie dorosłych”.

Obecna edycja publikacji opracowana została na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania „Kształcenie dorosłych”, przeprowadzonego w I kwartale 2012 r. Głównym celem tego badania było uzyskanie informacji na temat uczestnictwa osób w wieku 18 - 69 lat w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym jak również informacji nt. znajomości języków obcych, umiejętności korzystania z komputera oraz uczestnictwa osób badanych w wydarzeniach kulturalnych i w życiu społecznym. Obserwacją objęto okres 12 miesięcy przed badaniem. W celu zapewnienia porównywalności z danymi międzynarodowymi, jak również z wynikami z poprzedniej edycji badania z roku 2006 podane zostały wartości także dla grupy wiekowej 25 – 64 lata.

Badanie, którego angielska nazwa brzmi „Adult Education Survey”, jest badaniem międzynarodowym przeprowadzanym w krajach należących do Unii Europejskiej w oparciu o rozporządzenie Komisji (UE) nr 823/2010 z 17 września 2010 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 452/2008, dotyczącego tworzenia i rozwoju statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie, w odniesieniu do statystyk dotyczących udziału dorosłych w procesie uczenia się przez całe życie. Metodologia badania jest zgodna z zaleceniami Eurostatu.

Dziękujemy respondentom, którzy wzięli udział w badaniu, jak również innym osobom zaangażowanym w jego realizację oraz przygotowanie publikacji, w szczególności współpracownikom z Urzędu Statystycznego w Gdańsku.

Mamy nadzieję, że publikacja będzie cennym źródłem wiedzy na temat kształcenia osób dorosłych w Polsce.

dr Piotr Łysoń

Dyrektor Departamentu

Badań Społecznych i Warunków Życia

PREFACE

This publication is the second edition of the study prepared by the CSO on the basis of 'The Adult Education Survey'.

The current edition of the publication was compiled based on the generalised results of the sample survey "The Adult Education Survey", carried out by the CSO in the first quarter of 2012.

The main objective of the survey was to obtain information concerning the participation of persons aged 18-69 years in formal, non-formal and informal education, as well as information on their foreign language skills and computer literacy and the participation of the surveyed persons in cultural events and social life. The reference period of the survey was 12 months.

For the sake of comparability with international data and the results from the previous edition of the survey carried out in 2006, the values for the 25-64 age group were also provided.

The Adult Education Survey is an international survey carried out in European Union Member States on the basis of Commission Regulation (EU) No. 823/2010 of 17 September 2010 implementing Regulation (EC) No. 452/2008 of the European Parliament and of the Council, concerning the production and development of statistics on education and lifelong learning, as regards statistics on the participation of adults in lifelong learning. The survey methodology complies with Eurostat recommendations.

Our thanks go to all the respondents who participated in the survey, and other persons involved in the survey's completion and the preparation of the publication, in particular our colleagues from the Statistical Office in Gdańsk.

We hope that the publication will be a valuable source of knowledge on adult education in Poland.

Piotr Łysoń, PhD
Director of the Social Surveys
and Living Conditions Division

Warsaw, April 2013

	Str.
SPIS TREŚCI	
PRZEDMOWA.....	3
I. ORGANIZACJA I METODOLOGIA BADANIA	9
II. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH.....	16
1. Ogólna ocena aktywności edukacyjnej ludności – <i>Agata Franecka</i>	16
2. Kształcenie w systemie formalnym – <i>Agata Franecka</i>	23
3. Kształcenie w systemie pozaformalnym – <i>Piotr Jaworski</i>	32
4. Kształcenie nieformalne – <i>Magdalena Wiktor</i>	56
5. Uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym – <i>Stanisław Radkowski</i>	63
6. Znajomość obsługi komputera – <i>Stanisław Radkowski</i>	79
7. Znajomość języków obcych – <i>Stanisław Radkowski</i>	88
8. Trudności w uczestnictwie w kształceniu formalnym lub pozaformalnym oraz charakterystyka osób nieuczestniczących w żadnej formie kształcenia – <i>Agata Franecka</i>	93
ANEKS TABELARYCZNY	
TABLICE - POLSKA	
Tabl. 1. Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym według wieku, płci, miejsca zamieszkania	96
Tabl. 2. Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym według poziomu ukończonego wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania	97
Tabl. 3. Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym według dziedziny ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	98
Tabl. 4 Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym według wieku, płci, miejsca zamieszkania	101
Tabl. 5 Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym według poziomu ukończonego wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania	102
Tabl. 6 Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie formalnym według dziedziny kształcenia	103
Tabl. 7. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby szkoleń, poziomu ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	104
Tabl. 8. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby szkoleń i powodów doksztalcania się.....	105
Tabl. 9. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby szkoleń oraz rodzaju instytucji prowadzących szkolenie	106
Tabl. 10. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby szkoleń, oceny stopnia wykorzystania nabytych umiejętności i satysfakcji z udziału w działaniu edukacyjnym	107
Tabl. 11. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby szkoleń i korzyści z doksztalcania się	108
Tabl. 12. Osoby, w wieku 18-69 lat, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod, wieku, płci i miejsca zamieszkania	108
Tabl. 13. Osoby, w wieku 25-64 lata, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod, poziomu wykształcenia płci i miejsca zamieszkania.....	110
Tabl. 14. Osoby, w wieku 18-69 lat, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod, statusu na rynku pracy, płci i miejsca zamieszkania	111
Tabl. 15. Osoby, w wieku 18-69 lat, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod i sekcji PKD głównego miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania ...	112

	Str.
Tabl. 16. Pracujący, w wieku 18-69 lat, którzy korzystali z samokształcenia według wykorzystywanych metod, zawodu głównego miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania	116
Tabl. 17. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy	118
Tabl. 18. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	122
Tabl. 19. Czytelność prasy osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy	124
Tabl. 20. Czytelność prasy osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	126
Tabl. 21. Czytelność książek osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy	127
Tabl. 22. Czytelność książek osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	129
Tabl. 23. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy	130
Tabl. 24. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	133
Tabl. 25. Znajomość obsługi komputera przez osoby w wieku 18-69 lat według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania	134
Tabl. 26. Znajomość obsługi komputera przez osoby w wieku 18-69 lat według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	138
Tabl. 27. Znajomość obsługi komputera przez osoby w wieku 25-64 lata według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	140
Tabl. 28. Znajomość obsługi komputera przez osoby w wieku 18-69 lat według liczby posiadanych umiejętności, grup wieku, płci i miejsca zamieszkania.....	142
Tabl. 29. Znajomość obsługi komputera przez osoby w wieku 18-69 lat według liczby posiadanych umiejętności, płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.	143
Tabl. 30. Znajomość obsługi Internetu przez osoby w wieku 18-69 lat według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	144
Tabl. 31. Znajomość obsługi Internetu przez osoby w wieku 18-69 lat według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	148
Tabl. 32. Znajomość obsługi Internetu przez osoby w wieku 25-64 lata według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	150
Tabl. 33. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy	152
Tabl. 34. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia.....	154
TABLICE – UNIA EUROPEJSKA	
Tabl. I. Udział osób w wieku 25-64 lata w kształceniu formalnym lub pozaformalnym.....	155
Tabl. II. Udział osób w wieku 25-64 lata w kształceniu formalnym	156
Tabl. III. Udział osób w wieku 25-64 lata w kształceniu pozaformalnym.....	157

	Page
TABLE OF CONTENTS	
PREFACE.....	4
I. THE ORGANISATION AND METHODOLOGY OF THE SURVEY.....	9
II. THE ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE ADULT EDUCATION SURVEY...	16
1. A general assessment of the education activity of population – <i>Agata Franecka</i>	16
2. Education in the formal system – <i>Agata Franecka</i>	23
3. Education in the non-formal system – <i>Piotr Jaworski</i>	32
4. Informal education – <i>Magdalena Wiktor</i>	56
5. Participation in cultural events and social life – <i>Stanisław Radkowski</i>	63
6. Computer literacy – <i>Stanisław Radkowski</i>	79
7. Foreign language skills – <i>Stanisław Radkowski</i>	88
8. Difficulties in participating in formal or non-formal education and the profile of persons not participating in any form of education – <i>Agata Franecka</i> ..	93
TABLE ANNEX	
TABLES – POLAND	
Table 1. Persons aged 18-69 years by participation in the formal education system, non-formal education, and informal education by age, sex and place of residence.....	96
Table 2. Persons aged 25-64 years by participation in the formal education system, non-formal education, and informal education by the level of completed education, sex and place of residence.....	97
Table 3. Persons aged 25-64 years by participation in the formal education system, non-formal education, and informal education by the field of attained education, sex and place of residence.....	98
Table 4. Persons aged 18-69 years by participation in the formal education system, non-formal education, and informal education by age, sex and place of residence.....	101
Table 5. Persons aged 25-64 years by participation in the formal education system, non-formal education, and informal education by the level of completed education, sex and place of residence.....	102
Table 6. Persons aged 25-64 years participating in the formal education system by the field of education.....	103
Table 7. Persons aged 25-64 years participating in the non-formal education system by the number of completed trainings, the level of completed education, sex and place of residence.....	104
Table 8. Persons aged 18-69 years participating in the non-formal education by the number of completed trainings, and the reason for participation in training.....	105
Table 9. Persons aged 18-69 years participating in the non-formal education by the number of trainings completed and the type of the institution providing the training.....	106
Table 10. Persons aged 18-69 years participating in the non-formal education by the number of trainings completed, the assessment of the level of the usefulness of the obtained skills and the satisfaction from participation in educational activities.....	107
Table 11. Persons aged 18-69 years participating in the non-formal education by the number of trainings completed and the benefits from training.....	108
Table 12. Persons aged 18-69 years participating in self-learning by the used methods, the level of education, sex and place of residence.....	108
Table 13. Persons aged 25-64 years participating in self-learning by the used methods, the level of education, sex and place of residence.....	110
Table 14. Persons aged 18-69 years participating in self-learning by the used methods, the status on the labour market, sex and place of residence.....	111
Table 15. Persons aged 18-69 years participating in self-learning by the used methods and NACE sections of the main place of work, sex and place of residence.....	112

	Page
Table 16. Working persons aged 18-69 years participating in self-learning by the used methods, the profession of the main place of work, sex and place of residence	116
Table 17. Persons aged 18-69 years who participated in cultural activities during the last 12 months by age, sex, place of residence and status on the labour market.....	118
Table 18. Persons aged 18-69 years who participated in cultural activities during the last 12 months by age, sex, place of residence and level of education	122
Table 19. Persons aged 18-69 who in the last 12 months read newspapers and magazines by age, sex, place of residence and status on the labour market	124
Table 20. Persons aged 18-69 who in the last 12 months read newspapers and magazines by sex, place of residence and level of education.....	126
Table 21. Persons aged 18-69 who in the last 12 months read books by age, sex, place of residence and status on the labour market	127
Table 22. Persons aged 18-69 who in the last 12 months read books by sex, place of residence and level of education.....	129
Table 23. Persons aged 18-69 years who participated in selected types of social activities during the last 12 months by age, sex, place of residence and status on the labour market.....	130
Table 24. Persons aged 18-69 years who participated in selected types of social activities during the last 12 months by sex, place of residence and level of education	133
Table 25. Computer literacy among persons aged 18-69 by age groups, sex and place of residence.....	134
Table 26. Computer literacy among persons aged 18-69 by sex, place of residence and level of education	138
Table 27. Computer literacy among persons aged 25-64 by sex, place of residence and level of education	140
Table 28. Computer literacy among persons aged 18-69 by the number of skills, age groups, sex and place of residence	142
Table 29. Computer literacy among persons aged 18-69 by the number of skills, sex, place of residence and level of education	143
Table 30. Internet literacy among persons aged 18-69 by age groups, sex and place of residence.....	144
Table 31. Internet literacy among persons aged 18-69 by sex, place of residence and level of education	148
Table 32. Internet literacy among persons aged 25-64 by sex, place of residence and level of education	150
Table 33. Persons aged 18-69 by the number of foreign languages learnt, age groups, place of residence and status on the labour market.....	152
Table 34. Persons aged 18-69 by the number of foreign languages learnt, sex, place of residence and level of education	154
TABLES – EUROPEAN UNION	
Table I. The share of persons aged 25-64 in formal or non-formal education	155
Table II. The share of persons aged 25-64 in formal education	156
Table III. The share of persons aged 25-64 in non-formal education	157

I. Organizacja i metodologia badania Kształcenie dorosłych

Badanie „Kształcenie dorosłych” zostało przeprowadzone w okresie od 2 stycznia do 29 lutego 2012 roku przy zastosowaniu metody reprezentacyjnej, na wylosowanej próbie 25 206 mieszkań. W losowaniu nie brały udziału pomieszczenia w obiektach ruchomych i obiekty zbiorowego zamieszkania oraz pomieszczenia prowizoryczne.

W wylosowanych mieszkaniach wywiad przeprowadzano z osobami w wieku 18 - 69 lat. Wiek osób określono wg stanu na 31.XII.2011 r. Udział tych osób w badaniu miał charakter dobrowolny.

Badanie wykonane techniką wywiadu bezpośredniego z respondentem, bez możliwości przeprowadzania wywiadów zastępczych, z wykorzystaniem papierowych kwestionariuszy:

- I. **KD-1G, kształcenie dorosłych, kwestionariusz gospodarstwa domowego** - który przeznaczony był dla każdego gospodarstwa znajdującego się w wylosowanym mieszkaniu.
- II. **KD-1I, kształcenie dorosłych, kwestionariusz indywidualny** - który wypełniany był dla każdej osoby objętej badaniem, tj. osoby w wieku 18-69 lat.

Wywiady zrealizowano w 14,2 tys. gospodarstw domowych (około 55% wylosowanych), w tym 8,5 tys. stanowiły gospodarstwa w miastach. Na podstawie kwestionariusza indywidualnego przebadano 27,6 tys. osób w wieku 18 - 69 lat, w tym 22,5 tys. osób w wieku 25 – 64. Przedział wiekowy 25 – 64 lata był zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 823/2010 obowiązkowy dla populacji objętej badaniem „Kształcenie dorosłych”, natomiast w Polsce objęto badaniem również grupy wiekowe 18 – 24 lata i 65-69 lata.

Niewypełnienie ankiet było spowodowane głównie: odmowami udziału w badaniu (4,1 tys. gospodarstw domowych). Członkowie badanych gospodarstw domowych w określonym dla badania wieku nie udzielili odpowiedzi głównie z powodu nieobecności.

Pracami związanymi z przygotowaniem i prowadzeniem badania „Kształcenie dorosłych” kierował Departament Badań Społecznych i Warunków Życia we współpracy z innymi departamentami GUS oraz Urzędem Statystycznym w Gdańsku. Na terenie województw badanie było prowadzone przez urzędy statystyczne.

Temat i zakres badania

Głównym celem badania było uzyskanie informacji na temat uczestnictwa osób w wieku 18-69 lat w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed dniem przeprowadzenia wywiadu, w powiązaniu z cechami społeczno-demograficznymi tych osób.

Edukacja w systemie formalnym obejmuje naukę w systemie szkolnym – na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczych szkół zawodowych, szkół ponadgimnazjalnych (w tym szkół policealnych), jak również kształcenie na poziomie studiów wyższych, podyplomowych i doktoranckich. Związana jest z regularną formą nauki. Kształcenie prowadzone jest przez instytucje szkolne i edukacyjne, publiczne i niepubliczne, uprawnione do nauczania (działalność edukacyjna może być prowadzona przez osoby prawne i fizyczne, uczelnia musi mieć osobowość prawną). Odbywa się zgodnie z zatwierdzonymi programami nauczania. Kształcenie oparte jest na standardach przyjętych w systemie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego zatwierdzonych obowiązującymi uregulowaniami prawnymi tzn. ustawami *O systemie oświaty* oraz *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Edukacja ta prowadzi w kierunku uzyskania kwalifikacji potwierdzonych świadectwem, zaświadczeniem o ukończeniu szkoły, certyfikatem, dyplomem.

Przez naukę/studia należy rozumieć wszystkie formy kształcenia w systemie szkolnym (formalnym) w typach szkół działających na podstawie ustawy *O systemie oświaty* i ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, w szczególności w szkołach podstawowych, gimnazjach, zasadniczych szkołach zawodowych, liceach ogólnokształcących, uzupełniających liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych, technikach, technikach uzupełniających, specjalnych szkołach przysposabiających do pracy, szkołach policealnych oraz szkołach wyższych. Charakteryzuje je obecność osoby prowadzącej zajęcia (nauczyciela/wykładowcy).

W badaniu wyróżniono następujące poziomy edukacji formalnej:

- 1 – podstawowy (szkoła podstawowa, szkoła artystyczna I stopnia realizująca jednocześnie program szkoły podstawowej),
- 2 – gimnazjalny (gimnazjum, specjalna szkoła przysposabiająca do pracy),
- 3 – zasadniczy zawodowy,
- 4 – średni ogólnokształcący (liceum ogólnokształcące, uzupełniające liceum ogólnokształcące, liceum profilowane),
- 5 – średni zawodowy (technikum, technikum uzupełniające, szkoła artystyczna II stopnia kształcąca również w zakresie ogólnym, liceum zawodowe, liceum techniczne),
- 6 – policealny (bez kolegiów),
- 7 – kolegia (kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, kolegium pracowników służb społecznych)
- 8 – wyższy /inżynier, licencjat, magister/ (szkoły wyższe – studia I stopnia, magisterskie jednolite, II stopnia),
- 9 – podyplomowy,
- 10 – studiów doktoranckich.

Kształcenie pozaformalne: udział w edukacji poza systemem formalnym – obejmuje wszelkie zorganizowane/ zinstytucjonalizowane działania edukacyjne, które nie odpowiadają definicji kształcenia formalnego. Kształcenie takie prowadzone jest zazwyczaj w formie kursów, szkoleń, instruktaży (w miejscu pracy lub poza nim), seminariów, konferencji

lub wykładów, na które respondent zgłosił się i w których uczestniczył. Do tego typu edukacji zaliczyć można również lekcje prywatne (np. języków obcych) a także kształcenie na „odległość”, które odbywa się za pośrednictwem korespondencji pocztowej lub mediów elektronicznych (np.: komputer, video, DVD). Kształcenie poza formalnym systemem edukacji prowadzi zazwyczaj do rozwoju, poszerzania i zdobywania umiejętności w różnych dziedzinach życia, zawodowego, społecznego jak również kulturalnego. W odróżnieniu od kształcenia nieformalnego - kształcenie pozaformalne powinno odbywać się przy udziale wykładowcy, instruktora, nauczyciela lub szkoleniowca. Zajęcia mogą mieć charakter kursów lub szkoleń doskonalących kwalifikacje zawodowe, mogą prowadzić do uzyskania umiejętności potrzebnych w życiu społecznym (np. kurs samoobrony) lub dla osobistych korzyści, własnego rozwoju intelektualnego lub hobby (np. kurs gotowania, wykłady z historii sztuki, kurs modelarstwa). Uczestnictwo w takim szkoleniu może kończyć się uzyskaniem świadectwa lub nie.

W badaniu wyróżniono następujące formy kształcenia pozaformalnego:

1. kursy w miejscu pracy lub czasie wolnym,
2. warsztaty i seminaria w miejscu pracy lub czasie wolnym,
3. kształcenie lub szkolenie w miejscu pracy zorganizowane przez pracodawcę z udziałem instruktora (dla 1 lub 2 osób) – określane również jako nadzorowane szkoleniem w miejscu pracy,
4. prywatne lekcje udzielane przez nauczyciela lub korepetytora, dla którego jest to działalność płatna .

Kształcenie nieformalne dotyczy samodzielnego uczenia się respondenta w celu uzyskania wiedzy lub doskonalenia umiejętności. W odróżnieniu od kształcenia formalnego i pozaformalnego powinno odbywać się bez udziału nauczyciela. Kształcenie tego rodzaju odbywa się poza zorganizowanymi formami edukacji szkolnej i pozaszkolnej (nie należy uwzględniać kursów, szkoleń oraz wykładów z instruktorem). Do tej kategorii wliczane są lekcje udzielane przez członków rodziny, gospodarstwa domowego, sąsiadów, przyjaciół, którzy nie otrzymują za to wynagrodzenia w formie pieniężnej.

Kształcenie nieformalne jest w mniejszym stopniu zorganizowane i może obejmować na przykład zdarzenia związane z kształceniem (działania), które występują w rodzinie, w miejscu pracy oraz w codziennym życiu każdej osoby, w kontekście kształcenia kierowanego przez rodzinę oraz społeczeństwo. W badaniu uwzględniono jedynie działania podjęte z intencją zdobycia wiedzy, natomiast nauka „przy okazji” nie leżała w zakresie badania.

Pytania ujęte w badaniu nt. kształcenia nieformalnego (samokształcenia) dotyczyły zajęć innych niż obowiązkowe.

Klasyfikację dziedzin kształcenia opracowano na podstawie ISCED 1997 (Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji).

Działanie edukacyjne – działanie podjęte w celu podniesienia poziomu wiedzy, umiejętności lub kompetencji.

Na podstawie badania dostępne są między innymi informacje dotyczące płci, roku i miesiąca urodzenia, stanu cywilnego, poziomu i dziedziny ukończonego przez respondenta wykształcenia, jak również poziomu wykształcenia rodziców respondenta.

Jeden z działów ankiety obejmował pytania dotyczące głównego, bieżącego statusu respondenta na rynku pracy. Główny status na rynku pracy określano wg subiektywnego odczucia respondenta, ustalając faktyczną, a nie formalną sytuację zawodową osób badanych, odnosząc się do poniższych definicji:

Pracujący – to osoby wykonujące jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód bądź osoby pomagające nieodpłatnie w rodzinnej działalności gospodarczej.

Do **osób pracujących na własny rachunek (samozatrudnionych)** zalicza się:

- właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach; pracę wykonywaną przez respondenta w gospodarstwie rolnym uwzględnia się wówczas, gdy praca ta przynosi dochód, który jest głównym lub dodatkowym źródłem utrzymania respondenta,
- członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- agentów we wszystkich systemach agencji,
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną), tzn. osoby, które prowadzą własne przedsiębiorstwo lub zakład produkcyjny, usługowy, sklep lub zarobkują własną taksówką, wykonują tzw. „wolne zawody” (np. adwokaci, literaci, artyści, lekarze i pielęgniarce z prywatną praktyką), a także osoby prowadzące prywatne szkoły, przedszkola, osoby które udzielają prywatnych lekcji (korepetycji) i są bezpośrednio opłacane przez uczniów lub ich rodziców itp.; małżeństwa lub osoby spokrewnione (np. ojciec z synami, rodzeństwo) pracujące wspólnie (na równych prawach) na rachunek własny należy traktować jako współwłaścicieli i wszystkie te osoby zaliczyć do „pracujących na własny rachunek”,
- osoby, które zostały nakłonione przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Pracownicy (osoby zatrudnione) są to:

- osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, umowy-zlecenia, umowy o dzieło, powołania, wyboru lub mianowania; w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych, również u osób fizycznych i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- osoby wykonujące pracę nakładczą,

- uczniowie (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujący za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) - niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej.

Pomagający członkowie rodziny – to osoby pomagające innemu członkowi rodziny w prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub innego przedsiębiorstwa, jednak nie posiadające statusu osób zatrudnionych. Osoby pracujące w firmie lub gospodarstwie rodzinnym niepobierające wynagrodzenia powinny dzielić miejsce zamieszkania z właścicielem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, bądź też, w nieco szerszym rozumieniu, powinny zamieszkiwać w budynku usytuowanym na tej samej działce i należeć do wspólnego gospodarstwa domowego. Osoby te nierzadko otrzymują wynagrodzenie w postaci świadczeń dodatkowych oraz płatności w naturze, co jednak ma zastosowanie jedynie w przypadkach, gdy właścicielem i prowadzącym przedsiębiorstwo jest sam zainteresowany lub jego krewny. W ten sposób wyłącza się z tej kategorii prace wykonywane na zasadzie wolontariatu dla organizacji charytatywnych.

Bezrobotni – osoby bez pracy, ale poszukujące pracy i gotowe do jej podjęcia w badanym tygodniu lub następnym. Do osób bezrobotnych mogła zostać włączona osoba przebywająca na wcześniejszej emeryturze z przyczyn ekonomicznych (jeśli takie były odczucia respondenta) tj. jeśli przejście na wcześniejszą emeryturę spowodowane było likwidacją zakładu pracy, redukcją zatrudnienia itp.

Bierni zawodowo – osoby, które nie zostały zaklasyfikowane jako osoby pracujące ani bezrobotni. W badaniu wśród osób biernych zawodowo wyróżniono:

1. osoby uczące się/studiujące, będące na nieodpłatnych stażach oraz wolontariuszy,
2. emerytów,
3. rencistów oraz inne osoby trwale niepełnosprawne bez pracy,
4. biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych,
5. biernych zawodowo z innych powodów niż wymienione.

Dobór próby do badania Kształcenie dorosłych

W celu wylosowania próby zastosowano schemat losowania dwustopniowego z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na pierwszym stopniu. Jednostkami pierwszego stopnia były: w miastach – rejony statystyczne, na wsi - obwody spisowe. Rejon statystyczny składa się maksimum z 9 obwodów. Na drugim stopniu losowane były mieszkania. Jako operat losowania wykorzystano Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju – TERYT.

Jednostki pierwszego stopnia zostały przed losowaniem powarstwowane. Warstwowanie przeprowadzone zostało oddzielnie w każdym województwie uwzględniając jego specyfikę i założoną liczebność próby. Jednostki pierwszego stopnia były warstwowane według klasy miejscowości. Na obszarach miejskich rejony statystyczne grupowano według wielkości miast. Większe miasta, na ogół powyżej 100 tys. mieszkańców, stanowiły samodzielne warstwy, podobnie jak dzielnice w Warszawie oraz dawne dzielnice w Łodzi, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu. Miasta o wielkości do 20 tysięcy mieszkańców stanowiły odrębne warstwy w ramach podregionów. Z kolei, na terenach wiejskich warstwami były gminy wiejskie (i części wiejskie gmin miejsko-wiejskich) w poszczególnych podregionach. Łącznie utworzono 205 warstw.

Liczebność próby dla Polski ustalono na ok. 25000 mieszkań. Celem badania było uzyskanie określonych informacji dla poszczególnych województw. W związku z tym, próba pomiędzy województwa została rozdzielona proporcjonalnie do pierwiastka z populacyjnej liczby mieszkań (liczby mieszkań w wykazie do losowania). W poszczególnych województwach dokonano z kolei, proporcjonalnej alokacji próby mieszkań pomiędzy warstwy. Liczba mieszkań losowanych z poszczególnych warstw była proporcjonalna do populacyjnej liczby mieszkań w warstwie. Liczba jednostek pierwszego stopnia losowanych z warstw wynikała z podzielenia liczby mieszkań w próbie w danej warstwie przez ustaloną dla danej klasy miejscowości liczbę mieszkań do wylosowania z jednostki pierwszego stopnia. W miastach powyżej 500 tys. mieszkańców losowano po 5 mieszkań z rejonu statystycznego, w miastach od 100 tys. do 500 tys. po 6 mieszkań, w miastach od 20 do 100 tys. mieszkańców po 7 mieszkań. Na terenach wiejskich oraz w miastach do 20 tys. mieszkańców losowano po 8 mieszkań z każdej jednostki pierwszego stopnia. Do próby wylosowano łącznie 3957 jednostek pierwszego stopnia i 25010 mieszkań.

Jednostki pierwszego stopnia wylosowane zostały według schematu Hartley'a-Rao. Przed losowaniem zostały one, oddzielnie w każdej warstwie, posortowane losowo, po czym dokonano wyboru ustalonej liczby jednostek z prawdopodobieństwami proporcjonalnymi do liczby mieszkań. Następnie, w każdej wylosowanej jednostce, przeprowadzono losowanie mieszkań wykorzystując procedurę losowania prostego.

Przy ustalaniu liczebności próby oraz schematu losowania wykorzystano doświadczenia z poprzedniej edycji badania (w 2006 roku) oraz innych badań społecznych prowadzonych przez GUS. W wylosowanych mieszkaniach badane były wszystkie gospodarstwa domowe oraz osoby w wieku 18-69 lat.

W zastosowanej procedurze uogólniania wyników (ważenia) uwzględnione zostały następujące elementy:

1. prawdopodobieństwa wyboru mieszkań,
2. poziom kompletności wywiadów w gospodarstwach domowych,
3. poziom kompletności wywiadów indywidualnych.

Powyższe czynniki złożyły się na ogólny poziom kompletności na poziomie wojewódzkim, który posłużył do wstępnej korekty wag.

Tabl. 1. Poziom kompletności wywiadów w gospodarstwach domowych w badaniu „Kształcenie dorosłych” wg klas miejscowości

Klasa miejscowości	Polska	Województwa	
		minimum	maksimum
Ogółem.....	0,683	0,419	0,856
Warszawa	0,419	-	-
Miasta pow. 500 tys. *)	0,526	0,469	0,586
Miasta 100 – 500 tys.	0,669	0,537	0,737
Miasta 20 – 100 tys.	0,680	0,540	0,757
Miasta do 20 tys.	0,707	0,523	0,776
Wieś.....	0,789	0,725	0,856

*) Do tej klasy miast zaliczono również aglomerację Gdańsk – Gdynia – Sopot, wyłączono Warszawę.

Poziom kompletności wywiadów indywidualnych (w odniesieniu do zrealizowanych gospodarstw domowych) wynosił ok. 87%, najmniejszy był w grupie osób w wieku od 18 do 24 lat (76%). Korektę wag ze względu na braki ankiet indywidualnych wykonano w przekrojach: miasto/wieś * płeć * 10 grup wieku.

W rezultacie uwzględnienia powyższych dwóch czynników związanych z kompletnością uzyskano skorygowane wagi dla wywiadów indywidualnych.

Następnie, oddzielnie dla każdego województwa, dokonano dalszej korekty tych wag przy wykorzystaniu informacji pochodzących z bieżących szacunków demograficznych (w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań z 2011 roku) dotyczących płci, wieku (grupa 18-24 lata i dziewięć kolejnych pięcioletnich grup wieku) oraz miejsca zamieszkania (miasto albo wieś).

W tym celu wykorzystano metodę kalibracji.

Wagi dla 10 większych województw kalibrowane były względem rozkładu obejmującego jednocześnie trzy zmienne tj, płeć * grupy wieku * miasto/wieś, Dla 6 mniejszych województw utworzone zostały trzy rozkłady brzegowe następującej postaci:

- płeć * grupy wieku,
- miasto/wieś * grupy wieku,
- miasto/wieś * płeć,

Przy obliczaniu wag kalibrowanych wykorzystano specjalnie stworzony program w systemie SAS.

Uwagi do tablic

W niektórych tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „OGÓŁEM”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników badania lub braków odpowiedzi.

Mogą wystąpić niewielkie różnice pomiędzy wskaźnikami prezentowanymi w publikacji, spowodowane wyliczaniem tych wskaźników z liczb zaokrąglonych, a wskaźnikami wyliczonymi przez Eurostat.

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby oznaczone „*”.

II. Analiza wyników badania Kształcenie dorosłych

1. Ogólna ocena aktywności edukacyjnej ludności

W polskiej edycji badania z 2012 r. (informacje na temat kształcenia dotyczyły ostatnich 12 miesięcy przed badaniem) udział brały osoby w wieku 18 - 69 lat, jednakże ze względu na porównywalność danych z poprzednią edycją badania oraz badaniami przeprowadzanymi w innych krajach, w opracowaniach wyróżnia się również populację osób w wieku 25 – 64 lata.

Analiza skali uczestnictwa w kształceniu osób w wieku 25 – 64 lata wskazuje, że w porównaniu z rokiem 2006 w roku 2011 wskaźnik uczestnictwa dla tej grupy wiekowej w jakiegokolwiek formie kształcenia wzrósł o 4,2 punkty procentowe. Coraz więcej osób bierze udział w kształceniu pozaformalnym (wzrost z 18,6% w 2006 do 21% w 2011 r.) oraz nieformalnym (wzrost z 25,4% do 29,0%). Prawie nie zmienił się wskaźnik uczestnictwa w kształceniu formalnym, który dla roku 2006 wynosił 5,5 %, a dla 2011 r. 5,4%.

Tabl. 2. Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz płci i miejsca zamieszkania, 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiej- kolwiek formie kształcenia	w kształ- ceniu formalnym	w kształ- ceniu pozafor- malnym	w kształ- ceniu niefor- malnym	
		w %				
Ogółem.....	22299	40,0	5,4	21,0	29,0	60,0
Mężczyźni	11054	39,5	4,5	20,6	28,3	60,5
Kobiety	11244	40,4	6,2	21,4	29,7	59,6
Miasto.....	13931	45,8	6,6	25,2	33,4	54,2
Wieś.....	8367	30,4	3,3	14,0	21,8	69,6

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Tabl. 3. Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz płci i miejsca zamieszkania, 2006 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiej- kolwiek formie kształcenia	w kształ- ceniu formalnym	w kształ- ceniu pozafor- malnym	w kształ- ceniu niefor- malnym	
		w %				
Ogółem.....	20634	35,8	5,5	18,6	25,4	64,2
Mężczyźni	10176	35,4	4,8	18,2	24,8	64,6
Kobiety	10457	36,2	6,2	18,9	26,0	63,8
Miasto.....	13158	41,8	6,7	22,6	29,6	58,2
Wieś.....	7476	25,3	3,5	11,4	18,0	74,7

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

W grupie wiekowej 18 – 69 lat 44 osoby na sto brały udział w jakiegokolwiek formie kształcenia. W nauce w systemie szkolnym (kształcenie formalne) udział wzięło 3725 tys. osób, tj. 13,6% wszystkich osób w wieku 18 – 69 lat, przy czym wskaźnik ten jest najwyższy dla najmłodszych grup wiekowych osób dorosłych. Prawie co piąta osoba z tej grupy wiekowej w roku 2011 dokształcała się na kursach i szkoleniach (kształcenie pozaformalne) – 5740 tys. tj. 20,9%. Najwięcej osób uczestniczyło w kształceniu nieformalnym, rozumianym jako samokształcenie bez udziału nauczyciela – 8247 tys., tj. 30,0% zbiorowości osób w wieku 18 – 69 lat.

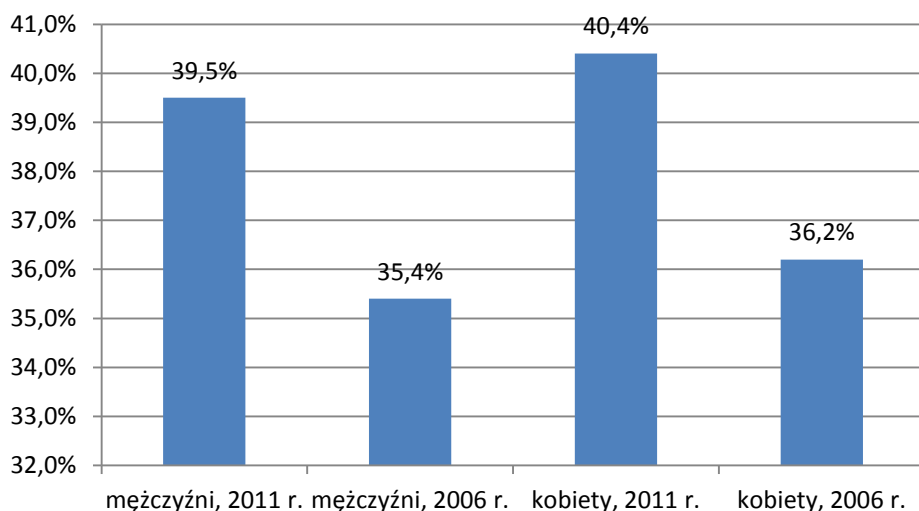
Tabl. 4. Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz płci i miejsca zamieszkania, 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiej- kolwiek formie kształcenia	w kształ- ceniu formalnym	w kształ- ceniu pozafor- malnym	w kształ- ceniu niefor- malnym	
		w %				
Ogółem.....	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
Mężczyźni	13597	43,5	12,2	20,7	28,9	56,5
Kobiety	13886	44,6	14,8	21,1	31,1	55,4
Miasto.....	17008	49,0	14,6	24,8	34,1	51,0
Wieś.....	10475	35,9	11,8	14,5	23,4	64,1

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

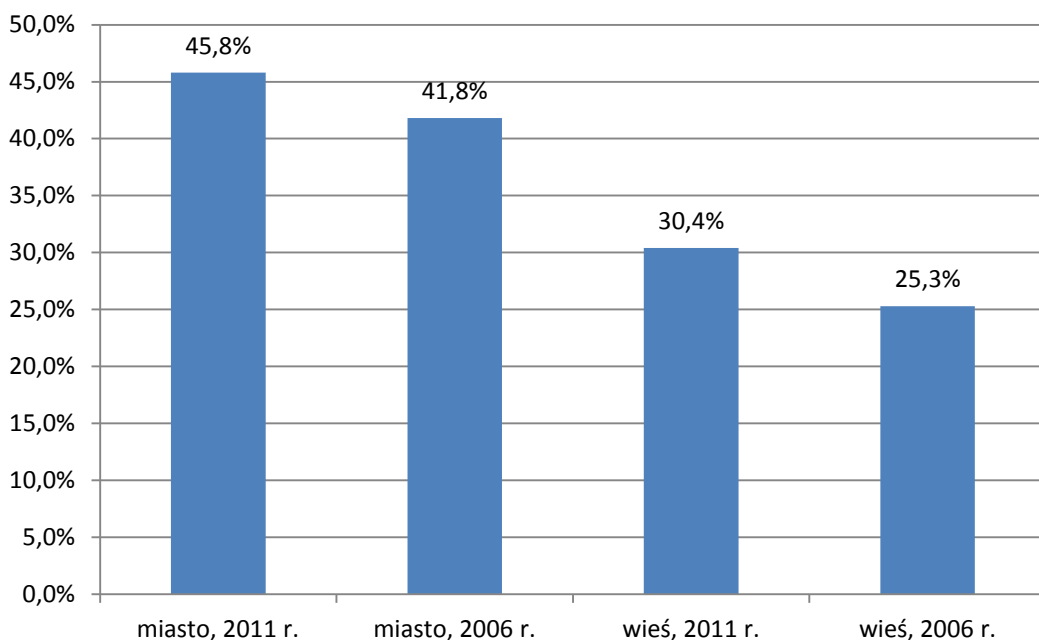
Dla wszystkich badanych form aktywności edukacyjnej wskaźniki uczestnictwa były nieco wyższe dla kobiet niż dla mężczyzn.

Wykres 1. Osoby w wieku 25-64 lata, wg płci uczestniczące w jakiegokolwiek formie kształcenia

Cechą dosyć istotnie różnicującą uczestnictwo w edukacji jest miejsce zamieszkania. W roku 2011 49,0% mieszkańców miast i 35,9% mieszkańców wsi w wieku 18 – 69 lat podjęło/kontynuowało jakąkolwiek formę nauki/doszkalania. Osoby zamieszkałe w miastach częściej uczą/dokształcają się w każdej z wymienionych form edukacji. Wśród osób w wieku 18 – 69 lat w kształceniu formalnym udział brało 14,6% osób zamieszkałych w miastach i 11,8% osób zamieszkałych na wsi. Jeszcze większa różnica dotyczyła uczestnictwa w kursach i szkoleniach. W tej grupie wiekowej jedynie co czwarty mieszkaniec miasta i co siódmy mieszkaniec wsi uczestniczył w kształceniu pozaformalnym. Także samokształcenie było znacznie rzadziej wykorzystywane do uzupełniania edukacji przez mieszkańców wsi niż miast.

Wykres 2. Osoby w wieku 25-64 lata, wg miejsca zamieszkania uczestniczące w jakiegokolwiek formie kształcenia.

Kolejną cechą charakterystyczną z punktu widzenia uczestnictwa w edukacji, jest wiek – im starsze osoby, tym w mniejszym stopniu uczestniczą w podnoszeniu/zmianie wykształcenia. Z oczywistych względów dotyczy to przede wszystkim kształcenia formalnego. Wśród osób w wieku 18-24 lata z tej formy kształcenia korzystało 68,1% osób, wśród osób w wieku 25-29 lat 18,2%, podczas gdy wśród osób w wieku 50-69 lat odsetek ten wynosił poniżej 1,5%. W kształceniu pozaformalnym i nieformalnym również odsetki te zmniejszają się wraz z przechodzeniem do analizy zbiorowości osób w starszych grupach wieku. W kursach i szkoleniach (kształcenie pozaformalne) uczestniczyła średnio, co czwarta osoba w wieku 18-39 lat i tylko co 12 w wieku 50-69. W samokształceniu uczestniczy generalnie więcej osób, niż w pozostałych formach kształcenia, i ta prawidłowość ma miejsce w każdej grupie wieku, chociaż i tu, im starsza grupa wiekowa, tym mniejszy odsetek doksztalcających się. Wśród osób w wieku 18-24 lata z kształcenia nieformalnego korzystało 41,5% osób, natomiast w zbiorowości osób w wieku 50-69 lat odsetek ten wynosił 20,9%.

Tabl. 5. Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz wieku, 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiej- kolwiek formie kształcenia	w kształ- ceniu formalnym	w kształ- ceniu pozafor- malnym	w kształ- ceniu niefor- malnym	
		w %				
Ogółem.....	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
18 – 24.....	3713	79,2	68,1	27,5	41,5	20,8
25 – 29.....	3231	56,0	18,2	28,9	38,3	44,0
30 – 34.....	3137	49,3	7,0	27,3	35,5	50,7
35 – 39.....	2861	45,3	5,6	25,1	32,6	54,7
40 – 44.....	2407	43,8	4,6	26,4	30,8	56,2
45 – 49.....	2408	38,3	2,6	21,3	27,0	61,7
50 – 54.....	2849	32,6	1,4	17,9	24,5	67,4
55 – 59.....	2922	28,4	0,4	13,0	21,9	71,6
60 – 64.....	2483	21,3	0,1	5,2	18,8	78,7
65 – 69.....	1472	16,6	-	2,8	15,6	83,4

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

W porównaniu z rokiem 2006 w roku 2011 wzrosło uczestnictwo w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym prawie we wszystkich zbadanych grupach wiekowych. Jedynie dla grup wiekowych 30-34 oraz 35-39 lat zmalało uczestnictwo w kształceniu formalnym.

Tabl. 6. Osoby w wieku 25-64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz wieku, 2006 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiejkolwiek formie kształcenia	w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym	
		w %				
Ogółem.....	20634	35,8	5,5	18,6	25,4	64,2
25 – 29.....	3084	50,3	18,1	26,6	32,2	49,7
30 – 34.....	2787	44,4	8,1	25,4	30,4	55,6
35 – 39.....	2386	42,7	6,4	24,9	29,5	57,3
40 – 44.....	2450	38,3	4,6	20,8	26,8	61,7
45 – 49.....	2938	33,9	2,0	18,0	24,3	66,1
50 – 54.....	2988	28,3	0,9	13,4	21,8	71,7
55 – 59.....	2534	22,3	0,2	8,6	18,5	77,7
60 – 64.....	1466	16,0	-	3,5	14,7	84,0

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Uczestnictwo osób dorosłych w edukacji zależy również od poziomu wykształcenia. Najczęściej w każdym rodzaju kształcenia w ciągu 12 miesięcy przed badaniem uczestniczyły osoby z wykształceniem wyższym (posiadany w momencie przeprowadzania badania).

Na uzyskanie wysokich wskaźników uczestnictwa w kształceniu formalnym przez osoby z wykształceniem wyższym i średnim biorące udział w badaniu mogło wpłynąć uczestnictwo ich w nauce w trybie „tradycyjnym” (tj. uczenie się bez dłuższych przerw po kolei w szkole podstawowej, gimnazjum, szkole średniej i kończenie studiów zazwyczaj w wieku ok. 24 lat). Młodsze osoby, kontynuowały naukę w tym trybie i jednocześnie były objęte badaniem, w przeciwieństwie do osób starszych oraz tych, które ukończyły edukację na niższych poziomach.

Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym częściej niż osoby z wykształceniem średnim zawodowym kontynuowały swoją edukację w systemie formalnym, częściej korzystały również z innych form dokończania się. Wiąże się to prawdopodobnie z potrzebą uzyskania bardziej ukierunkowanego wykształcenia zawodowego przez te osoby.

Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, stosunkowo rzadko uzupełniały lub zmieniały wykształcenie i dokończaly się, co wiąże się z faktem, że w większym stopniu wykształceniem tym legitymuja się osoby w starszych grupach wiekowych. Wśród osób z tymi poziomami wykształcenia wskaźnik nieuczestniczenia w edukacji był wyższy niż 70%.

Tabl. 7. Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz poziomu wykształcenia, 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiejkolwiek formie kształcenia	w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym	
		w %				
Ogółem.....	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
Wyższy	6146	72,4	18,8	43,0	53,1	27,6
Policealny	959	50,4	12,2	23,5	34,5	49,6
Średni zawodowy	5894	41,6	7,8	18,6	28,3	58,4
Średni ogólnokształcący	3046	57,8	34,9	20,1	36,0	42,2
Zasadniczy zawodowy.....	7665	24,1	2,6	9,9	16,5	75,9
Gimnazjalny, podstawowy, bez formalnego wykształcenia	3773	29,4	19,4	10,8	16,4	70,6

^{a)} dane nie sumują się na ogółem, gdyż jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Analiza wyników badania pod względem głównego statusu na rynku pracy wskazuje, że częściej kształcą się osoby pracujące, niż bezrobotne i bierne zawodowo. Częściowo wynika to z możliwości podnoszenia edukacji z pomocą zakładów pracy, w tym z ewentualną partycypacją pracodawców w kosztach edukacji pracownika. Z drugiej zaś strony, z konieczności stałego uzupełniania swojej wiedzy i dostosowywania się do wymogów zakładu pracy. Odsetek osób pracujących jest najwyższy w przypadku kształcenia nieformalnego i pozaformalnego.

Bezrobotni (w przypadku obu grup wiekowych 18-69 lat oraz 25-64 lata) w roku 2011 znacznie rzadziej uczestniczyli w kształceniu niż pracujący. Czynnikiem wpływającym na znacznie mniejsze uczestnictwo w kształceniu pozaformalnym tych osób były zapewne mniejsze możliwości finansowe. Natomiast zwiększyło się uczestnictwo tych osób (porównując grupy wiekowe 25-64 lata) w kształceniu pozaformalnym i nieformalnym w porównaniu z rokiem 2006.

Tabl. 8. Osoby w wieku 18-69 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz głównego, statusu na rynku pracy, 2011 r.

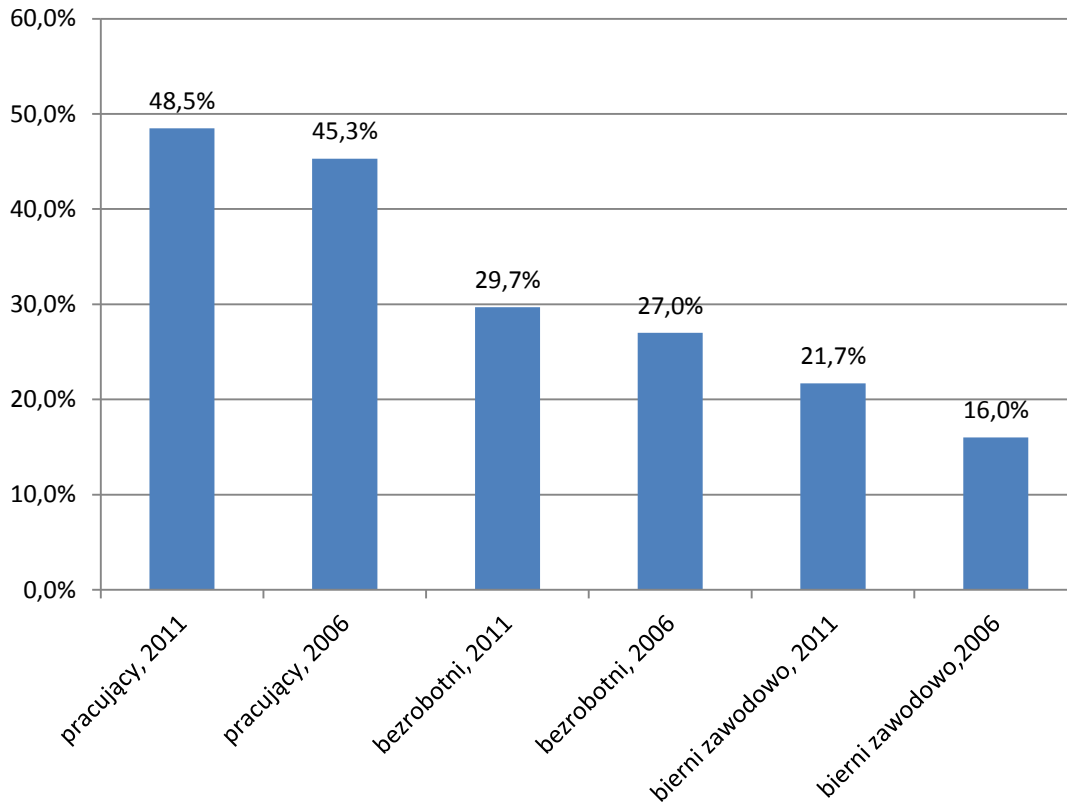
Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiejkolwiek formie kształcenia	w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym	
		w %				
Ogółem.....	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
Pracujący	15800	50,1	9,5	29,2	34,4	49,9
Bezrobotni	2808	33,9	10,4	10,9	23,0	66,1
Bierne zawodowo.....	8851	36,4	21,7	9,2	24,4	63,6

Wśród osób biernych zawodowo w grupie wiekowej 18-69 lat, aż 21,7% uczestniczyło w kształceniu formalnym. Tak wysoki wskaźnik dla tej grupy wiekowej wynika z faktu, że osoby młodsze są bierne zawodowo bardzo często ze względu na bycie studentem/ucznikiem. Wśród osób biernych zawodowo dla grupy wiekowej 25-64 lata wskaźnik ten wynosił tylko 2,8% (2,1% w roku 2006).

Tabl. 9. Osoby w wieku 25–64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz głównego, statusu na rynku pracy, 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiejkolwiek formie kształcenia	w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym	
	w tys.	w %				
Ogółem.....	22299	40,0	5,4	21,0	29,0	60,0
Pracujący	14497	48,5	6,4	29,1	34,1	51,5
Bezrobotni	2246	29,7	4,7	9,7	22,2	70,3
Bierni zawodowo.....	5535	21,7	2,8	4,3	18,5	78,3

Wykres 3. Osoby w wieku 25-64 lata, wg głównego statusu na rynku pracy, uczestniczące w jakiegokolwiek formie kształcenia.

Tabl. 10. Osoby w wieku 25–64 lata według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym oraz głównego, statusu na rynku pracy, 2006 r.

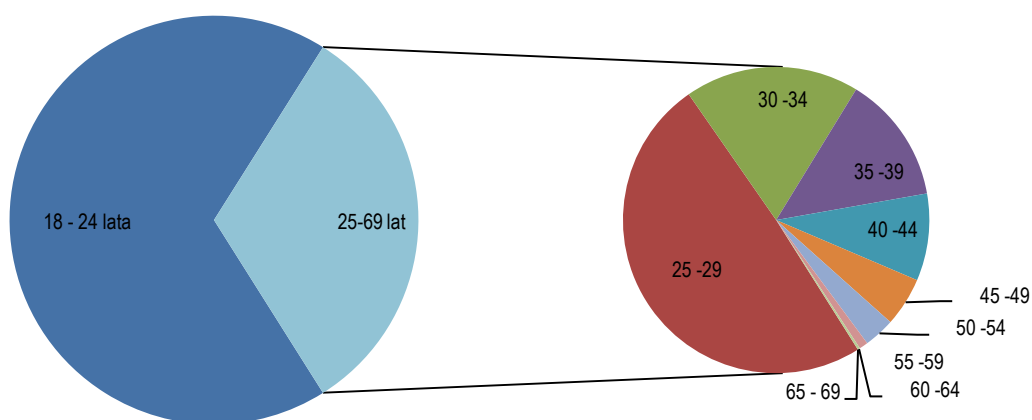
Wyszczególnienie	Ogółem	W tym osoby uczestniczące ^{a)} :				Osoby nie uczestniczące w żadnej formie kształcenia
		w jakiej-kolwiek formie kształcenia	w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym	
		w %				
Ogółem.....	20634	35,8	5,5	18,6	25,4	64,2
Pracujący	13360	45,3	6,9	26,3	31,0	54,7
Bezrobotni	1614	27,0	6,2	8,8	19,5	73,0
Bierni zawodowo.....	5659	16,0	2,1	3,0	14,0	84,0

2. Kształcenie w systemie formalnym

2.1. Ogólna charakterystyka osób uczących się w systemie edukacji formalnej

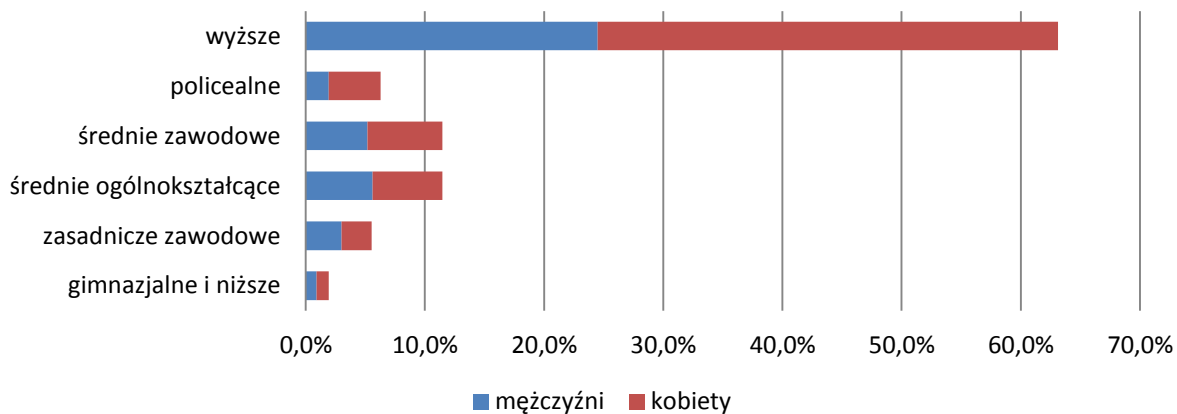
Spośród osób w wieku 18-69 lat, aż 13,6% w ciągu 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania uczestniczyło w 2011 r. w kształceniu formalnym. Największą część tej grupy stanowiły osoby najmłodsze tzn. w wieku 18-24 lata (67,9%) oraz w wieku 25-29 lat (15,8%). Uczestnictwo osób w wieku powyżej 60 lat w kształceniu formalnym jest znikome.

Wykres 4. Osoby w wieku 18-69 lat, uczestniczące w kształceniu formalnym wg grup wieku.

W grupie wiekowej 25-64 lata, w kształceniu formalnym najczęściej biorą udział osoby wykształceniem wyższym. Dość często dokształcały się w ten sposób również osoby posiadające wykształcenie średnie.

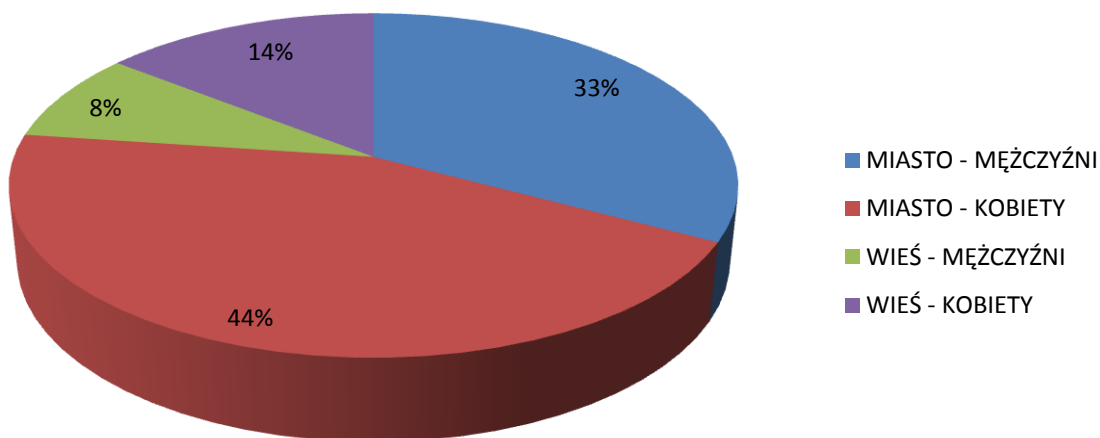
Wykres 5. Osoby w wieku 25-64 lata, uczestniczące w kształceniu formalnym wg ukończonego wykształcenia i płci, 2011 r.

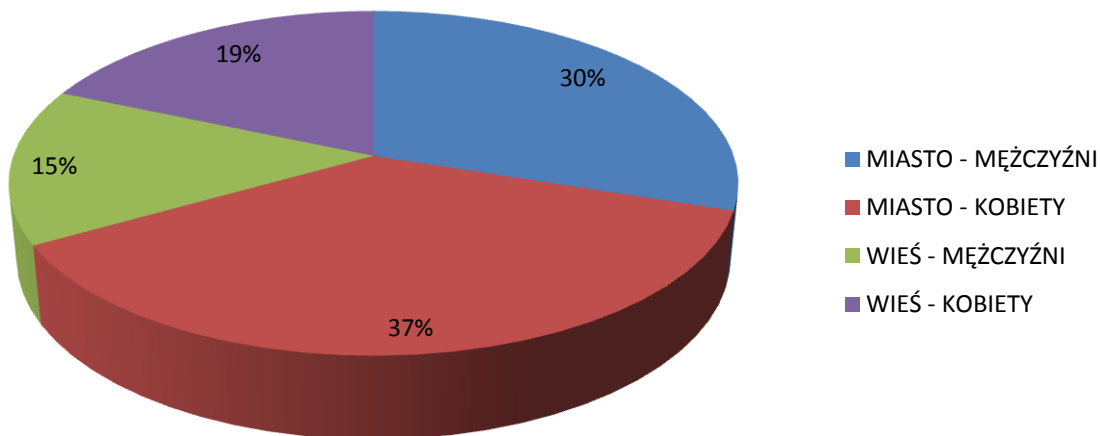
W kształceniu formalnym częściej biorą udział kobiety niż mężczyźni. W 2011 r. stanowiły one 55,3% ogółu uczestników kształcenia formalnego wśród osób w wieku 25-64 lata, podczas gdy w roku 2006 odsetek ten stanowił 57,1%.

W grupie wiekowej 25-64 lata 77,1% osób uczestniczących w kształceniu formalnym pochodziło z miasta, natomiast dla grupy wiekowej 18-69 lat odsetek ten był niższy i wynosił 66,6 %.

Wykres 6. Osoby w wieku 25-64 lata, uczestniczące w kształceniu formalnym wg miejsca zamieszkania i płci, 2011 r.

Wykres 7. Osoby w wieku 18-69 lat, uczestniczące w kształceniu formalnym wg miejsca zamieszkania i płci, 2011 r.

Analizując dane pod względem głównego statusu na rynku pracy, w grupie wiekowej 25-64 lata, w kształceniu formalnym najczęściej biorą udział osoby pracujące, ich odsetek wśród wszystkich osób biorących udział w kształceniu formalnym w 2011 r. wyniósł 78,1%. Znacznie rzadziej z tej formy kształcenia korzystają osoby biernie zawodowo – 13,0% oraz bezrobotne – 8,9%.

2.2. Poziom i dziedzina ukończonego wykształcenia osób uczących się w systemie edukacji formalnej oraz miejsce i rodzaj pracy

Analizując dane pod względem posiadanego wykształcenia, w grupie wiekowej 25-64 lata osoby z wykształceniem wyższym (licencjat, inżynier, magister, doktor) stanowiły w 2011 r. 63,1% (w 2006 r. 56,5%) zbiorowości uczestniczących w systemie edukacji formalnej dla tej grupy wiekowej, a osoby z wykształceniem średnim 22,9% (w 2006 r. 30,9%). Znacznie niższy był odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym – 7,6% oraz policealnym – 6,3% wśród osób doksztalających się.

W ankiecie badania Kształcenie dorosłych zostało przewidzianych kilkanaście dziedzin, z których respondent mógł wybrać najbardziej odpowiadającą jego wykształceniu. Są to:

- programy ogólne,
- kształcenie nauczycieli, pedagogika,
- języki obce,
- nauki humanistyczne, nauka o językach, sztuki piękne,
- nauki społeczne, ekonomia i prawo,
- nauki biologiczne (w tym biologia i nauka o środowisku),
- nauki fizyczne (w tym fizyka, chemia i nauka o Ziemi),
- matematyka i statystyka,

- informatyka,
- zastosowanie komputerów,
- nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie,
- inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo,
- rolnictwo i weterynaria,
- zdrowie i opieka społeczna,
- usługi.

Najwięcej, bo aż 28,6% osób w grupie wiekowej 25-64 lata biorących udział w 2011 r. w kształceniu formalnym legitymowało się wykształceniem w zakresie nauk społecznych, ekonomicznych i prawa. Sporą grupę osób dorosłych uczących się lub studiujących w systemie formalnym stanowiły również osoby z wykształceniem ogólnym lub posiadające wykształcenie w dziedzinie inżynierii, procesów produkcyjnych i budownictwie.

Wśród mężczyzn w wieku 25 – 64 lata dokończających się w 2011 r. w systemie edukacji formalnej najwięcej było panów legitymujących się wykształceniem w dziedzinie inżynierii, procesów produkcyjnych i budownictwie, natomiast wśród pań przeważały osoby z wykształceniem w zakresie nauk społecznych, ekonomicznych i prawa.

Spośród osób pracujących, w wieku 18-64 lata, najwięcej osób korzystało z kształcenia formalnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania wśród osób zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym oraz handlu, naprawie pojazdów oraz osób będących specjalistami, technikami i średniego personelu, jak również pracowników usług osobistych i sprzedawców.

2.3. Poziom i dziedzina kontynuowanego wykształcenia osób uczących się w systemie edukacji formalnej

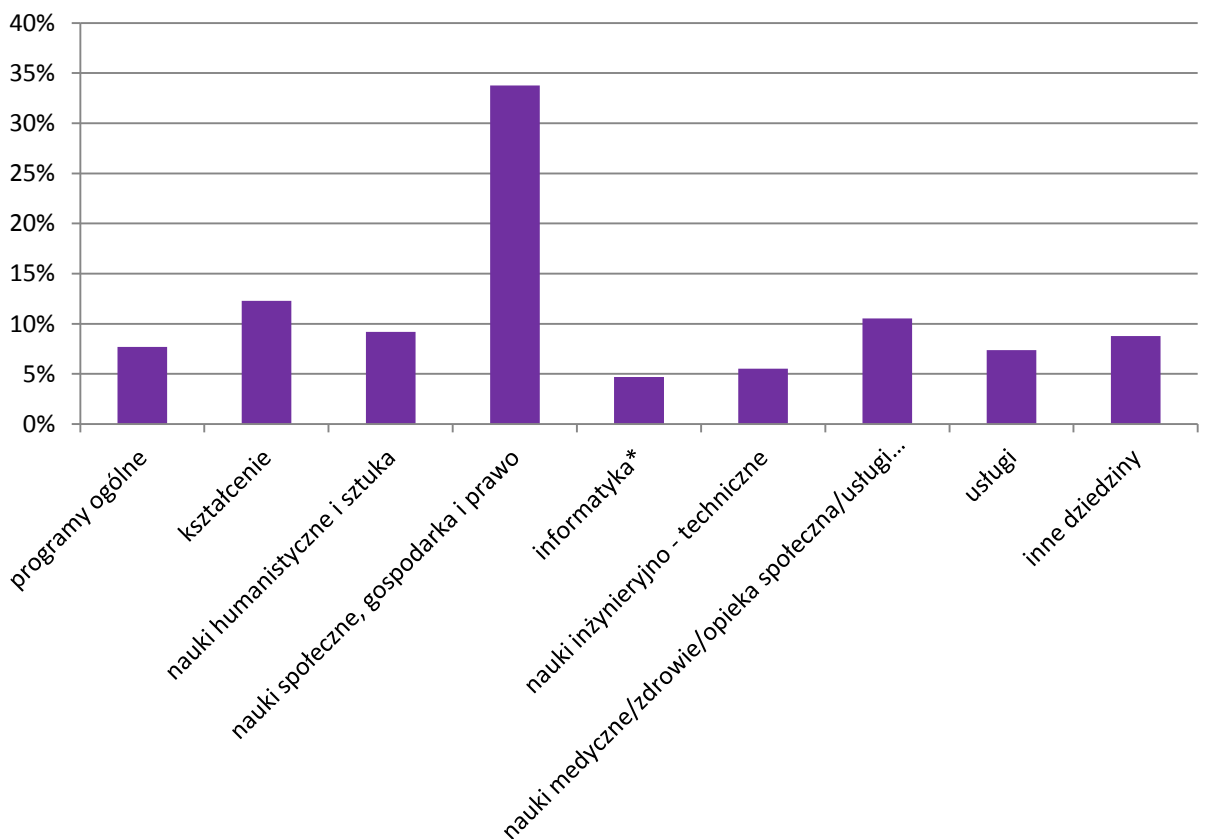
Spośród osób w wieku 25-64 lata kształcących się w systemie edukacji formalnej najwięcej osób wybierało edukację w ramach studiów wyższych 51,9%, na studiach podyplomowych kształciło się 24,2% i w szkołach policealnych 10,2%. Spośród osób w wieku 18-64 lata kształcących się w systemie edukacji formalnej najwięcej osób wybierało edukację w ramach studiów wyższych 54,8%, w szkół średnich ogólnokształcących 14,3% i szkół średnich zawodowych 11,1%.

W ankiecie badania Kształcenie dorosłych zostało przewidzianych kilkanaście dziedzin, z których respondent mógł wybrać najbardziej odpowiadającą dziedzinie w jakiej się kształcił w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania. Są to:

- programy ogólne,
- kształcenie nauczycieli, pedagogika,
- nauki artystyczne/sztuki piękne,
- języki obce,
- nauki humanistyczne,

- nauki społeczne,
- dziennikarstwo i informacja,
- biznes i administracja,
- prawo,
- nauki biologiczne (w tym biologia i wiedza o środowisku),
- nauki fizyczne (w tym fizyka, chemia, nauka o Ziemi),
- matematyka i statystyka,
- informatyka,
- zastosowanie komputerów,
- nauki inżynieryjno-techniczne,
- produkcja i przetwórstwo,
- architektura i budownictwo,
- rolnictwo, leśnictwo, rybactwo,
- weterynaria,
- nauki medyczne/zdrowie,
- opieka społeczna/usługi socjalne,
- usługi dla ludności,
- usługi transportowe,
- ochrona środowiska,
- ochrona i bezpieczeństwo.

Wykres 8. Osoby w wieku 25-64 lata, uczestniczące w kształceniu formalnym wg dziedziny kształcenia

Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn największą popularnością cieszyły się nauki społeczne, gospodarka i prawo. Jednakże kobiety znacznie częściej od mężczyzn wybierały dziedzinę nauk pedagogicznych, kształcenia nauczycieli oraz nauki medyczne, nauki o zdrowiu, opiece społecznej i usługach socjalnych.

Analizując dane pod względem miejsca zamieszkania nauki społeczne, gospodarka i prawo cieszyły się większą popularnością wśród mieszkańców miast niż wsi, choć i tutaj były one najbardziej popularną dziedziną kształcenia.

2.4. Osoby uczestniczące w edukacji formalnej a poziom wykształcenia rodziców

Wykształcenie rodziców jest jedną ze zmiennych społecznych najsilniej determinujących poziom wykształcenia osiąganego przez ich dzieci. Analizując tę zależność na podstawie wyników uzyskanych w badaniu reprezentacyjnym przeprowadzonym w 2011 r. na temat kształcenia dorosłych można zauważyć, iż wśród osób w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej (w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania) oraz posiadały wykształcenie wyższe (w momencie badania) najwięcej było osób, których matki miały wykształcenie policealne lub średnie (45,3%). Osoby z tej grupy miały najczęściej ojca legitymującego się wykształceniem zasadniczym zawodowym (36,7%). Również osoby, które miały wykształcenie średnie ogólnokształcące i kontynuowały naukę w systemie formalnym miały zazwyczaj matki z wykształceniem policealnym lub średnim (38,7%) oraz ojców z wykształceniem zasadniczym zawodowym (38,2%). Przy czym wykształcenie rodziców było wyznaczane dla okresu kiedy respondent był nastolatkiem. Wyniki te potwierdzają, iż dzieci uzyskują zazwyczaj wyższy poziom wykształcenia niż ich rodzice.

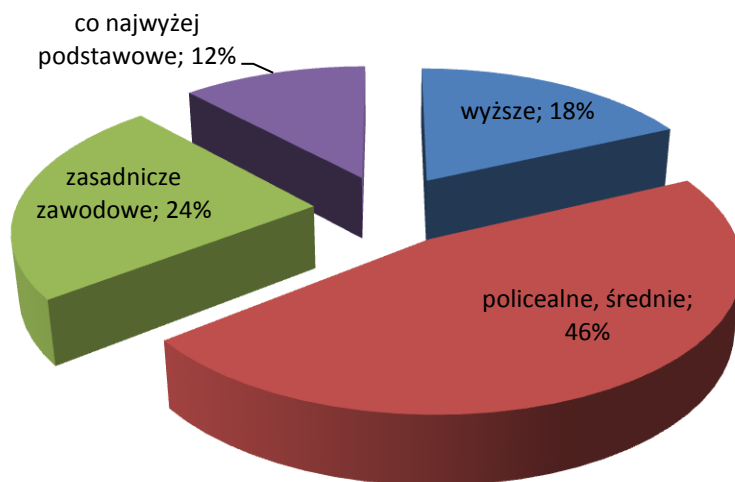
Czynnikiem różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. Analizując strukturę poziomu wykształcenia mieszkańców miast i wsi zauważa się, że pomimo wzrostu jakości poziomu wykształcenia w dalszym ciągu struktura poziomu wykształcenia ludności wiejskiej różni się od tej odnotowanej w miastach¹.

Powyższą tezę potwierdzają również wyniki badania kształcenia dorosłych. Osoby mieszkające na wsi rzadziej się kształciły w systemie formalnym niż osoby mieszkające w miastach², a rodzice osób mieszkających na wsiach mieli niższy poziom wykształcenia niż rodzice osób mieszkających w miastach.

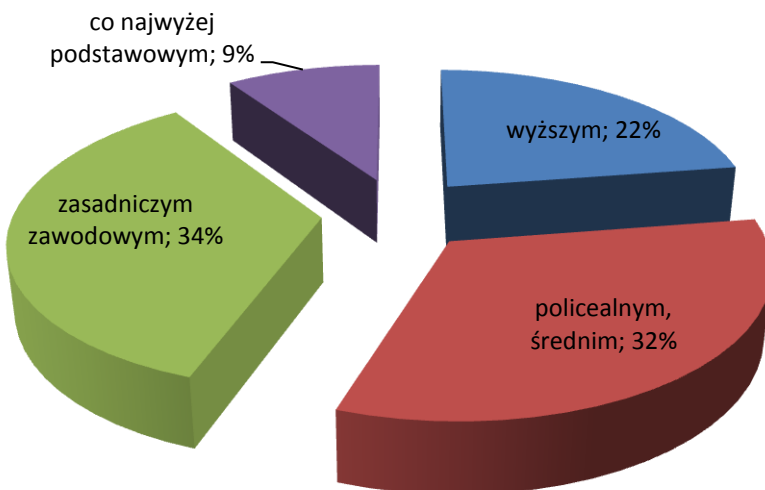
¹ Patrz: Raport z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, GUS

² Patrz: informacje w rozdziale „Ogólna ocena aktywności edukacyjnej ludności”.

Wykres 9. Osoby w wieku 25-64 lata, posiadające wykształcenie wyższe i uczestniczące w kształceniu formalnym wg wykształcenia matki, 2011 r.

Wykres 10. Osoby w wieku 25-64 lata, posiadające wykształcenie wyższe i uczestniczące w kształceniu formalnym wg wykształcenia ojca, 2011 r.

2.5. Osoby uczestniczące w edukacji formalnej według liczby działań i czasu poświęconego na naukę

Osoby dorosłe uczestniczące w edukacji formalnej w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przeprowadzone w 2012 r. mogły wskazać swój udział w kilku działaniach edukacji formalnej, nie więcej jednak niż trzech. W populacji 1196 tys. osób uczących się i studiujących w wieku 25-64 lata, w dwóch lub więcej działaniach formalnych brało udział 5,6% osób. W porównaniu z rokiem 2006 wartość ta wzrosła o 0,3 punktu procentowego. W populacji 3725 tys. osób uczących się w wieku 18 – 69 lat osoby biorące udział w więcej niż jednym działaniu w ramach edukacji formalnej stanowiły 9,5 % wszystkich osób uczących lub studiujących w ramach kształcenia formalnego.

Średnia liczba godzin, jaką przeznaczyły osoby w wieku 18 – 24 lata uczestniczące w kształceniu formalnym na jedno działanie w ramach edukacji formalnej wynosiła 810 godzin w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Dla osób w wieku 25-34 lata średnia ta wyniosła 375 godzin, 35-44 lata – 363 godziny, 45-54 lata – 333, 55-64 lata – 420 godzin.

Do czasu poświęconego na kształcenie nie wliczano czasu poświęconego na dojazdy oraz na odrabianie prac domowych, a jedynie czas poświęcony na zajęcia w szkole/na uczelni. Czas poświęcony na naukę w szkole lub na uczelni jest przede wszystkim zdeterminowany typem szkoły lub uczelni, programami nauczania, a także formą nauki.

Osoby starsze zamieszkałe na wsi poświęcają znacznie mniej czasu na kształcenie formalne niż osoby w tym samym wieku zamieszkałe w mieście.

Spośród osób (w grupie wiekowej 18 – 64 lata) pracujących 64,7% uczestniczących w kształceniu formalnym kształciło się wyłącznie poza płatnymi godzinami pracy, 18,3% - głównie poza płatnymi godzinami pracy. Wyłącznie w czasie płatnych godzin pracy w tej grupie wiekowej w edukacji w systemie formalnym uczestniczyło mniej niż 3% spośród osób pracujących i uczestniczących w kształceniu formalnym.

Tabl. 11. Osoby w wieku 18 - 69 lat kształcące się w systemie formalnym według liczby godzin nauki/studiów poświęconych na ostatnie formalne działanie edukacyjne w ciągu 12 miesięcy.

Wyszczególnienie	Razem	W tym	
		miasto	wieś
w tys.			
Ogółem.....	3725	2488	1237
wg liczby godzin nauki:			
1 – 80.....	190	138	52
81 – 160.....	293	212	81
161 – 320.....	670	468	202
321 – 480.....	510	338	172
481 – 640.....	287	189	98
641 +	1573	994	579
nieznana	201	150	51

2.6. Finansowanie uczestnictwa w kształceniu formalnym

Koszty związane z nauką w szkole czy studiami znacznie częściej pokrywały osoby uczące się lub członkowie ich rodzin niż pracodawcy.

Wśród osób pracujących w wieku 18-69 lat, całkowite lub częściowe koszty udziału w działaniu w zakresie edukacji formalnej zostały pokryte przez pracodawców tych osób tylko w 7,2 % przypadków. Całkowicie lub częściowo samodzielnie swoją naukę finansowało 78,2% osób pracujących w wieku 18-69 lat.

Całkowicie samodzielnie udział w kształceniu formalnym był finansowany przez 61,2% wszystkich osób w wieku 25-64 lata i 32,4% wszystkich osób w wieku 18-69 lat.

Tabl. 12. Średnie koszty uczestnictwa^{a)}, poniesione przez respondenta, członka jego gospodarstwa domowego lub krewnego, w ostatnim formalnym działaniu edukacyjnym w ciągu 12 miesięcy, według rodzaju statusu uczestników na rynku pracy.

Wyszczególnienie	Razem	W tym		
		pracujący	bezrobotni	bierni zawodowo
	PLN			
Ogółem	2093	2705	1785	1661
18 – 24 lata	1836	2566	1655	1618
25 – 64 ^{b)} lata	2640	2791	2034	2139

^{a)} wydatki na czesne, opłaty rejestracyjne, opłaty za egzaminy, wydatki na książki, materiały i inne pomoce naukowe.

^{b)} nie uwzględniono grupy wiekowej 65-69 ze względu na brak osób w badaniu z tej grupy, które uczestniczyłyby w edukacji formalnej.

2.7. Ocena skutków uczestnictwa w systemie edukacji formalnej

Badanie kształcenie dorosłych zawierało również pytania dotyczące oceny ostatniego działania w zakresie kształcenia formalnego, w jakim respondenci brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania. Z pytań tych wyciągnięto poniższe wnioski.

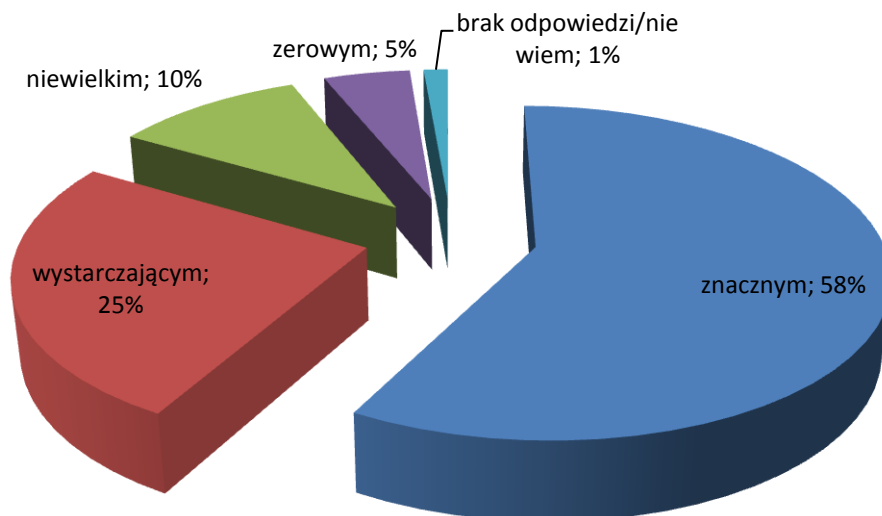
Spśród osób w wieku 18-69 lat biorących udział w edukacji w systemie formalnym jedynie 6% było niezadowolonych z tego kształcenia, 92,6% osób było zadowolonych. Główną przyczyną niezadowolenia było odczucie, iż zdobyta wiedza/umiejętności są nieprzydatne, tak stwierdziło 40,2% – wszystkich niezadowolonych. Kolejnymi przyczynami niezadowolenia była jakość nauki, zbyt niski jej poziom oraz organizacja nauki.

29,4% osób w wieku 18-69 lat biorących udział w edukacji w systemie formalnym stwierdziło, że uzyskana w tym kształceniu wiedza na razie nie pomogła im, w żaden sposób, a ponadto 2,4% uważa, że wiedza ta nigdy im nie pomoże.

Z drugiej jednak strony 7,7% osób (w wieku 18-69 lat biorących w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem udział w kształceniu formalnym) dzięki zdobytej w ten sposób

wiedzy otrzymało (nową) pracę, 12,6% osób lepiej wykonuje swoje obowiązki, a 31,3% zdobyta w kształceniu formalnym wiedza pomogła w życiu pozazawodowym.

Wykres 11. Osoby w wieku 18-69 lata kształcące się (w ciągu ostatnich 12 miesięcy od przeprowadzenia wywiadu) w systemie formalnym według stopnia w jakim wykorzystali lub spodziewają się wykorzystać zdobytą podczas tego kształcenia wiedzę.

3. Kształcenie dorosłych w systemie pozaformalnym

Kształcenie dorosłych w systemie pozaformalnym zyskuje obecnie na znaczeniu, gdyż w warunkach dynamicznie zmieniających się wymagań na rynku pracy powodowanych rozwojem nowoczesnych technologii, ciągłe podnoszenie poziomu kwalifikacji i umiejętności staje się koniecznością. Doksztalcanie podejmowane w ciągu całego życia zawodowego, w szczególności w systemach pozaformalnych, jest podstawowym czynnikiem poprawy jakości kapitału ludzkiego, który obecnie stanowi główny warunek rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Celem tej części publikacji jest zaprezentowanie wyników badania KD w zakresie kształcenia w systemie pozaformalnym osób w wieku 18-69 lat oraz w wieku 25-64 lat, jeżeli opisywane zjawisko przedstawiono w odniesieniu do poziomu wykształcenia badanej populacji. Analizę rozpoczyna charakterystyka osób uczestniczących w tego typu edukacji według ich podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych. Następnie zaprezentowano zagadnienia związane z ilością, rodzajem i oceną podejmowanych działań edukacyjnych. Kolejne podrozdziały dotyczyć będą czasu poświęconego na kształcenie się w systemie pozaformalnym, finansowania i organizacji działań edukacyjnych, a także przyczyn podejmowania kształcenia oraz płynących z niego korzyści. Zgodnie z założeniami wypełniania kwestionariusza indywidualnego badania, ze wszystkich wymienionych przez respondenta działań edukacyjnych wybrano trzy, które szczegółowo scharakteryzowano

na dalszym etapie przeprowadzania wywiadu. Działanie oznaczone na formularzu pierwszym numerem porządkowym jest podstawą szczegółowej analizy kształcenia pozaformalnego dokonanej w tym rozdziale publikacji.

3.1. Struktura społeczno-demograficzna i ekonomiczna zbiorowości osób uczestniczących w kształceniu pozaformalnym

Kształcący się w systemie pozaformalnym według wykształcenia, miejsca zamieszkania, wieku i płci

Analizując strukturę respondentów pod względem wykształcenia, miejsca zamieszkania oraz wieku i płci kształcących się w systemie pozaformalnym należy pamiętać, że jest ona w głównej mierze odzwierciedleniem cech społeczno-ekonomicznych całej zbiorowości objętej badaniem „Kształcenie dorosłych”. Ponad połowę uczestników kształcenia pozaformalnego w wieku 25-64 lata stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a 24,2% osoby z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym. Odsetek osób legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym wynosił niewiele ponad 6%, zasadniczym zawodowym – 14,4%, a 2,6% stanowiły osoby o wykształceniu co najwyżej gimnazjalnym (Tablica 13).

Prawie 54% doksztalcających się stanowiły osoby w wieku 25-39 lat. Poziom uczestnictwa w edukacji pozaformalnej spadał wraz z wiekiem respondentów i w przedziale 40-44 lat utrzymywał się w granicach 13-14%, w grupach wieku 45-49 i 50-54 lata kształtował się na poziomie 11%, w grupie 55-59 lat – 8,1%, a zaledwie 2,8% dla osób w wieku 60-64 lata. Warto także zaznaczyć, że udział osób z wykształceniem wyższym wśród doksztalcających się był największy dla osób mieszczących się w dwóch najmłodszych grupach wieku (25-29 lat i 30-34 lata), co jest przede wszystkim odzwierciedleniem lepszego poziomu wykształcenia ludzi młodych.

Różnice występujące w strukturze całej populacji ze względu na płeć i wykształcenie, znajdują również potwierdzenie w wynikach badania „Kształcenie dorosłych”. Nieznacznie więcej kobiet niż mężczyzn uczestniczyło w kształceniu w systemie pozaformalnym (51,3% kobiet w porównaniu z 48,7% mężczyzn). Kobiety lepiej wykształcone chętniej podejmowały ten rodzaj edukacji. Udział kobiet z wykształceniem wyższym wśród ogółu kobiet doksztalcających się był znacznie większy niż w przypadku mężczyzn (około 61,8% kobiet wobec 42,7% mężczyzn), natomiast udział kobiet z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym był mniejszy (7,7% w porównaniu z 21,4% mężczyzn). Warto zwrócić uwagę na relatywnie wysoki odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym w wieku powyżej 40 lat, którzy uczestniczyli w kształceniu pozaformalnym, co może być związane z dostosowaniem poziomu swojej wiedzy i umiejętności do aktualnych wymagań rynku pracy.

Tabl. 13. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według poziomu wykształcenia, wieku i płci

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie zawodowe, w tym policealne	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
	w %					
Ogółem	100,0	52,5	24,2	6,3	14,4	2,6
25-29	19,9	61,4	19,9	9,2	7,7	•
30-34	18,3	63,6	17,5	5,1*	11,0	2,7*
35-39	15,4	53,5	24,9	5,8*	13,5	•
40-44	13,6	51,4	22,3	7,1*	17,0	•
45-49	11,0	39,2	28,7	5,0*	24,5	•
50-54	10,9	41,8	31,4	4,3*	19,8	2,7*
55-59	8,1	39,7	33,2	5,8*	16,8	4,5*
60-64	2,8	47,7	31,5*	•	•	•
Mężczyźni	100,0	42,7	26,7	6,2	21,4	3,0
25-29	20,1	50,5	25,3	11,1*	10,5*	•
30-34	18,7	52,2	23,8	6,8*	14,4	•
35-39	15,2	42,4	29,4	5,8*	20,5	•
40-44	13,5	39,6	23,1	7,5*	27,6	•
45-49	10,9	31,9	29,0	•	33,1	•
50-54	10,3	32,5	30,8	•	31,2	•
55-59	8,5	33,2	28,0	•	31,1	•
60-64	2,8	47,6*	30,2*	•	•	•
Kobiety	100,0	61,8	21,7	6,5	7,7	2,3
25-29	19,6	71,9	14,8	7,4*	5,1*	•
30-34	17,9	75,1	11,2*	•	7,7*	•
35-39	15,5	63,8	20,6	5,9*	7,2*	•
40-44	13,7	62,3	21,6	•	7,0*	•
45-49	11,1	46,1	28,5	7,5*	16,5	•
50-54	11,5	49,5	31,8	5,8*	10,1*	•
55-59	7,8	46,3	38,3	•	•	•
60-64	2,9	47,8*	30,4*	•	•	•

Zdecydowaną większość doksztalających się stanowili mieszkańcy miast (około 75%), co nie odbiega zasadniczo od ogólnej struktury badanej populacji w przekroju terytorialnym. Zarówno wśród doksztalających się mieszkańców miast, jak i wsi najwięcej było osób stosunkowo młodych. Udział osób w wieku 25-39 lat wśród ogółu osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej w mieście wynosił 53,3% w porównaniu z 54,5% na wsi, a odsetek uczestników tej formy kształcenia w kolejnych grupach wieku stopniowo zmniejszał się w obu populacjach (Tablica 14).

Osoby z wykształceniem wyższym wśród doksztalających się w miastach stanowiły znacząco wyższy odsetek osób uczestniczących w kształceniu pozaformalnym niż wśród mieszkańców wsi (58,1% w porównaniu z 35,8% na wsi), natomiast udział osób z terenów miejskich posiadających wykształcenie co najwyżej zasadnicze zawodowe utrzymywał się na zdecydowanie niższym poziomie (11,0% w porównaniu z 24,2% mieszkańców obszarów wiejskich), co jest związane z odmienną strukturą wykształcenia w miastach i na wsi.

Tabl. 14. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według poziomu wykształcenia, wieku i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie zawodowe, w tym policealne	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Miasto	100,0	58,1	22,9	6,3	11,0	1,7
25-29.....	19,1	67,4	16,1	10,3	5,5*	•
30-34.....	19,1	69,0	17,0	5,2*	6,9*	•
35-39.....	15,1	60,2	24,5	4,5*	9,2*	•
40-44.....	13,2	57,3	20,3	6,7*	14,4	•
45-49.....	10,8	44,2	28,6	•	20,6	•
50-54.....	11,0	47,5	29,4	•	16,1	•
55-59.....	8,7	44,1	33,0	•	13,7*	•
60-64.....	3,0	50,0*	31,7*	•	•	•
Wieś	100,0	35,8	28,3	6,7	24,2	5,0
25-29.....	22,4	46,4	29,3	•	13,3*	•
30-34.....	15,8	44,3	20,0*	•	25,4*	•
35-39.....	16,3	34,6	26,2	9,4*	25,7	•
40-44.....	14,7	34,9	27,9	•	23,8*	•
45-49.....	11,7	25,5*	29,2	•	35,0*	•
50-54.....	10,6	24,2*	37,1	•	30,6*	•
55-59.....	6,3	21,6*	33,8*	•	29,7*	•
60-64.....	2,2*	•	•	•	•	•

Kształcący się w systemie pozaformalnym według wykształcenia, wieku i statusu na rynku pracy

W doksztalceniu się w systemie pozaformalnym uczestniczyły głównie osoby pracujące – 90,2%, w porównaniu z 4,7% bezrobotnych i 5,1% biernych zawodowo. Bierni zawodowo i bezrobotni biorący udział w kształceniu pozaformalnym w mniejszym stopniu niż w przypadku pracujących były osobami legitymującymi się wykształceniem wyższym – dla biernych zawodowo odsetek tych osób wyniósł 33,6%, dla bezrobotnych – 25,1%, a dla pracujących – 55,0% (Tablica 15). Zjawisko to jest odzwierciedleniem ogólnego zróżnicowania poziomu wykształcenia badanej populacji pod względem statusu na rynku pracy. W grupie osób bezrobotnych i biernych zawodowo występowały większe dysproporcje pod względem uczestnictwa w kształceniu pozaformalnym w zależności od wieku niż wśród pracujących. Ponad połowę bezrobotnych doksztalcających się stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata, natomiast dla pracujących udział tej grupy wieku stanowił mniejszy odsetek i wynosił około 37,8%. Zaskakujący był wysoki, wynoszący ponad 40%, udział doksztalcających się respondentów w wieku 55-64 lata wśród osób biernych zawodowo. Mogło to być wynikiem coraz większej dostępności różnego rodzaju programów aktywizacji osób starszych.

Tabl. 15. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według poziomu wykształcenia, wieku i statusu na rynku pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie zawodowe, w tym policealne	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Pracujący	100,0	55,0	23,4	5,9	13,9	1,8
25-29	19,1	65,3	19,5	7,3*	6,8*	•
30-34	18,7	66,7	17,2	4,6*	10,0	•
35-39	15,9	55,7	23,7	5,7*	13,3	•
40-44	14,2	52,9	21,7	7,2*	16,7	•
45-49	11,4	40,9	28,0	5,2*	23,9	•
50-54	11,2	44,5	29,6	4,3*	19,4	•
55-59	7,7	40,3	34,2	5,8*	16,3	•
60-64	1,8	53,2*	28,6*	•	•	•
Bezrobotni.....	100,0	25,1	29,8	9,8*	21,4	13,9*
w tym:						
25-29	31,6	•	•	•	•	•
30-34	19,5*	•	•	•	•	•
35-39	15,3*	•	•	•	•	•
50-54	10,7*	•	•	•	•	•
Bierni zawodowo	100,0	33,6	32,8	10,1	16,4	7,1
w tym:						
25-29	23,5*	37,5*	•	•	•	•
60-64	21,4	39,2*	37,3*	•	•	•

W systemie pozaformalnym doksztalało się znacznie więcej pracujących mężczyzn (83,1% w porównaniu do 77,9% kobiet). Natomiast stosunkowo więcej bezrobotnych i biernych zawodowo kobiet niż mężczyzn podejmowało inicjatywy edukacyjne w tym systemie kształcenia. Analiza osób uczestniczących w kształceniu pozaformalnym według wieku, statusu na rynku pracy oraz płci potwierdziła obserwację, że doksztalały się głównie osoby stosunkowo młode. Prawie 59% mężczyzn i 56,2% kobiet, posiadających pracę i uczestniczących w kształceniu pozaformalnym nie przekraczało wieku 39 lat (Tablica 16).

Trzeba jednak pamiętać, że przedstawiona charakterystyka społeczno-ekonomiczną osób uczestniczących w kształceniu pozaformalnym jest w dużej mierze odzwierciedleniem różnic występujących w całym społeczeństwie.

Tabl. 16. Osoby w wieku 18-69 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, wieku i statusu na rynku pracy

Wyszczególnienie	Pracujący	Bezrobotni	Bierni zawodowo
	w %		
Mężczyźni.....	100,0	100,0	100,0
w tym:			
18-24	9,4	33,3*	76,1
25-29	17,6	25,8*	•
30-34	17,3	•	•
35-39	14,3	•	•
40-44	12,8	•	•

Tabl. 16. Osoby w wieku 18-69 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, wieku i statusu na rynku pracy (dok.)

Wyszczególnienie	Pracujący	Bezrobotni	Bierni zawodowo
	w %		
Kobiety	100,0	100,0	100,0
w tym:			
18-24	7,1	25,0*	61,4
25-29	17,4	19,8*	8,3*
30-34	16,9	15,1*	3,8
35-39	14,8	12,8*	3,0
40-44	13,1	•	2,5
50-54	11,1	•	2,1

Kształcący się w systemie pozaformalnym według poziomów i dziedzin ukończonego wykształcenia

Wśród doksztalających się dominowały osoby, których ukończone wykształcenie formalne związane było z inżynierią, procesami produkcyjnymi i budownictwem - około 27,9% ogółu uczestników kształcenia pozaformalnego (Tablica 17). W tej grupie obok osób z wyższym wykształceniem (głównie inżynierów), stanowiących 25,5%, znajdowały się osoby z wykształceniem średnim (37,8%) i zasadniczym zawodowym (około 36,7%). Zjawisko to potwierdza tezę, że oprócz wyższego poziomu ukończonej edukacji, profil zawodowy wykształcenia stanowi dodatkowy czynnik wpływający na zwiększony poziom uczestnictwa osób w kształceniu pozaformalnym. Proces ten spowodowany jest zapewne przyspieszonym postępowaniem naukowo-technicznym wymuszającym stałe uzupełnianie profesjonalnej wiedzy i umiejętności. Kolejną pod względem popularności dziedziną ukończonego wykształcenia formalnego wśród doksztalających się osób były nauki społeczne, ekonomia i prawo – 23,7%. Osoby posiadające wykształcenie o profilu kształcenie nauczycieli, pedagogika oraz zdrowie i opieka społeczna stanowiły 9,5% ogółu uczących się w systemie pozaformalnym. Niektóre z dziedzin edukacji, jak np. kształcenie nauczycieli i pedagogika, języki obce, nauki humanistyczne, matematyka, nauki biologiczne stawiają wymóg ukończenia studiów wyższych, co determinuje w znaczącym stopniu strukturę wykształcenia osób podejmujących edukację pozaformalną.

Wśród doksztalających się mężczyzn najczęściej występowały ci, którzy posiadali wykształcenie związane z inżynierią, procesami produkcyjnymi i budownictwem (48,1%), naukami społecznymi, prawem i ekonomią (14,6%), programami ogólnymi (6,3%) oraz rolnictwem i weterynarią (5,8%). Natomiast w grupie doksztalających się kobiet dominowały osoby, które ukończyły kierunki związane z naukami społecznymi, ekonomią i prawem (około 32,2%), kształceniem nauczycieli i pedagogiką (14,4%), zdrowiem, opieką społeczną (około 13,1%) oraz inżynierią, procesami produkcyjnymi i budownictwem (9,0%), co jest związane z odmienną strukturą wykształcenia według płci.

Tabl. 17. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według poziomu wykształcenia oraz ukończonej dziedziny edukacji i płci.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie zawodowe, w tym policealne	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	100,0	52,5	24,2	6,3	14,4	2,6	100,0	100,0
w tym:								
Kształcenie nauczycieli, pedagogika	9,5	98,4	•	•	-	-	4,4	14,4
Języki obce	1,6	97,3	-	•	-	-	•	2,8
Nauki humanistyczne, nauka o językach i sztuki piękne	4,7	94,4	•	•	•	-	3,8	5,6
Nauki społeczne, ekonomia, prawo....	23,7	75,3	19,7	•	4,3*	-	14,6	32,2
Nauki biologiczne (biologia, nauka o środowisku).....	2,1	87,8	•	•	•	-	1,2*	3,0
Nauki fizyczne (fizyka, chemia i nauka o Ziemi)	2,4	77,5	•	-	•	-	2,2*	2,6*
Matematyka i statystyka	0,5*	100,0*	-	-	-	-	•	•
Informatyka.....	2,8	75,6	22,8*	1,6	-	-	4,9	•
Nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie	1,0*	70,5*	•	-	•	-	1,3*	•
Inżynieria, procesy produkcyjne i budownictwo.....	27,9	25,5	37,8	-	36,7	-	48,1	9,0
Rolnictwo, weterynaria.....	4,7	26,0*	46,5	1,4	26,0	-	5,8	3,7
Zdrowie, opieka społeczna.....	8,1	56,5	42,7	-	•	-	2,7*	13,1
Usługi.....	4,4	13,4*	41,8	-	45,8	-	3,7	5,1
Programy ogólne....	6,3	•	•	97,9	-	-	6,3	6,3

3.2. Liczba podejmowanych działań edukacyjnych systemie pozaformalnym

Kształcenie w systemie pozaformalnym może przyjąć różne formy aktywności edukacyjnej: kursy, w tym kursy korespondencyjne, seminaria, warsztaty, itp. Niemniej jednak osoby doksztalcające się w większości (ponad 58%) podjęły w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie jedno działanie edukacyjne (Tablica 18). Biorąc pod uwagę fakt, że liczbę inicjatyw związanych z kształceniem pozaformalnym determinują także szkolenia obowiązkowe, np.: BHP, faktyczna liczba inicjatyw edukacyjnych ukierunkowanych na podniesienie poziomu kwalifikacji i umiejętności była mniejsza. Największy odsetek osób

z wykształceniem wyższym uczestniczył w więcej niż jednym działaniu w zakresie doksztalcania się.

Kobiety nieco chętniej podejmowały większą ilość inicjatyw edukacyjnych niż mężczyźni. Prawie 46% z nich deklarowała uczestnictwo w co najmniej dwóch działaniach w zakresie kształcenia pozaformalnego, w porównaniu do 37,2% mężczyzn. Większa intensywność doksztalcania się widoczna była szczególnie wśród kobiet z wykształceniem wyższym (o 7,5 p. proc. więcej kobiet niż mężczyzn uczestniczących w kształceniu pozaformalnym podjęło dwie lub więcej inicjatywy edukacyjne) niż wśród analogicznej grupy mężczyzn.

Tabl. 18. osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby działań edukacyjnych oraz poziomu ukończonego wykształcenia i płci

Wyszczególnienie	1 działanie	2 działania	3 i więcej działań
	w %		
Ogółem	58,4	23,7	17,9
Wyższe.....	48,0	26,6	25,4
Średnie zawodowe, w tym			
policealne.....	63,7	24,3	12,0
Średnie ogólnokształcące.....	64,6	21,5	13,8*
Zasadnicze zawodowe	79,8	15,2	5,1*
Gimnazjalne i poniżej	83,5	•	•
Mężczyźni	62,8	23,2	14,0
Wyższe.....	52,5	26,8	20,7
Średnie zawodowe, w tym			
policealne.....	62,7	26,2	11,1
Średnie ogólnokształcące.....	65,5	20,4*	•
Zasadnicze zawodowe	80,3	14,0	5,7*
Gimnazjalne i poniżej	79,4	•	•
Kobiety	54,2	24,1	21,7
Wyższe.....	45,1	26,3	28,6
Średnie zawodowe, w tym			
policealne.....	64,9	22,1	13,0
Średnie ogólnokształcące.....	63,9	22,6*	•
Zasadnicze zawodowe	78,4	17,8*	•
Gimnazjalne i poniżej	88,7	•	•

Mieszkańcy miast, częściej niż mieszkańcy wsi podejmowali więcej niż jedno działanie edukacyjne (45,0% w porównaniu z 31,6% na wsi; Tablica 19.). Różnice pod tym względem na korzyść osób mieszkających w miastach dotyczyły wszystkich respondentów, a szczególnie osób, które osiągnęły najwyższe szczeble edukacji formalnej (więcej o 8,5 p. proc. wśród osób z wykształceniem wyższym oraz o około 7,2 p. proc. ze średnim zawodowym).

Tabl. 19. Osoby w wieku 25-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według liczby działań edukacyjnych oraz poziomu ukończonego wykształcenia i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	1 działanie	2 działania	3 i więcej działań
	w %		
Miasto	55,0	24,9	20,1
Wyższe.....	46,6	26,8	26,6
Średnie zawodowe, w tym			
policealne.....	61,6	25,0	13,4
Średnie ogólnokształcące.....	62,0	23,5*	14,9*
Zasadnicze zawodowe.....	77,5	17,3	•
Gimnazjalne i poniżej.....	83,3	•	•
Wieś	68,4	20,3	11,3
Wyższe.....	55,1	25,2	19,7
Średnie zawodowe, w tym			
policealne.....	69,1	22,8	8,4*
Średnie ogólnokształcące.....	73,7	•	•
Zasadnicze zawodowe.....	83,1	•	•
Gimnazjalne i poniżej.....	83,6	•	•

3.3. Rodzaje i ocena podejmowanych działań edukacyjnych w systemie pozaformalnym

Tematyka podejmowanych szkoleń w głównej mierze miała związek z wykonywaną pracą – 73,0% osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej decydowało się na tego rodzaju działania edukacyjne (Tablica 20). Mężczyźni częściej niż kobiety wybierali różne formy doksztalcenia się powiązane z pracą zawodową (77,9% w porównaniu z 68,3% kobiet). Większy odsetek doksztalcących się w związku z pracą zawodową zaobserwować można było również wśród mieszkańców miast (dla blisko 75% z nich w porównaniu z 68,4% mieszkańców wsi ich działania edukacyjne miały taki charakter). Należy jednak zwrócić uwagę, że dostęp szkoleń (szczególnie związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami) dla osób na obszarach wiejskich był trudniejszy. Wśród szkoleń związanych głównie z pracą najczęściej wybierane były szkolenia dotyczące ochrony i bezpieczeństwa (16,8%), biznesu i administracji (13,9%), kształcenia nauczycieli i pedagogiki oraz nauk medycznych i zdrowia (po 7,9%) czy nauk inżynieryjno-technicznych (7,8%). Należy zauważyć, że choć wśród kształcących się w systemie pozaformalnym największą grupę (27,9%) stanowiły osoby, które ukończyły kierunki techniczne, tj. inżynieria, procesy produkcyjne i budownictwo (patrz Tablica 17), to udział osób szkolących się w tej dziedzinie w grupie wieku 25-64 lata był znacznie mniejszy niż wskazuje na to struktura posiadanego wykształcenia według jego dziedziny (zaledwie 7,5% osób deklarowało swoje pierwsze działanie edukacyjne podjęte w związku z pracą zawodową jako mające na celu zdobycie wiedzy w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych). Oznacza to, że dość dużo osób o tym profilu wykształcenia uzupełniało swoją wiedzę i umiejętności z innych dziedzin niż związanych z wyuczonym zawodem.

Prawie 21% kobiet uczestniczyło w szkoleniach związanych głównie z pracą zawodową w dziedzinie biznesu i administracji, 13,5% w dziedzinie kształcenia nauczycieli i pedagogiki, zaś w obszarze ochrony i bezpieczeństwa oraz nauk medycznych i zdrowia odpowiednio 12,2% i 12,0%. Tematyka podejmowanych przez kobiety szkoleń była odzwierciedleniem struktury poziomu posiadanego przez nie wykształcenia. Wysoki udział zarówno kobiet (12,2%), jak i mężczyzn (20,9%) podejmujących działania edukacyjne w dziedzinie ochrony i bezpieczeństwa wynikała głównie z uczestnictwa w obowiązkowych szkoleniach BHP. Mężczyźni, dla których była to najczęściej spotykana dziedzina aktywności szkoleniowej, często sygnalizowali również uczestnictwo w inicjatywach edukacyjnych związanych z naukami inżyniersko-technicznymi (13,3%), usługami transportowymi (8,4%) a także biznesem i administracją (7,5%). Wśród mężczyzn odsetek podejmujących szkolenia z tematyki technicznej był zdecydowanie mniejszy niż odsetek osób, które posiadają ukończone na różnych poziomach wykształcenie o podobnym profilu.

W porównaniu do mieszkańców miast, mieszkający na wsi korzystali, co zrozumiałe, w znacznie większym stopniu nie tylko ze szkoleń z dziedziny rolnictwa, leśnictwa i rybactwa (9,5%), ale także usług transportowych (około 7,2% wobec 4,0% dla miast) oraz architektury i budownictwa (około 3,8% wobec 2,0% dla miast).

Wśród działań edukacyjnych wynikających głównie z własnych potrzeb i zainteresowań zarówno w miastach, jak i na wsi zdecydowanie dominowały inicjatywy podjęte w zakresie rozwoju osobistego oraz nauki języków obcych. Kursy językowe z reguły wymagają systematycznych zajęć, przez co są mniej dostępne dla mieszkańców wsi, którzy niejednokrotnie muszą dojeżdżać do najbliższego miasta (uczestniczyło w nich 32,4% mieszkających w mieście osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej przy 16,4% na wsi). Analizując uczestnictwo w działaniach edukacyjnych wynikających głównie z własnych potrzeb i zainteresowań, w obliczu konieczności przekształceń struktury zatrudnienia mieszkańców wsi (odpływ do sektora pozarolniczego), jako pozytywne należy odnotować zjawisko dość powszechnego uczestnictwa w szkoleniach niezwiązanych bezpośrednio z gospodarką rolną. Wśród dziedzin, których te działania edukacyjne dotyczyły, a uczestniczyło w nich stosunkowo więcej mieszkańców wsi niż miast, wymienić można m.in. usługi dla ludności oraz zastosowanie komputerów. Oprócz najbardziej popularnych zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn dziedzin szkoleń dotyczących nauki języków obcych (21,5% dla mężczyzn i 31,5% dla kobiet) oraz rozwoju osobistego (23,2% dla mężczyzn i 25,1% dla kobiet), wśród mężczyzn dominowały następujące obszary wiedzy: usługi transportowe (11,6%), zastosowanie komputerów (około 5,6%) oraz nauki inżyniersko-techniczne (5,0%). Kobiety, oprócz dwóch najpopularniejszych, wymienionych powyżej dziedzin, zainteresowane były przede wszystkim zagadnieniami biznesu i administracji (około 5,2%), zastosowaniami komputerów (5,1%) i szkoleniami w zakresie usług dla ludności (około 4,7%).

Tabl. 20. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według miejsca zamieszkania i płci oraz dziedziny szkolenia

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Działanie edukacyjne głównie związane z pracą	73,0	77,9	68,2	74,7	68,4
w tym:					
Rozwój osobisty (umiejętności personalne).....	4,8	4,7	5,0	5,3	3,4
Kształcenie nauczycieli i pedagogika	7,9	2,7	13,5	8,0	7,4*
Nauki artystyczne/sztuki piękne	1,1*	•	1,9*	1,2*	•
Języki obce.....	4,9	5,2	4,7	5,6	2,6
Nauki humanistyczne.....	0,7*	•	•	•	•
Nauki społeczne.....	2,3	1,9	2,8	2,4	2,0*
Biznes i administracja.....	13,9	7,5	20,8	14,9	10,6
Prawo	4,0	2,9*	5,3	4,6	2,0*
Informatyka.....	4,4	5,3	3,4	4,9	2,9
Zastosowanie komputerów	3,7	2,7	4,8	3,6	4,0*
Nauki inżynieryjno-techniczne	7,8	13,3	1,7*	7,5	8,4
Produkcja i przetwórstwo	3,4	4,8	1,8*	3,4	3,2
Architektura i budownictwo	2,4	4,3	•	2,0	3,8*
Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo.....	2,7	4,5	•	•	9,5
Nauki medyczne/zdrowie	7,9	4,2	12,0	8,5	6,3
Usługi dla ludności	3,0	2,5*	3,5*	2,9*	•
Usługi transportowe.....	4,8	8,4	•	4,0	7,2
Ochrona środowiska	0,6*	1,0*	•	•	•
Ochrona i bezpieczeństwo	16,8	20,9	12,2	16,2	18,3
Działanie edukacyjne wynikające głównie z własnych potrzeb i zainteresowań	27,0	22,1	31,8	25,3	31,6
w tym:					
Rozwój osobisty (umiejętności personalne).....	24,3	23,2	25,1	21,6	30,7
Kształcenie nauczycieli i pedagogika	1,5*	•	•	•	•
Nauki artystyczne/sztuki piękne	4,1	•	4,3*	4,6	•
Języki obce.....	27,5	21,5	31,5	32,4	16,4
Biznes i administracja.....	4,1	•	5,2*	4,1*	4,2*
Matematyka i statystyka	3,0*	3,4*	•	3,1*	•
Informatyka.....	2,2*	•	•	•	•
Zastosowanie komputerów	5,3	5,6*	5,1	5,0	5,8
Nauki inżynieryjno-techniczne	2,1*	5,0*	•	•	3,5*
Architektura i budownictwo	1,5*	•	•	•	•
Nauki medyczne/zdrowie	3,2*	•	3,9*	3,1*	•
Opieka społeczna/usługi socjalne	1,2*	•	1,9*	•	•
Usługi dla ludności	4,1	•	4,7*	3,6*	5,2*
Usługi transportowe.....	6,8	11,6	3,5*	5,6*	9,6*
Ochrona i bezpieczeństwo	1,6*	•	•	•	•

Ponad 95% respondentów wyrażało zadowolenie z uczestnictwa w podjętym działaniu edukacyjnym, zaś przydatność nabytych umiejętności oceniana była w stopniu co najmniej wystarczającym przez 88,4% uczestniczących w edukacji pozaformalnej (Tablica 21.). Udział respondentów niezadowolonych ze stopnia wykorzystania zdobytej podczas doksztalania się wiedzy i kwalifikacji (nabyte umiejętności ocenione jako przydatne w stopniu niewielkim lub

jako nieprzydatne) był stosunkowo niewielki (10,9%). Nie zanotowano istotnych różnic opinii biorąc pod uwagę płeć i miejsce zamieszkania respondentów.

Tabl. 21. Osoby w wieku 18-69 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według oceny stopnia przydatności nabytych umiejętności, płci, oraz stopnia satysfakcji z udziału w działaniu edukacyjnym

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Przydatne w stopniu:					
Znacznym	59,0	59,1	58,9	59,0	58,9
Wystarczającym.....	29,4	29,7	29,0	29,6	28,6
Niewielkim	8,6	7,8	9,3	8,3	9,2
Ocenione jako nieprzydatne	2,3	2,8	1,8	2,3	2,2*
Ogólnie ocenione jako:					
Zadowolające	95,4	95,3	95,5	94,9	96,6
Niezadowolające	3,3	3,6	3,1	3,6	2,5*

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

Ważną kwestią związaną z rodzajem określonego szkolenia jest jego forma, w szczególności zaś narzędzia, z których korzysta uczestnik danego działania edukacyjnego (Tablica 22). Zgodnie z założeniami metodologicznymi przygotowanymi przez Eurostat, osoby uczestniczące w takich formach edukacji pozaformalnej jak warsztaty, seminaria oraz nadzorowane szkolenie na stanowisku pracy, nie musiały określać użytej podczas swojego dokształcania się sposobu kształcenia, gdyż jednoznacznie określają one metodę nauczania. Wśród korzystających z edukacji pozaformalnej w formie kursów lub prywatnych lekcji najpopularniejszą formą edukacji wciąż pozostawała tradycyjna nauka w salach lekcyjnych, z której korzystało 96,7% osób w tej grupie respondentów. Zanotowano zaledwie 2,2% dokształcających się osób w formie kursów i lekcji prywatnych, którzy korzystali z Internetu i komputera podczas nauki na odległość.

Tabl. 22. Osoby w wieku 18-69 lata kształcące się w systemie pozaformalnym w formie kursów lub prywatnych lekcji według metody dokształcania, miejsca zamieszkania i płci

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Nauka tradycyjna (w salach lekcyjnych)	96,7	96,7	96,8	96,3	97,7
Nauka na odległość z wykorzystaniem komputera	2,2	1,9*	2,6*	2,7	•
Nauka na odległość z wykorzystaniem materiałów drukowanych.....	1,0*	1,4*	•	1,0*	•

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

3.4. Czas poświęcony na kształcenie w systemie pozaformalnym oraz rodzaje działań edukacyjnych

Uzupełnieniem analizy dotyczącej form i ilości podejmowanych działań edukacyjnych jest charakterystyka czasu poświęconego na określone działanie edukacyjne (Tablica 23). Średnia liczba godzin poświęconych na kształcenie w systemie pozaformalnym wynosiła w ciągu dwunastu miesięcy 68 godzin i była większa u kobiet – 72 godziny, niż u mężczyzn – 65 godzin. Ponad połowa respondentów (52,2%) brała udział w działaniu edukacyjnym trwającym łącznie do 24 godzin. Zjawisko to wskazuje na fakt, że szkolenia miały głównie charakter krótkich cykli edukacyjnych w formie przeszkolenia bądź obowiązkowych kursów BHP dla pracowników zakładów pracy. Świadczy o tym również stosunkowo duży odsetek osób uczestniczących w nadzorowanych szkoleniach na stanowisku pracy – 17,6% (patrz Tablica 25).

Tabl. 23. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według miejsca zamieszkania i płci oraz liczby godzin poświęconych na działanie edukacyjne

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Liczba godzin:					
do 8	26,9	26,9	27,0	27,6	24,8
9 – 24	25,3	25,3	25,3	24,7	26,9
25 – 40	13,6	14,8	12,5	13,6	13,8
41 – 80	13,8	13,0	14,5	13,2	15,5
81 – 160	9,5	9,5	9,5	9,7	9,2
161 – 320	4,2	4,3	4,0	4,3	3,5
321 – 480	1,6	1,3*	2,0*	1,8*	1,2*
481 – 640	0,5*	•	•	•	•
641 i więcej.....	1,2	1,0*	1,4*	1,3*	•
nieznana	3,4	3,5	3,2	3,3	3,7
Średnia liczba godzin nauki	68	65	72	70	63

Powyższe wnioski potwierdza analiza liczby godzin przeznaczonych na działanie edukacyjne podjęte z powodów głównie związanych z pracą (73,0% ogólnej liczby szkoleń) w porównaniu z działaniami podjętymi z powodów związanych głównie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami (27,0%) (Tablica 24.). Wynika z niej, że ponad połowa szkoleń (52,5%) związanych głównie z pracą trwało do 19 godzin, natomiast działania podjęte z innych powodów cechował z reguły dłuższy cykl kształcenia (największa liczba szkoleń – 15,2% trwała od 50 do 79 godzin, zaś 13,5% z nich trwało nawet 161 i więcej godzin). Szkolenia głównie związane z pracą miały więc charakter krótkich kursów, nastawionych na uzupełnianie kwalifikacji czy umiejętności, natomiast działania edukacyjne podjęte z powodów związanych głównie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami przyjmowały formę dłuższych kursów.

Tabl. 24. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według związku podjętych działań edukacyjnych z pracą zawodową i liczby godzin przeznaczonych na działanie edukacyjne

Działanie edukacyjne nr 1	Działanie edukacyjne głównie związane z pracą	Działanie edukacyjne wynikające głównie z własnych potrzeb i zainteresowań
	w %	
Ogółem	73,0	27,0
do 9 godzin	35,2	6,7
10-19	17,3	11,2
20-29	10,4	10,6
30-39	6,7	10,2
40-49	6,8	11,1
50-79	5,1	15,2
80-119	5,9	10,7
120-160	4,2	7,0
161 godzin i więcej	5,2	13,5
nieznana liczba godzin	3,2	3,8*

Analizując charakter podejmowanych działań edukacyjnych zauważyć można, że największą popularnością wśród respondentów cieszyły się kursy, stanowiące najbardziej powszechną i równocześnie cechującą się największym zróżnicowaniem formę kształcenia pozaformalnego. Udział w nich deklarowało 65,1% doksztalcających się respondentów (Tablica 25). Drugim pod względem popularności rodzajem działania edukacyjnego były wspomniane wcześniej nadzorowane szkolenia w miejscu pracy (17,6% uczestniczących w kształceniu pozaformalnym), kolejnym warsztaty i seminaria (13,1% doksztalcających się) zaś udział w prywatnych lekcjach deklarowało jedynie 4,2% spośród nich. Wśród kobiet stosunkowo większą popularnością niż u mężczyzn cieszyły się warsztaty i seminaria (15,5% kobiet w porównaniu do 10,6% mężczyzn) oraz prywatne lekcje (odpowiednio 5,0% i 3,4%). Wśród mieszkańców wsi odsetek korzystających z różnego rodzaju kursów był większy niż wśród mieszkańców miast (72,7% przy 62,4% osób mieszkających na terenach miejskich), podczas gdy pozostałe formy były znacznie mniej popularne wśród tej grupy respondentów.

Tabl. 25. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według miejsca zamieszkania i płci oraz rodzaju działania edukacyjnego

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Kursy	65,1	67,8	62,5	62,4	72,7
Warsztaty i seminaria	13,1	10,6	15,5	14,8	8,3
Nadzorowane szkolenie w miejscu pracy	17,6	18,2	17,0	18,5	15,1
Prywatne lekcje	4,2	3,4	5,0	4,3	3,9

Najwięcej osób pracujących i doksztalcających się w systemie pozaformalnym (56,1%) uczestniczyło w działaniach edukacyjnych odbywających się wyłącznie lub głównie w czasie płatnych godzin pracy (Tablica 26). Biorąc pod uwagę, że pytanie nie obejmowało osób odbywających nadzorowane szkolenie na stanowisku pracy (17,6% ogółu

dokształcających się) można przyjąć, że grupa ta liczy prawie 74% wszystkich uczestników kształcenia pozaformalnego. Większy odsetek pracujących mężczyzn podejmował działania w dziedzinie kształcenia pozaformalnego w godzinach pracy (51,7% w porównaniu do 38,3% kobiet). Nie zanotowano istotnych różnic w przypadku mieszkańców wsi i miast – 45,7% pracujących mieszkańców miast dokształcało się w godzinach pracy wobec 43,1% mieszkańców wsi.

Tabl. 26. Osoby w wieku 18-69 lat pracujące i kształcące się w systemie pozaformalnym według miejsca zamieszkania i płci oraz rodzaju czasu poświęconego na działanie edukacyjne

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Wyłącznie w czasie płatnych godzin pracy.....	45,1	51,7	38,3	45,7	43,1
Głównie w czasie płatnych godzin pracy.....	11,0	10,6	11,4	11,4	9,7
Głównie poza płatnymi godzinami pracy.....	10,6	9,1	12,1	10,2	12,0
Wyłącznie poza płatnymi godzinami pracy.....	33,3	28,6	38,2	32,7	35,3

3.5. Finansowanie i organizacja kształcenia w systemie pozaformalnym

Koszty działań edukacyjnych są niewątpliwie jedną z najważniejszych barier w podejmowaniu dokształcania, w szczególności dla osób mniej zarabiających. Jednak należy podkreślić, że jedynie 27,3% osób kształcących się w systemie pozaformalnym całkowicie, osobiście bądź korzystając z pomocy członka gospodarstwa domowego, ponosiło koszty dokształcania się (Tablica 27). Ten fakt znalazł odzwierciedlenie w strukturze zbiorowości osób, które podjęły szkolenie głównie z powodów związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami (27,0%) (patrz Tablica 20). Natomiast ponad 47% wśród grupy osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej deklarowało, że koszty działań edukacyjnych częściowo lub całkowicie ponoszone były przez pracodawcę lub przyszłego pracodawcę bądź przez instytucje publiczne (przedstawiona struktura nie uwzględnia osób odbywających nadzorowane szkolenie na stanowisku pracy oraz osób nie potrafiących wskazać źródła finansowania danej czynności edukacyjnej). Można więc wysnuć wniosek, że w przeważającej większości koszty szkoleń związanych głównie z pracą ponoszone były przez zakłady pracy bądź finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kobiety w większym stopniu niż mężczyźni same ponosiły koszty w związku z podejmowanymi działaniami edukacyjnymi (21,0% wobec 17,6% mężczyzn), natomiast mniej kobiet wskazało, że pracodawca współfinansuje ich dokształcanie się (32,2% w porównaniu z 40,2% dla mężczyzn). Ma to zapewne związek z faktem, że kobiety częściej niż mężczyźni podejmowały szkolenia głównie z powodów związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami. Mieszkańcy wsi w większym stopniu niż mieszkańcy miast sami finansowali swoje działania edukacyjne (20,8% w porównaniu z 18,8% w mieście), natomiast rzadziej w ich dokształcanie inwestował pracodawca (31,4% w porównaniu

z 37,9% w mieście). Stanowiło to odzwierciedlenie różnic w statusie zatrudnienia: mniejsza część mieszkańców wsi w porównaniu do osób żyjących w miastach była pracownikami najemnym (znacząca część mieszkańców wsi pracowała na własny rachunek w gospodarstwach rolnych). Nie jest zaskoczeniem, że głównym źródłem finansowania kształcenia dla osób bezrobotnych były instytucje publiczne (dla 44,6% z nich), gdyż w tym przypadku na znaczeniu zyskiwały wszelkie programy aktywizacji zawodowej wdrażane m. in. przez urzędy pracy. Bierni zawodowo najczęściej korzystali z pomocy finansowej członka gospodarstwa domowego bądź krewnego (44,8%), co wynikało z faktu, że zdecydowaną większość tej grupy osób stanowili ludzie młodzi (w wieku 18-24 lata), na ogół uczący się i będący na utrzymaniu rodziców.

Tabl. 27. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy oraz rodzaju finansowania i wysokości kosztów szkolenia

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Pracujący	Bezrobotni	Bierni zawodowo
	w %							
Działanie edukacyjne finansowane całkowicie przez respondenta	19,3	17,6	21,0	18,8	20,8	18,9	23,9	20,0
Działanie edukacyjne finansowane całkowicie lub częściowo przez pracodawcę lub przyszłego pracodawcę	36,1	40,2	32,2	37,9	31,4	43,2	11,8*	5,3*
Działanie edukacyjne finansowane całkowicie lub częściowo przez instytucje publiczne	11,5	9,4	13,6	10,1	15,4	27,4	44,6	16,3
Działanie edukacyjne finansowane całkowicie lub częściowo przez członka gospodarstwa domowego lub krewnego	8,0	8,3	7,8	7,4	10,0	1,6	8,2*	44,8
Średni koszt działania edukacyjnego ponoszony przez respondenta lub jego rodzinę w zł	383	368	397	387	370	303	453	807

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

Średni koszt działania edukacyjnego, który poniósł respondent lub jego rodzina, to 383 zł. Przeciętne wydatki obciążające kobiety i ich rodziny związane z podjętymi działaniami edukacyjnymi były nieco większe niż w przypadku mężczyzn (397 zł w porównaniu z 368 zł dla mężczyzn). Kobiety częściej uczestniczyły w inicjatywach edukacyjnych podjętych głównie z powodów związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami, zaś nauka miała bardziej intensywny charakter (wskazują na to dane, że kobiety chętniej brały udział w większej ilości działań edukacyjnych oraz poświęcały

na edukację pozaformalną więcej godzin niż mężczyźni). Średnie wydatki związane z kształceniem pozaformalnym mieszkańców miast były nieco większe niż mieszkańców wsi (387 zł w porównaniu do 370 zł), co podobnie jak w przypadku porównania dotyczącego kobiet i mężczyzn tłumaczyć można większą intensywnością działań szkoleniowych wśród mieszkańców miast. Koszt kształcenia dla pracujących ponoszony przez respondenta lub jego rodzinę (303 zł) był niższy w porównaniu z osobami bezrobotnymi – 453 zł oraz biernymi zawodowo – 807 zł. Jest to odzwierciedleniem struktury finansowania działań szkoleniowych związanej ze statusem na rynku pracy respondentów (64,8% osób biernych zawodowo ponosiło koszty osobiście bądź korzystało z pomocy rodziny, w porównaniu do około 32,1% bezrobotnych i jedynie 20,5% osób pracujących).

Ponad połowa osób uczestniczyła w działaniach edukacyjnych organizowanych przez ośrodki, firmy szkoleniowe czy centra doskonalenia zawodowego, blisko 15% w różnych formach szkolenia prowadzonych przez pracodawcę, 12,7% przez szkołę, uniwersytet i instytut naukowy, a 6,7% przez instytucje komercyjne, dla których prowadzenie szkoleń nie jest główną działalnością (Tablica 28).

Tabl. 28. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według rodzaju instytucji prowadzących działania edukacyjne

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem w %
Szkoła, uniwersytet, instytut naukowy.....	12,7
Ośrodek, firma szkoleniowa, centrum doskonalenia zawodowego	54,7
Instytucja komercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	6,7
Pracodawca	14,9
Organizacje pracodawców	1,2
Stowarzyszenia, towarzystwa kulturalne, partie polityczne.....	1,8
Osoba prywatna.....	3,7
Instytucja niekomercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	1,6
Inne	2,0

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

3.6. Powody podejmowania kształcenia w systemie pozaformalnym

Zdecydowanie najistotniejszym powodem podjęcia doksztalcenia (istniała możliwość wyboru przez respondenta więcej niż jednej odpowiedzi) była poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej – podało go 60,4% respondentów (Tablica 29). Duży odsetek osób wskazywał na motywy podjęcia kształcenia wynikające z pobudek osobistych, m. in. związanych z pogłębianiem własnych zainteresowań (36,6%) oraz możliwością wykorzystania umiejętności w życiu codziennym (22,7%). Świadczy to o tym, że wśród znacznej części respondentów, przyczyny osobiste łączyły się z czynnikami ekonomicznymi wywołanymi konkurencją na rynku pracy wymuszającą określone działania w zakresie stałego podnoszenia i uzupełniania wiedzy. Oprócz wspomnianego już, najważniejszego powodu związanego z poprawą jakości wykonywanej pracy i rozwojem kariery zawodowej,

często wskazywano również na działania wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję – 28,6%, wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu – 18,7% lub uzyskanie świadectwa – 17,2%. Motywy osobiste podjęcia kształcenia (związane z rozwojem osobistym, hobby, życiem codziennym lub rozrywką) częściej deklarowały kobiety niż mężczyźni (np. 40,3% kobiet wskazywało pogłębienie własnych zainteresowań jako przyczynę uczestnictwa w działaniu edukacyjnym, wobec 23,6% mężczyzn). Analizując przyczyny zaangażowania się w kształcenie pozaformalne według miejsca zamieszkania respondentów zauważyć można, że mieszkańcy wsi (20,1%) częściej niż osoby w miastach (16,1%) wymieniali uzyskanie świadectwa jako powód podjęcia kształcenia. Wynikało to zapewne ze specyfiki potrzeb szkoleniowych mieszkańców wsi charakteryzujących się zapotrzebowaniem na uprawnienia i certyfikaty (w tym związane ze szkoleniami BHP) wymagane do wykonywania konkretnego zawodu. Świadczy o tym tematyka podejmowanych szkoleń, charakteryzująca się stosunkowo dużym udziałem czynności edukacyjnych w zakresie ochrony i bezpieczeństwa, rolnictwa oraz usług transportowych i budowlanych (patrz Tablica 20). Mieszkańcy miast zdecydowanie częściej (62,4%) podawali poprawę jakości wykonywanej pracy i rozwój kariery zawodowej niż mieszkańcy wsi (54,7%), oraz wykazywali większą skłonność do pogłębiania własnych zainteresowań, poznawania nowych osób oraz zaspokajania własnych przyjemności. Pracujący zawodowo twierdzili, że rozwój kariery zawodowej był podstawowym powodem doksztalcenia się – tę przyczynę wymieniało około 68,9% spośród nich, w porównaniu z 31,5% w przypadku bezrobotnych, dla których z kolei najistotniejsze znaczenie miał wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu (63,0%). Stosunkowo ważne były powody związane wykorzystaniem przerwy w pracy zawodowej, a co za tym idzie posiadania większej ilości wolnego czasu, nie tylko na działania edukacyjne pomocne w jej uzyskaniu, lecz również związane możliwością wykorzystania wiedzy w życiu codziennym oraz zaspokojeniem własnych przyjemności. Pogłębianie własnych zainteresowań, częściej jako przyczynę podjęcia kształcenia wskazywali pracujący (34,6%) niż bezrobotni (28,5%). Dla osób nie posiadających pracy bardziej istotne było również uzyskanie świadectwa oraz rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, zaś dla pracujących zmniejszenie ryzyka utraty pracy oraz presja pracodawcy bądź instytucji państwowej.

Tabl. 29. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, miejsca zamieszkania, powodów doksztalcenia się i aktywności ekonomicznej

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Pracujący	Bezro- botni
	w %						
Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej	60,4	59,8	61,0	62,4	54,7	68,9	31,5
Zmniejszenie ryzyka utraty pracy.....	12,5	13,5	11,4	13,0	10,9	14,5	•
Wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu	18,7	17,8	19,5	18,5	19,2	13,9	63,0

Tabl. 29. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, miejsca zamieszkania, powodów dokształcania się i aktywności ekonomicznej (dok.)

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Pracujący	Bezro- botni
	w %						
Rozpoczęcie własnej działalności	3,1	3,2	2,9	3,3	2,5*	2,5	7,2*
Działanie wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję ..	28,6	30,9	26,4	29,5	26,3	32,7	27,2
Możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym.....	22,7	20,3	25,0	22,4	23,5	18,4	28,5
Pogłębienie własnych zainteresowań.....	36,6	32,6	40,3	38,0	32,6	34,6	28,5
Uzyskanie świadectwa	17,2	19,7	14,7	16,1	20,1	16,6	20,7
Poznanie nowych osób/dla przyjemności	5,2	3,9	6,4	6,0	2,8*	3,6	7,2*
Inne	1,1	1,4*	0,9*	1,1*	1,2*	1,0*	•

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej stanowiły najważniejsze motywy dokształcania się w prawie wszystkich grupach wieku i były wskazywane przez od 51,5% osób w grupie wieku 60-64 lata do 70,1% w najbardziej prężnej zawodowo grupie 30-34-latków (Tablica 30). Ta prawidłowość nie dotyczyła osób najmłodszych i najstarszych, charakteryzujących się dużym zróżnicowaniem statusu na rynku pracy. Dla respondentów w wieku 18-24 lata o niestabilizowanej sytuacji zawodowej, często uczących się lub studiujących, równie ważnymi powodami podjęcia kształcenia w systemie pozaformalnym były pogłębienie własnych zainteresowań (38,2%) oraz możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym (36,6%). Również wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu (31,8%) oraz zmniejszenie ryzyka utraty pracy (21,5%) stanowiło dla tej grupy wieku priorytet. Dla respondentów w wieku 65-69 lat, a więc osób w wieku emerytalnym, na znaczeniu zyskiwały pobudki osobiste podjęcia kształcenia, wśród których na plan pierwszy wysuwała się chęć pogłębiania własnych zainteresowań (dla około 65,9% osób w tej grupie wieku).

Tabl. 30. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według powodów dokształcania się i wieku

Wyszczególnienie	18-24 lata	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69 lat
	w %									
Działanie edukacyjne nr 1 w tym:										
Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej	35,5	62,8	70,1	67,7	67,1	66,3	68,2	63,0	51,5	•
Zmniejszenie ryzyka utraty pracy.....	21,5	13,3	14,4	14,2	15,1	12,5	13,7	13,4	•	•

Tabl. 30. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według powodów doksztalcania się i wieku (dok.)

Wyszczególnienie	18-24 lata	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69 lat
	w %									
Wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu.....	31,8	26,8	17,3	16,8	14,2	10,7	8,8*	7,6*	•	•
Rozpoczęcie własnej działalności	4,6*	4,8*	•	4,0*	•	•	•	•	•	•
Działanie wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję	15,8	28,0	33,6	31,2	35,1	31,9	32,2	32,5	25,4*	•
Możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym	36,6	20,9	19,0	20,6	33,4	20,2	17,1	17,1	23,1*	•
Pogłębienie własnych zainteresowań.....	38,2	37,8	35,3	34,9	38,0	34,2	34,3	32,8	44,6	65,9*
Uzyskanie świadectwa	20,1	17,7	17,5	17,8	15,3	18,3	12,2	19,2	•	•
Poznanie nowych osób/dla przyjemności	9,0	5,3*	4,3*	3,9*	•	•	•	•	14,6*	•

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

3.7. Korzyści z podejmowania kształcenia w systemie pozaformalnym

Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej był najważniejszym motywem doksztalcania się wśród badanych respondentów (60,4%) (patrz Tablica 29.). Cel ten został w znacznej mierze osiągnięty, o czym świadczą korzyści jakie uzyskali oni w wyniku podjęcia kształcenia w systemie pozaformalnym. Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najczęściej wymienianą z korzyści jaką można było odnieść w wyniku podjęcia wysiłku mającego na celu uzupełnianie wiedzy i podnoszenia kwalifikacji (45,6% uczestników; Tablica 31). Wśród innych korzyści związanych z pracą zawodową wskazywano również na objęcie nowych obowiązków służbowych (13,4%), poprawę zarobków (4,4%) oraz awans zawodowy (2,0%). Więcej kobiet odczuwało korzyści w życiu pozazawodowym (25,6% wobec 18,2% mężczyzn), co również można powiązać z faktem, że częściej swoją decyzję o uczestnictwie w działaniu edukacyjnym podejmowały one z pobudek osobistych. Porównując mieszkańców miast z mieszkańcami wsi możemy zauważyć, że w przypadku pierwszej z wymienionych grup respondentów, doksztalcanie się bardziej przyczyniło się przede wszystkim do lepszego wykonywania obowiązków służbowych (dla 47,8% przy 39,7% dla ludności wiejskiej) oraz innych korzyści związanych z pracą zawodową (otrzymania nowej pracy, awansu zawodowego, poprawy zarobków, objęcia nowych obowiązków służbowych. Stosunkowo duża liczba (19,2%) osób mieszkających na wsi odczuwała, że odbyte szkolenie było przydatne, lecz nie była pewna charakteru odniesionych korzyści sądząc zapewne, że uzyskana wiedza lub umiejętności mogą stać się przydatne również w życiu zawodowym.

Analizując odpowiedzi osób ze względu na ich status na rynku pracy, można postawić tezę o ograniczonej skuteczności polityki aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Są oni

głównymi beneficjentami wszelkiego rodzaju programów rządowych (wskazuje na to fakt, że dla tej grupy respondentów głównym źródłem finansowania ich działań edukacyjnych były instytucje publiczne – patrz Tablica 27). Okazało się jednak, że 35,1% z nich nie odczuło jakichkolwiek doraźnych korzyści z podjętych szkoleń, chociaż wyrażali oni nadzieję na poprawę swojej sytuacji na rynku pracy w przyszłości. Poza tym bezrobotni wskazywali głównie na korzyści w życiu pozazawodowym (22,6%), bądź nie byli w stanie sprecyzować charakteru pożytków płynących z uczestnictwa w kształceniu pozaformalnym (24,6%).

Tabl. 31. Osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według płci, miejsca zamieszkania, korzyści z doksztalcania się i aktywności ekonomicznej

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Pracujący	Bezrobotni
	w %						
Otrzymanie nowej pracy	3,6	3,6	3,5	3,8	3,0*	3,6	•
Awans zawodowy	2,0	2,4	1,6*	2,2	1,5*	2,4	•
Poprawa zarobków	4,4	5,4	3,4	4,6	3,8	5,2	•
Objęcie nowych obowiązków służbowych	13,4	15,9	11,2	13,9	12,2	16,3	•
Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych	45,6	44,8	46,5	47,8	39,7	55,8	•
Korzyści w życiu pozazawodowym.....	22,0	18,2	25,6	22,4	21,0	18,4	22,6
Inne	15,7	16,6	14,9	14,4	19,2	11,9	24,6
Brak korzyści na chwilę obecną	10,7	11,6	9,8	10,0	12,6	8,3	35,1
Brak oczekiwanych korzyści w przyszłości	1,7	1,7*	1,7*	1,7	1,6*	1,6	•

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najważniejszą korzyścią z doksztalcania wskazywaną przez respondentów w wieku 25-64 lata (wymieniało ją od 40,0% osób w grupie wieku 60-64 lata do 59,5% osób w grupie wieku 45-49 lat; Tablica 32). Najmłodszy natomiast (w wieku 18-24 lata) w stosunkowo największej liczbie wskazywali na kategorię „inne korzyści” (29,7%) nie będąc jeszcze pewni w jaki sposób spożytkują zdobytą wiedzę i umiejętności oraz na korzyści w życiu pozazawodowym (29,0%).

Tabl. 32. Osoby w wieku 18-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według korzyści z doksztalcania się i wieku

Wyszczególnienie	w tym									
	Ogółem	18-24 lata	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64 lata
	w %									
Działanie edukacyjne nr 1										
w tym:										
Otrzymanie nowej pracy	3,6	4,4*	5,6*	5,3*	3,1*	•	•	•	•	•

Tabl. 34. Osoby w wieku 18-64 lata kształcące się w systemie pozaformalnym według korzyści z doksztalcania się i wieku (dok.)

Wyszczególnienie	w tym									
	Ogółem	18-24 lata	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64 lata
	w %									
Działanie edukacyjne nr 1 (dok.)										
Awans zawodowy.....	2,0	•	2,9*	•	•	•	•	•	•	-
Poprawa zarobków.....	4,4	2,7*	4,8*	7,6*	3,5*	3,8*	5,4*	•	•	•
Objęcie nowych obowiązków służbowych.....	13,4	5,5	14,7	18,7	18,4	16,2	12,8	11,8	13,6*	•
Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych.....	45,6	15,8	48,0	51,8	51,6	56,9	59,5	53,7	51,2	40,0
Korzyści w życiu pozazawodowym	22,0	29,0	20,9	18,8	22,5	17,3	19,3	19,6	21,5	32,3
Inne	15,7	29,7	13,2	13,0	12,0	10,9	11,9	15,3	11,5*	14,6*
Brak korzyści na chwilę obecną.....	10,7	16,6	11,7	10,2	10,2	8,3	5,8*	9,4*	8,4*	•

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów wynika, że często głównym motywem podjęcia działania edukacyjnego była chęć uzyskania świadectwa potwierdzającego zdobytą wiedzę lub nabyte umiejętności szczególnie, jeśli było to wymagane przez pracodawcę bądź przepisy prawa (patrz Tablica 29). Ponad 71% respondentów uzyskiwała dokument po ukończeniu kursu, w tym dla prawie połowy uczestników kształcenia stanowił on poświadczenie zdobytych umiejętności wymagane przez pracodawcę lub przepisy prawa (Tablica 33). Więcej mężczyzn niż kobiet otrzymywało tego rodzaju dokumenty (54,4% przy 45,5% kobiet), co w głównej mierze wiązać należy z faktem, że kobiety w większym stopniu korzystały z kształcenia nakierowanego na rozwój osobisty a nie pracę zawodową, a tego rodzaju działania edukacyjne charakteryzują się z reguły mniej sformalizowanym charakterem. Zdecydowanie częściej dokumenty wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa otrzymywali mieszkańcy wsi (54,6% w porównaniu do 48,0% mieszkańców miast). Potwierdza to uprzednio scharakteryzowaną specyfikę kształcenia pozaformalnego będącej odzwierciedleniem struktury społeczno-ekonomicznej ludności obszarów wiejskich, która rodzi zapotrzebowanie na świadectwa i certyfikaty potwierdzające określone kwalifikacje oraz umożliwiające wykonywanie zawodu.

Tabl. 33. osoby w wieku 18-69 lat kształcące się w systemie pozaformalnym według miejsca zamieszkania i płci oraz sposobu potwierdzenia zdobytych kwalifikacji

Działanie edukacyjne nr 1	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Dokument wymagany przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	49,8	54,4	45,5	48,0	54,6
Dokument niewymagany przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	21,3	19,1	23,3	23,3	18,0
Brak zaświadczenia, certyfikatu, świadectwa, dyplomu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje	27,1	25,1	29,1	27,4	26,4

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

3.8. Podsumowanie

Przedstawione wyniki badania w tym zakresie w dużej mierze odzwierciedlają cechy całej zbiorowości leżącej w zakresie podmiotowym badania „Kształcenie dorosłych”. Jednak niektóre zaobserwowane procesy pozwalają na scharakteryzowanie również poziomu uczestnictwa w kształceniu pozaformalnym poszczególnych grup społeczno-ekonomicznych populacji osób w wieku 18-69 lat. Poziom ten uzależniony był od wieku respondentów i kształtował się na stosunkowo niższym poziomie dla osób starszych. Ponad pięćdziesięcioprocentowy udział w grupie doksztalających się respondentów posiadających wykształcenie wyższe świadczy, że chętniej uczestniczyli oni w edukacji pozaformalnej niż osoby o niższym poziomie wykształcenia. Analiza dziedziny posiadanego wykształcenia osób doksztalających się wykazała, że profil zawodowy ukończonej edukacji w większym stopniu niż ogólny warunkował konieczność doksztalania się.

Zaobserwowano większą intensywność kształcenia pozaformalnego u osób o wyższym poziomie wykształcenia. Również kobiety chętniej niż mężczyźni oraz mieszkańcy miast częściej niż zamieszkujący na wsi podejmowali się większej ilości działań edukacyjnych. Tematyka podejmowanych szkoleń w głównej mierze miała związek z wykonywaną pracą. Najpopularniejszą metodą wciąż pozostawała tradycyjna nauka w salach lekcyjnych. Bardzo rzadko korzystano z Internetu i komputera podczas nauki na odległość.

Szkolenia miały głównie charakter krótkich cykli edukacyjnych w formie przeszkolenia bądź obowiązkowych kursów BHP dla załóg zakładów pracy, natomiast działania edukacyjne podjęte z powodów związanych głównie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami przyjmowały formę dłuższych, trwających z reguły kilkadziesiąt godzin form działań edukacyjnych. Kursy były najbardziej powszechną formą kształcenia pozaformalnego. Najwięcej osób doksztalających się w tym systemie uczestniczyło w szkoleniach głównie lub wyłącznie w czasie płatnych godzin pracy a równocześnie dość znaczny odsetek osób realizował swoje cele edukacyjne związane wykonywanym zawodem w czasie wolnym.

Około jedna czwarta osób kształcących się w systemie pozaformalnym całkowicie, osobiście bądź korzystając z pomocy członka gospodarstwa domowego ponosiło koszty podjętych inicjatyw edukacyjnych. Można więc wysnuć wniosek, że w przeważającej większości wydatki związane z różnymi formami doksztalcania się respondentów pokrywane były przez zakłady pracy bądź finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Kobiety w większym stopniu niż mężczyźni same ponosiły koszty podejmowanych działań edukacyjnych. Miały na to zapewne wpływ fakt, że częściej niż mężczyźni podejmowały one szkolenia związane głównie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami. Mieszkańcy wsi w większym stopniu niż mieszkańcy miast sami finansowali swoje kształcenie pozaformalne, natomiast rzadziej w ich doksztalcanie inwestował pracodawca. Miały na to niewątpliwie wpływ różnice w statusie zatrudnienia. Mieszkańcy wsi znacznie rzadziej niż mieszkańcy miast są pracownikami najemnymi, natomiast znaczną ich część stanowili właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych. Nie było zaskoczeniem, że kształcenie osób bezrobotnych w głównej mierze finansowały instytucje publiczne, gdyż w tym przypadku na znaczeniu zyskiwały wszelkie programy aktywizacji zawodowej wdrażane m. in. przez urzędy pracy. Bierni zawodowo najczęściej korzystali z pomocy finansowej członka gospodarstwa domowego bądź krewnego, co wynikało z faktu, że zdecydowana większość tej grupy osób stanowili ludzie młodzi, w większości uczący się i będący na utrzymaniu rodziców. Średni koszt działania edukacyjnego ponoszonego przez mieszkańców miast był nieco większy niż przez mieszkańców wsi, zaś wydatki pracujących niższe niż bezrobotnych i biernych zawodowo.

Zdecydowanie najistotniejszym powodem podjęcia doksztalcania była poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej. Można jednakże stwierdzić, że z czynnikami ekonomicznymi wywołanymi konkurencją na rynku pracy wymuszającą określone działania w zakresie stałego podnoszenia i uzupełniania wiedzy łączyły się przyczyny związane z rozwojem osobistym, hobby, życiem codziennym lub rozrywką. Motywy osobiste podjęcia kształcenia częściej deklarowały kobiety niż mężczyźni, zaś mieszkańcy wsi zdecydowanie częściej wymieniali uzyskanie świadectwa jako powód podjęcia kształcenia niż osoby w miastach. Wynikało to zapewne ze specyfiki potrzeb szkoleniowych mieszkańców obszarów wiejskich, którzy wykazują większe zapotrzebowanie na uprawnienia i certyfikaty (w tym związane ze szkoleniami BHP) wymagane do wykonywania konkretnego zawodu. Pracujący zawodowo w przeważającej części wskazywali na rozwój kariery zawodowej jako podstawowy powód doksztalcania się, natomiast dla bezrobotnych najistotniejsze znaczenie miał wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu. Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej były najważniejszymi motywami doksztalcania się w prawie wszystkich grupach wieku. Jednakże dla najmłodszych respondentów, o nieustabilizowanej sytuacji na rynku pracy, często uczących się lub studiujących, równie ważnymi powodami podjęcia kształcenia w systemie pozaformalnym były pogłębienie własnych zainteresowań i możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym a także wzrost możliwości

otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu oraz zmniejszenie ryzyka utraty pracy. Dla osób w wieku emerytalnym na znaczeniu zyskiwały osobiste pobudki podjęcia kształcenia, wśród których na plan pierwszy wysuwała się chęć pogłębiania własnych zainteresowań. Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najczęściej wymienianą z korzyści jaką można było odnieść w wyniku podjęcia wysiłku, mającego na celu uzupełnianie wiedzy i podnoszenie kwalifikacji. Stosunkowo więcej kobiet niż mężczyzn odczuwało korzyści w życiu pozazawodowym, co również można powiązać z faktem, że częściej swoją decyzję o uczestnictwie w działaniu edukacyjnym podejmowały z pobudek osobistych. Analizując odpowiedzi osób pod względem ich statusu na rynku pracy, można wysnuć wniosek o niewielkiej skuteczności polityki aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Są oni głównymi beneficjentami wszelkiego rodzaju programów rządowych, a okazało się że ogromna większość z nich nie odczuła bezpośrednio jakichkolwiek korzyści z odbytych szkoleń albo wskazywała na korzyści nie będące bezpośrednio związane z rozwojem ich kariery zawodowej. Należy jednak zwrócić uwagę, że w rozkładzie odpowiedzi nie są uwzględnione osoby, które uczestniczyły w szkoleniach dla bezrobotnych a w chwili badania mogły już pracować. Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najważniejszą korzyścią z doksztalcania wskazywaną przez respondentów w wieku 25-64 lata. Osoby najmłodsze natomiast najczęściej wymieniały kategorię „inne korzyści” nie będąc jeszcze pewni w jaki sposób spożytkują zdobytą wiedzę i umiejętności oraz na korzyści w życiu pozazawodowym. Dla najstarszych respondentów, mających w większości poza sobą okres aktywności na rynku pracy, ważne okazały się przede wszystkim korzyści w życiu pozazawodowym. Więcej mężczyzn niż kobiet kończyło szkolenia uzyskując poświadczenie zdobytych umiejętności wymagane przez pracodawcę lub przepisy prawa, co w głównej mierze wiązać należy z faktem, że kobiety w większym stopniu korzystały z kształcenia nakierowanego na rozwój osobisty a nie pracę zawodową, a tego rodzaju działania edukacyjne charakteryzują się z reguły mniej sformalizowanym charakterem. Zdecydowanie częściej dokumenty wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa otrzymywali mieszkańcy wsi, co było odzwierciedleniem struktury społeczno-ekonomicznej ludności obszarów wiejskich i wynikającego z niej większego zapotrzebowania na świadectwa i certyfikaty potwierdzające określone kwalifikacje oraz umożliwiające wykonywanie zawodu.

4. Kształcenie w systemie nieformalnym

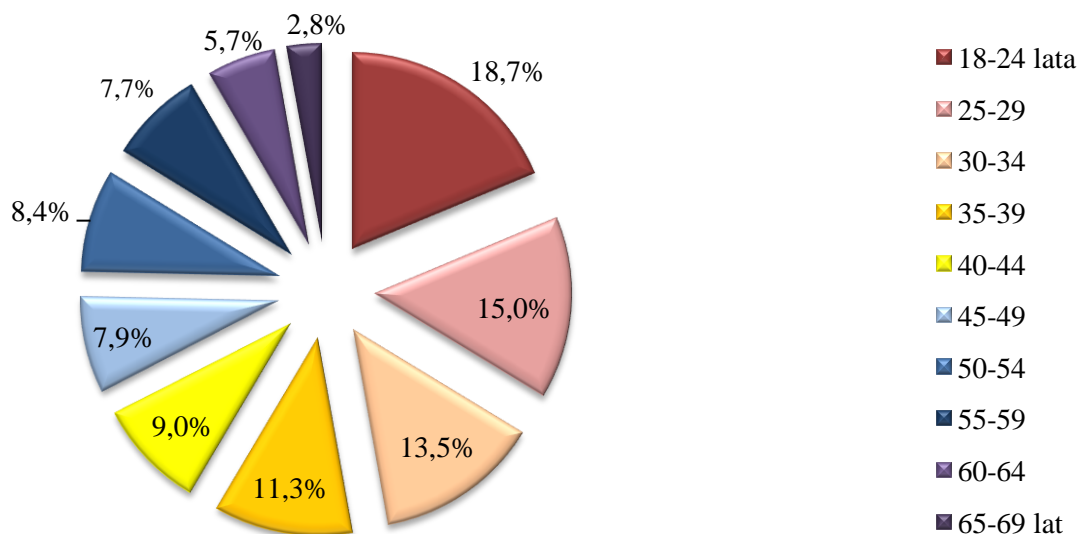
Edukacja nieformalna (samokształcenie) to samodzielne kształcenie osoby w celu uzyskania wiedzy lub doskonalenia umiejętności. Jako samokształcenie należy rozumieć poszerzanie wiedzy respondenta bez udziału nauczyciela. Kształcenie tego rodzaju odbywa się poza zorganizowanymi formami edukacji szkolnej i pozaszkolnej. Kształcenie nieformalne dotyczy zajęć innych niż obowiązkowe.

4.1. Charakterystyka osób uczących się w systemie edukacji nieformalnej

W 2012 r. w kształceniu nieformalnym uczestniczyło 8,2 mln mieszkańców Polski w wieku 18-69 lat. Spośród nich liczba osób w wieku 25-64 lata wynosiła 6,5 mln i była większa od liczby uczestniczących w kształceniu nieformalnym w 2006 r. w tym przedziale wieku o 1,2 mln osób, co oznacza wzrost o 23,4%.

Aktywność kobiet w zakresie kształcenia nieformalnego była nieznacznie wyższa niż mężczyzn. W badanym okresie doksztalało się w tej formie 4,3 mln kobiet (52,3%) i 3,9 mln mężczyzn (47,7%) w wieku 18-69 lat. Cechą istotnie różnicującą zbiorowość kształcących się samodzielnie było miejsce zamieszkania. Liczba osób w wieku 18-69 lat zamieszkałych w miastach i uczestniczących w kształceniu nieformalnym wynosiła 5,8 mln, co stanowiło 70,3% mieszkańców miast, natomiast populacja samokształcących się osób na wsi liczyła 2,4 mln osób (29,7%). W porównaniu do wyników badania z 2006 r., nastąpiło zmniejszenie dysproporcji pomiędzy miastami a wsią – odsetek mieszkańców miast wynosił wówczas 74,3%, a mieszkańców wsi 25,7%.

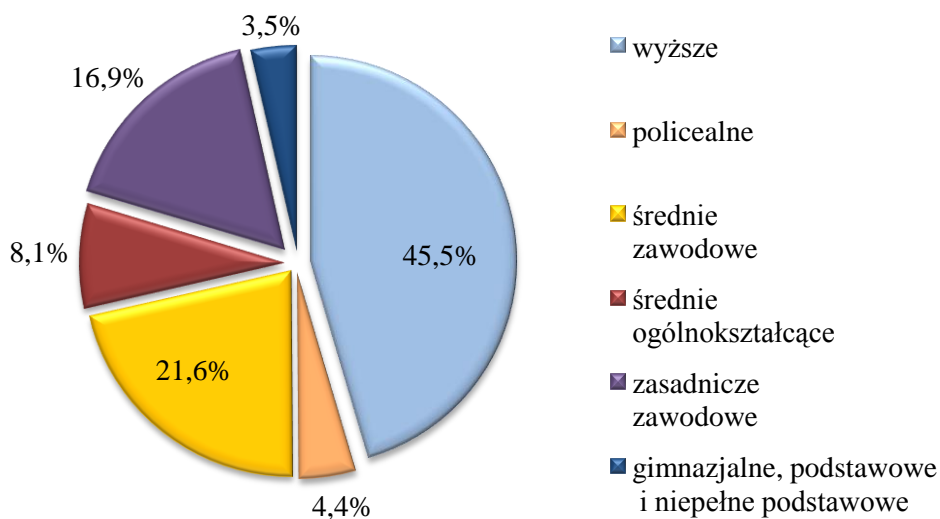
Wykres 12. Uczestnicy kształcenia nieformalnego według wieku

Najwyższą aktywność edukacyjną w systemie nieformalnym wykazywały osoby młode. Większość uczących się (58,5%) nie przekroczyło 39 roku życia (Wykres 12). Spośród nich najliczniejszą grupą były osoby w wieku 18-24 lata, których udział w zbiorowości uczących się samodzielnie wyniósł 18,7%. Znaczny odsetek samokształcących się stanowiły również osoby w wieku 25-29 lat – 15,0%, 30-34 lata – 13,5% oraz 35-39 lat – 11,3%. Im starsza grupa wieku, tym mniejszy był odsetek uczestniczących w edukacji nieformalnej. Dla grupy wieku 60-64 lata wynosił on 5,7% a osoby w wieku 65-69 lat stanowiły 2,8% zbiorowości. Powyższą tendencję zaobserwowano zarówno pośród kobiet, jak i mężczyzn. Zaobserwowano większy odsetek młodych mieszkańców wsi niż miast w tej formie kształcenia.

Poziom ukończonego wykształcenia był cechą, która znacząco różnicowała populację osób uczestniczących w edukacji nieformalnej. Grupą najchętniej podejmującą się kształcenia w tej formie były osoby z wykształceniem wyższym (Wykres 13). O ile w 2012 r. co czwarty mieszkaniec Polski w wieku 25-64 lata legitymował się dyplomem studiów wyższych, to odsetek takich osób wśród uczestników kształcenia nieformalnego wynosił 45,5% (w 2006 r. – 42,3%). Niski udział uczących się z wykształceniem policealnym (4,4%) oraz średnim ogólnokształcącym (8,1%) nie tyle świadczył o braku zainteresowania samokształceniem, co odzwierciedlał podobnie niewielką liczebność tych grup w strukturze ludności Polski. Biorąc ten fakt pod uwagę, aktywność osób z wymienionym poziomem wykształcenia na polu edukacji nieformalnej przedstawiała się podobnie jak w przypadku osób z wykształceniem średnim zawodowym, których udział wśród zbiorowości uczących się samodzielnie wyniósł 21,6%.

Wykres 13. Uczestnicy kształcenia nieformalnego w wieku 25-64 lata według poziomu wykształcenia

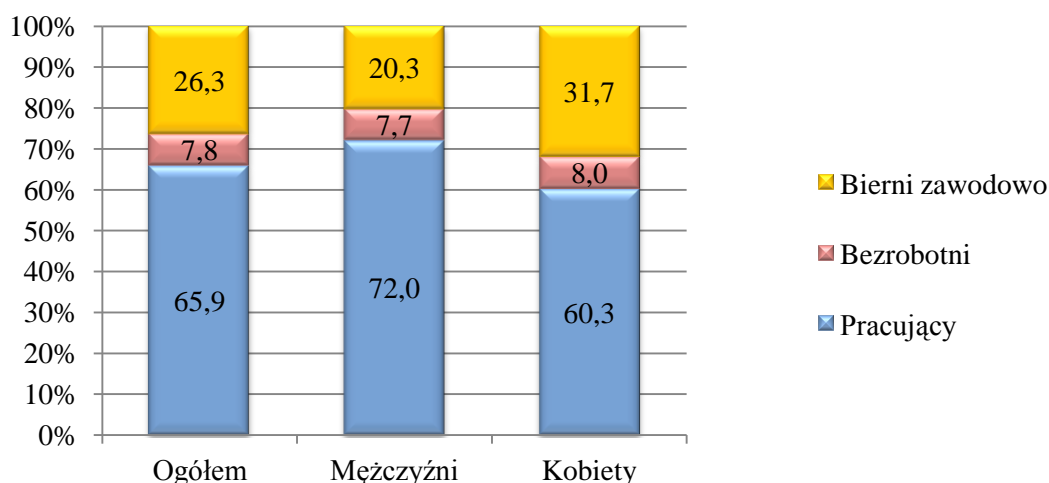

Odnotowano natomiast niewielką aktywność edukacyjną wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. O ile osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły 30,8% ludności, to ich odsetek wśród uczących się samodzielnie wyniósł 16,9%. Dla osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym wartości te wyniosły odpowiednio 10,6% i 3,5%. Odsetek osób z wykształceniem wyższym wśród uczących się mężczyzn wyniósł 39,0%, zaś wśród kobiet – 51,5%, co częściowo wynika z większego odsetka kobiet z wykształceniem wyższym. Jeszcze większą różnicę zaobserwowano pomiędzy mieszkańcami miast i wsi. Wśród samokształcących się mieszkańców miast 52,0% legitymowało się wykształceniem wyższym, a na wsi odsetek ten wyniósł 28,8%, co również w pewnym zakresie wynika z różnic w poziomie wykształcenia między miastem a wsią.

Analiza uczestnictwa w kształceniu nieformalnym pod kątem statusu na rynku pracy wskazuje, że dwie trzecie samokształcących się w wieku 18-69 lat to osoby pracujące. Wysoki był także udział biernych zawodowo (26,3%), a odsetek osób bezrobotnych ukształtował się na poziomie 7,8% (Wykres 14).

Wyższy odsetek pracujących odnotowano w przypadku doksztalających się mężczyzn – 72,0% niż u kobiet – 60,3%. Udział kobiet biernych zawodowo w omawianej populacji był wyższy niż w przypadku mężczyzn (31,7% wobec 20,3%). Odsetek osób bezrobotnych wśród uczących się obu płci pozostawał na zbliżonym poziomie. Nie odnotowano także istotnych dysproporcji wynikających z miejsca zamieszkania, chociaż odsetek bezrobotnych wśród uczestniczących w kształceniu nieformalnym na wsi (8,8%) był nieco wyższy niż w miastach (7,4%).

Wykres 14. Uczestnicy kształcenia nieformalnego w wieku 18-69 lat według płci i statusu na rynku pracy

Do przedstawienia zmian zachodzących od 2006 r. w zakresie kształcenia nieformalnego, porównano dane dotyczące respondentów w wieku 25-64 lata (Tablica 34). W 2006 r. odsetek pracujących wśród uczących się samodzielnie wyniósł 79,0%, a w 2012 r. – 76,4%. Udział osób bezrobotnych wzrósł z 6,0% do 7,7%, natomiast odsetek biernych zawodowo nie zmienił się istotnie i pozostał na poziomie pomiędzy 15 a 16 procent.

Tabl. 34. Osoby w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu nieformalnym według statusu zawodowego

Wyszczególnienie	2006	2012	2006	2012
	w tys.		w %	
Ogółem	5 247	6 476	100,0	100,0
Pracujący	4 143	4 946	79,0	76,4
Bezrobotni	314	499	6,0	7,7
Bierni zawodowo.....	790	1 026	15,1	15,8

Uwaga: wartości mogą nie sumować się na ogółem, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "brak odpowiedzi/nie wiem".

4.2. Osoby uczące się samodzielnie według metod kształcenia

Osoby, które deklarowały uczestnictwo w kształceniu nieformalnym zdobywały wiedzę w różnorodny sposób. W badaniu wyróżniono 4 grupy metod zdobywania wiedzy:

- korzystanie z pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników,
- korzystanie z książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych,
- korzystanie z programów komputerowych, Internetu,
- korzystanie z odbiornika telewizyjnego lub radia.

Z danych zaprezentowanych w Tablicy 35 wynika, że dla ponad połowy respondentów, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, najczęściej wybieraną metodą samokształcenia było korzystanie z programów komputerowych lub Internetu. Drugim pod względem popularności źródłem wiedzy były książki, czasopisma branżowe i inne materiały drukowane, z których korzystało 45,6% uczących się. Tę metodę w większym stopniu preferowały kobiety (49,6%) niż mężczyźni (41,1%) oraz mieszkańcy miast (47,0%) niż wsi (42,0%).

Tabl. 35. Osoby, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod, miejsca zamieszkania i płci

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Korzystający z pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpra- cowników	Korzystający z książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	Korzystający z programów komputero- wych, Internetu	Korzystający z odbiornika telewizyjnego lub radia
		w %			
Ogółem	8 247	10,0	45,6	55,7	10,4
Mężczyźni.....	3 934	9,8	41,1	57,4	12,0
Kobiety	4 313	10,2	49,6	54,1	8,9
Miasto	5 801	10,4	47,0	56,9	8,0
Mężczyźni.....	2707	9,9	42,5	59,1	8,9
Kobiety	3094	10,8	51,0	55,1	7,1
Wieś	2 446	9,2	42,0	52,6	16,1
Mężczyźni.....	1227	9,5	38,1	53,6	18,9
Kobiety	1219	8,8	46,1	51,6	13,3

Stosunkowo niewiele osób czerpało wiedzę od członków rodziny, przyjaciół i współpracowników (10,0%) lub korzystało z programów telewizyjnych i radiowych (10,4%). Na wsi odsetek osób korzystających ze środków masowego przekazu był dwukrotnie wyższy (16,1%) niż w miastach (8,0%). Była to także metoda bardziej preferowana przez mężczyzn.

Dane zawarte w Tablicy 36 wskazują, że cechą która wyraźnie determinowała wybór metody samokształcenia był wiek respondentów. Zauważyć można, że korzystanie z książek, czasopism i innych materiałów drukowanych jako źródła wiedzy było dużo bardziej popularne wśród osób, które przekroczyły 45 rok życia, niż wśród osób młodszych. Starsze

osoby ponadto, znacząco częściej niż osoby młodsze, wykorzystywali w celach edukacyjnych środki masowego przekazu – telewizję i radio. Odsetek osób w wieku 65-69 lat preferujących tę metodę wyniósł 26,2% i był niemal 5-krotnie wyższy niż dla osób w wieku 18-24 lata. Z kolei młodszy chętniej czerpali wiedzę z programów komputerowych i Internetu. Odsetek korzystających z tej metody wyniósł 68,3% dla osób w wieku 18-24 lata i dla kolejnych grup wieku osiągał coraz mniejsze wartości, najniższą zaś dla osób w wieku 65-69 lat – 24,5%.

Tabl. 36. Osoby w wieku 18-69 lat, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod, wieku i statusu na rynku pracy

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Korzystający z pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpra- cowników	Korzystający z książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	Korzystający z programów komputero- wych, Internetu	Korzystający z odbiornika telewizyjnego lub radia
		w %			
Ogółem.....	8 247	10,0	45,6	55,7	10,4
18-24 lata.....	1 542	11,0	36,5	68,3	5,6
25-29.....	1 236	7,4	42,8	68,0	6,6
30-34.....	1 113	8,6	45,1	62,1	7,1
35-39.....	932	9,7	43,7	59,4	7,4
40-44.....	742	8,5	48,5	53,0	10,2
45-49.....	649	10,2	50,5	48,2	14,5
50-54.....	697	12,3	50,5	42,3	14,6
55-59.....	640	10,2	53,4	37,2	16,9
60-64.....	467	15,6	49,9	33,8	21,2
65-69 lat.....	229	11,8*	62,0	24,5	26,2

Analizując zbiorowość osób uczestniczących w edukacji nieformalnej można zauważyć, że wybór metody samokształcenia zależał również od poziomu wykształcenia respondentów (Tablica 37). Największe zróżnicowanie zaobserwowano w przypadku korzystania z odbiornika telewizyjnego lub radia. Odsetek preferujących tę metodę wśród osób z wykształceniem wyższym wyniósł 3,3%, policealnym – około 8,0%, natomiast dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i co najwyżej gimnazjalnym był kilkukrotnie wyższy i wynosił odpowiednio 24,2% i 33,3%. Z kolei osoby z wykształceniem wyższym i policealnym w większym stopniu korzystały z książek, czasopism i innych materiałów drukowanych (odpowiednio 53,5% i 49,3%) niż osoby z najniższym poziomem wykształcenia (32,0%). Odsetek korzystających z komputera i Internetu był wyraźnie, bo niemal dwukrotnie, większy wśród osób z wykształceniem wyższym (60,6%) i policealnym (59,8%), jak również średnim ogólnokształcącym (60,6%) niż wśród respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,9%) oraz gimnazjalnym

i niższym (31,6%). Może to wskazywać na problem wykluczenia cyfrowego znacznej części ludności Polski o niższym poziomie uzyskanego wykształcenia formalnego.

Tabl. 37. Osoby w wieku 25-64 lata, które korzystały z samokształcenia według wykorzystywanych metod i poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Korzystający z pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpra- cowników	Korzystający z książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	Korzystający z programów komputero- wych, Internetu	Korzystający z odbiornika telewizyjnego o lub radia
		w %			
Ogółem.....	6 476	9,7	47,1	53,8	10,9
Wyższe	2 944	7,5	53,5	60,6	3,3
Policealne	286	•	49,3	59,8	8,0*
Średnie zawodowe.....	1 397	11,4	42,1	53,2	13,7
Średnie ogólnokształcące	528	9,8*	39,2	60,6	10,6
Zasadnicze zawodowe.....	1 095	12,5	42,7	35,9	24,2
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	225	15,1*	32,0	31,6	33,3

5. Uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym

5.1. Czytelnictwo

Jak już wspomniano, blisko połowa respondentów uczących się samodzielnie (45,6%) wykorzystywała jako źródło wiedzy książki, czasopisma branżowe i inne materiały drukowane.

Czytelnictwo jest jedną z podstawowym metod pogłębiania wiedzy, niezależnie od formy kształcenia (formalna, pozaformalna czy nieformalna), zawartości materiałów (treści zawodowe, informacyjne, popularnonaukowe, beletrystyka etc.) oraz ich charakteru (obowiązkowy, dodatkowy, uzupełniający, rekreacyjny itp.). Nieistotny dla samej czynności czytania jest także nośnik – papier, czytnik czy komputer.

Tabl. 38. Osoby w wieku 18-69 lat czytające gazety według miejsca zamieszkania i płci

Wyszczególnienie	Czytający gazety (wydania papierowe lub internetowe)				
	razem	z tego (razem = 100)			
		codziennie lub prawie codziennie	co najmniej raz w tygodniu	co najmniej raz w miesiącu	rzadziej niż raz w miesiącu
w %					
Ogółem	96,3	48,6	38,5	8,3	4,6
Mężczyźni	95,1	46,6	38,2	9,5	5,7
Kobiety	97,4	50,5	38,8	7,0	3,6
Miasto	96,6	54,1	35,2	6,7	4,1
Mężczyźni	95,6	53,1	34,5	7,6	4,7
Kobiety	97,6	55,0	35,8	5,8	3,4
Wieś	95,7	39,6	43,9	10,9	5,6
Mężczyźni	94,3	36,5	43,8	12,6	7,1
Kobiety	97,0	42,8	44,0	9,2	4,0

Niezależnie od płci i miejsca zamieszkania ponad 90% respondentów czytało papierowe lub internetowe wydania gazet, a blisko połowa z nich – codziennie lub prawie codziennie, co stanowiło 48,6% całej badanej populacji, przy czym czytających gazety codziennie było w miastach o 14,5 p. proc. więcej niż na wsi. Nieco więcej czytelników było w zbiorowości kobiet niż mężczyzn, przy czym większe zróżnicowanie odnotowano na wsi, w szczególności w grupie czytających najczęściej (różnica 6,3 p. proc. na korzyść kobiet). Również w przypadku wykształcenia – tu odsetki osób czytających zmniejszały się wraz z malejącym jego poziomem – przeważały kobiety. Natomiast wśród czytających gazety codziennie lub prawie codziennie zarejestrowano przewagę mężczyzn nad kobietami w grupie osób z wykształceniem wyższym (66,5% wobec 62,5% czytających gazety) i policealnym (59,5% wobec 53,1%)³. Podobne proporcje występowały w miastach i na wsi.

³ Por.: Tabl. 20 w części tabelarycznej.

Tabl. 39. Osoby w wieku 18-69 lat czytające gazety według płci i poziomu wykształcenia

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w %		
Ogółem	96,3	95,1	97,4
Wyższe.....	99,0	98,6	99,3
Policealne.....	98,6	98,5	98,7
Średnie ogólnokształcące.....	97,7	97,0	98,3
Średnie zawodowe.....	97,5	96,9	98,1
Zasadnicze zawodowe.....	94,7	93,8	96,2
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	91,1	88,6	93,4

We wszystkich grupach wieku ponad 90% respondentów deklaroowało czytanie gazet – zarówno wśród kobiet i mężczyzn, jak i mieszkańców miast i wsi. W zbiorowości osób czytających gazety, większe zróżnicowanie odnotowano wśród osób czytających gazety codziennie lub prawie codziennie. We wszystkich grupach wiekowych przeważały kobiety, a różnice te wahały się od 1,4 do 6,5 p. proc.

Tabl. 40. Osoby w wieku 18-64 lata czytające gazety według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Czytający gazety					W tym codziennie lub prawie codziennie (czytający = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	96,3	95,1	97,4	96,6	95,7	48,6	46,6	50,5	54,1	39,6
18-24 lata.....	96,6	95,1	98,1	96,9	96,2	42,6	40,5	44,7	45,6	38,7
25-29 lat.....	96,5	94,9	98,1	97,0	95,6	47,9	45,3	50,4	53,6	38,7
30-34 lata.....	97,0	96,5	97,4	97,2	96,6	48,5	46,6	50,4	53,8	39,5
35-39 lat.....	96,1	95,3	96,9	96,0	96,3	47,1	46,2	47,9	52,2	38,9
40-44 lata.....	96,7	95,8	97,6	96,8	96,6	49,1	45,8	52,3	53,7	42,5
45-49 lat.....	95,9	95,0	96,9	95,8	96,1	48,1	45,6	50,4	53,9	39,6
50-54 lata.....	96,2	94,9	97,6	96,9	95,2	49,6	47,8	51,3	56,0	38,9
55-59 lat.....	96,0	94,1	97,7	96,5	94,9	52,8	49,8	55,4	58,5	41,6
60-64 lata.....	95,9	94,9	96,6	97,0	93,5	54,0	53,2	54,6	60,4	40,5

Natomiast w odniesieniu do miejsca zamieszkania, stwierdzono bardziej istotne różnice. Odsetki osób czytających gazety codziennie lub prawie codziennie różnią się w poszczególnych grupach wieku od 6,9 do 19,9 p. proc. na korzyść mieszkańców miast.

Od wielu już lat wyniki licznych badań czytelnictwa informują o malejącej liczbie Polaków czytających książki. W 2009 r. przynajmniej jedną książkę przeczytało 51,1% osób w wieku 15 i więcej lat.⁴ Zmniejsza się stale liczba czytelników bibliotek publicznych, wśród których młodzież w wieku szkolnym (do 19 lat) liczyła 38,1% w 2011 r. W porównaniu z poprzednim badaniem kształcenia dorosłych, odsetek osób w wieku 25-64 lata, które przeczytały co najmniej jedną książkę z w ciągu roku zmniejszył się o 4,6 p. proc. (z 60,9% w 2006 r. do 56,3% w 2011 r.)⁵. W zbiorowości osób w wieku 18-69 lat odsetek ten wyniósł 56,8%. Warto zauważyć, że znowu częściej dla przyjemności książki czytały kobiety (69,7%) niż mężczyźni (43,6%) oraz mieszkańcy miast (64,6%) niż wsi (44,1%).

⁴ Por.: Uczestnictwo ludności w kulturze w 2009 r. GUS, Warszawa 2012,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_uczestnictwo_ludnosci_w_kulturze_w_2009.pdf

⁵ Por.: Kształcenie dorosłych. GUS, Warszawa 2009.

Tabl. 41. Osoby w wieku 18-69 lat czytające książki dla przyjemności według miejsc zamieszkania i płci (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Czytający książki razem	Z tego osoby, które przeczytały		
		mniej niż 5	od 5 do 10	powyżej 10
		książek w ciągu roku		
Ogółem	56,8	43,4	25,4	31,0
Mężczyźni	43,6	50,4	24,9	24,6
Kobiety	69,7	39,2	25,8	35,0
Miasto	64,6	41,1	25,9	32,8
Mężczyźni	52,4	48,2	26,0	25,7
Kobiety	76,1	36,6	25,9	37,4
Wieś	44,1	48,9	24,3	26,8
Mężczyźni	30,3	56,2	22,0	21,7
Kobiety	58,7	44,9	25,5	29,6

Czytelnictwo wspomaga proces kształcenia nawet wtedy, gdy nie dotyczy ono bezpośrednio przedmiotu edukacji. W szczególności czytana dla przyjemności literatura piękna wzbogaca słownictwo, poszerza wiedzę ogólną, rozwija wyobraźnię, wpływa też na lepsze posługiwanie się językiem w mowie i piśmie.

W 2011 r. przynajmniej jedną książkę przeczytało dla przyjemności 56,8% respondentów, a blisko 1/3 z nich – więcej niż 10 pozycji, co stanowiło 17,6% całej populacji. Jednakże przeważająca część osób ankietowanych (w przypadku mężczyzn – więcej niż połowa) znalazła się w grupie osób, które przeczytały mniej niż 5 książek. Zarówno płeć, jak i miejsce zamieszkania, a także poziom wykształcenia wskazywały na wyraźne zróżnicowanie poziomu czytelnictwa książek. Im wyższy poziom wykształcenia, tym większy odsetek czytających. Dla danego poziomu wykształcenia znacząco częściej czytały kobiety niż mężczyźni.

Tabl. 42. Osoby w wieku 18-69 lat czytające książki dla przyjemności według płci i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	56,8	43,6	69,7
Wyższe	84,9	77,5	90,1
Policealne	79,4	67,5	84,1
Średnie ogólnokształcące	70,0	59,2	77,1
Średnie zawodowe	58,5	46,2	72,6
Zasadnicze zawodowe.....	36,7	26,5	52,3
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	32,9	22,4	42,8

Nie zaobserwowano wyraźnych tendencji dotyczących czytelników książek według wieku. Ogólnie można powiedzieć, że najwięcej czytelników jest wśród osób młodszych, a odsetek czytających zmniejsza się wraz z wiekiem. We wszystkich grupach wiekowych ponad połowa osób przeczytała przynajmniej jedną książkę dla przyjemności.

Tabl. 43. Osoby w wieku 18-69 lat czytające książki dla przyjemności według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Czytający książki dla przyjemności					W tym powyżej 10 w ciągu roku (czytający = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	56,8	43,6	69,7	64,6	44,1	31,0	24,6	35,0	32,8	26,8
18-24 lata.....	61,1	47,0	75,7	67,1	53,2	29,2	22,5	33,5	30,8	26,7
25-29 lat.....	59,9	47,3	72,9	68,8	45,7	29,1	24,8	32,0	31,3	23,8
30-34 lata.....	58,6	45,3	72,3	67,2	43,9	27,9	21,1	32,2	28,9	25,0
35-39 lat.....	56,0	41,5	70,8	62,6	45,4	31,4	24,9	35,3	34,3	24,9
40-44 lata.....	58,4	43,0	74,1	66,8	46,3	33,4	26,6	37,3	35,5	28,9
45-49 lat.....	54,0	40,8	67,3	63,2	40,9	33,7	27,6	37,5	36,7	27,4
50-54 lata.....	53,3	40,8	65,5	61,8	39,3	32,0	27,0	35,1	32,8	30,3
55-59 lat.....	53,4	40,1	65,7	60,8	39,2	31,9	25,1	35,8	33,7	26,3
60-64 lata.....	56,5	46,2	65,4	64,1	41,3	32,5	25,2	37,1	33,5	29,5
65-69 lat.....	53,2	41,4	62,5	62,4	34,9	33,0	23,9	37,5	34,1	28,9

5.2. Uczęszczanie do instytucji kultury i na imprezy sportowe

Oglądanie na żywo sztuki, koncertu, opery, przedstawienia baletowego lub tanecznego wiąże się zazwyczaj z uczęszczaniem do instytucji organizujących spektakle sceniczne i koncerty. Fakt niskiej frekwencji w instytucjach artystycznych wynika zarówno z niewielkiej faktycznie liczby tych instytucji, jak i ograniczonego dostępu do nich. Niemal wszystkie zawodowe instytucje prowadzące działalność sceniczną mają siedzibę w dużych miastach, maleje oferta przedstawień i koncertów, niewielka jest też liczba prezentacji poza siedzibą. W 2011 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 20 miejsc na widowni w stałej sali w zawodowych teatrach i instytucjach muzycznych⁶. W ofercie kulturalnej większości gmin są zatem przede wszystkim spektakle organizowane przez lokalne instytucje kultury (domy i ośrodki kultury) prezentujące dokonania własnych zespołów amatorskich. Zobaczenie przedstawienia z udziałem zawodowych artystów przez mieszkańców wsi wiąże się na ogół z koniecznością wyjazdu do większego miasta.

W 2011 r. oglądało na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne 37,1% osób w wieku 18-69 lat, wśród nich 13,5% częściej niż raz na dwa miesiące (tj. 5,0% całej populacji w tym wieku).

Tabl. 44. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne według płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Oglądający razem	Z tego	
		1-6 razy	ponad 6 razy
Ogółem	37,1	86,5	13,5
Mężczyźni	33,8	86,8	13,2
Kobiety	40,3	86,2	13,8
Miasto	44,1	84,7	15,3
Mężczyźni	40,9	85,3	14,7
Kobiety	47,0	84,2	15,8
Wieś	25,8	91,5	8,5
Mężczyźni	23,0	91,1	8,9
Kobiety	28,7	91,8	8,2

⁶ Por.: Kultura w 2011 r. GUS, Warszawa 2012.

Wśród mieszkańców miast na imprezy artystyczne uczęszczało niewiele ponad 2/5 osób z tej grupy, a nieco ponad 1/4 – spośród mieszkańców wsi. Udział osób uczęszczających na przedstawienia i koncerty był wyższy w grupie kobiet zarówno w miastach jak i na wsi, jednak w przypadku oglądających występy ponad 6 razy w ciągu roku – odsetek mieszkających na wsi mężczyzn był nieco wyższy od odsetka kobiet.

Tabl. 45. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne według płci i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	37,1	33,8	40,3
Wyższe.....	65,5	62,7	67,4
Policealne.....	49,3	50,4	48,9
Średnie ogólnokształcące.....	45,0	46,9	43,7
Średnie zawodowe.....	35,1	34,2	36,1
Zasadnicze zawodowe.....	20,0	19,4	20,8
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	19,2	18,5	19,8

Przyjęło się, że jednym z wyznaczników uczestnictwa w tzw. kulturze wysokiej jest poziom wykształcenia. Odnotowane wyniki badania potwierdzają ten pogląd. Odsetki widzów na imprezach artystycznych istotnie zmniejszyły się wraz z coraz niższym poziomem wykształcenia – zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, tak na wsi jak i w mieście.

Tabl. 46. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Oglądający razem	Z wykształceniem	
		wyższym	gimnazjalnym i niższym
Miasto	44,1	68,8	25,4
Mężczyźni.....	40,9	65,1	26,2
Kobiety.....	47,0	71,5	24,6
Wieś	25,8	53,5	14,7
Mężczyźni.....	23,0	52,8	13,3
Kobiety.....	28,7	54,0	16,0

Odsetek osób oglądających na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne zmniejszał się wraz z wiekiem respondentów niezależnie od ich płci i miejsca zamieszkania.

Tabl. 47. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Oglądający					W tym ponad 6 razy w ciągu roku (oglądający = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	37,1	33,8	40,3	44,1	25,8	13,5	13,2	13,8	15,3	8,5
18-24 lata.....	49,6	46,1	53,2	58,4	38,2	16,1	16,5	15,8	19,0	10,2
25-29 lat.....	45,0	42,4	47,6	54,6	29,6	15,3	14,8	15,7	17,1	10,1
30-34 lata.....	39,4	37,9	41,1	46,0	28,1	14,0	15,3	12,9	16,2	8,0
35-39 lat.....	38,9	35,6	42,3	45,7	28,1	9,9	10,1	9,7	11,1	6,8
40-44 lata.....	37,4	32,5	42,5	45,2	26,3	12,1	9,1	14,4	13,3	9,2
45-49 lat.....	35,3	31,3	39,3	42,9	24,3	12,5	11,1	13,6	14,7	6,7
50-54 lata.....	31,4	26,2	36,5	38,6	19,5	11,4	11,4	11,4	12,0	9,0
55-59 lat.....	30,4	26,2	34,2	36,5	18,5	14,9	13,9	15,6	17,5	4,9
60-64 lata.....	26,2	22,6	29,4	31,8	15,0	13,1	11,5	13,8	13,8	8,9
65-69 lat.....	24,9	22,1	27,1	30,8	13,1	11,7	9,1	13,5	12,6	7,7

Podkreślenia wymaga fakt istotnego zróżnicowania między grupami najmłodszych i najstarszych respondentów. Odsetki widzów na imprezach artystycznych w grupie wiekowej 18-24 lata (wśród kobiet i mężczyzn, w miastach i na wsi) były ok. dwukrotnie wyższe niż w odpowiednich grupach osób w wieku 65-69 lat.

Najstarszą formą oglądania filmów jest uczęszczanie do kina. Wobec szerokiej oferty filmowej stacji telewizyjnych i rozwoju techniki, pozwalającego na różne formy oglądania filmów w domu, chodzenie do kina stało się mniej powszechne, choć nadal popularne. W 2011 r. frekwencja w kinach wyniosła blisko 40 mln widzów.⁷ I chociaż liczba kin maleje, jednak – głównie ze względu na wzrost liczby obiektów wielosalowych – systematycznie wzrasta ich oferta.

Chodzenie do kina w 2011 r. deklarowała połowa respondentów, spośród których ponad 1/5 była w kinie częściej niż 6 razy w ciągu roku (co stanowiło 10,5% osób w wieku 18-69 lat).

Tabl. 48. Osoby w wieku 18-69 lat chodzące do kina według płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Chodzący razem	Z tego	
		1-6 razy	ponad 6 razy
Ogółem	50,0	78,9	21,1
Mężczyźni	48,2	79,6	20,4
Kobiety	51,7	78,3	21,7
Miasto	57,8	76,7	23,3
Mężczyźni	56,3	78,0	22,0
Kobiety	59,1	75,6	24,4
Wieś	37,3	84,4	15,6
Mężczyźni	35,9	83,5	16,5
Kobiety	38,7	85,3	14,7

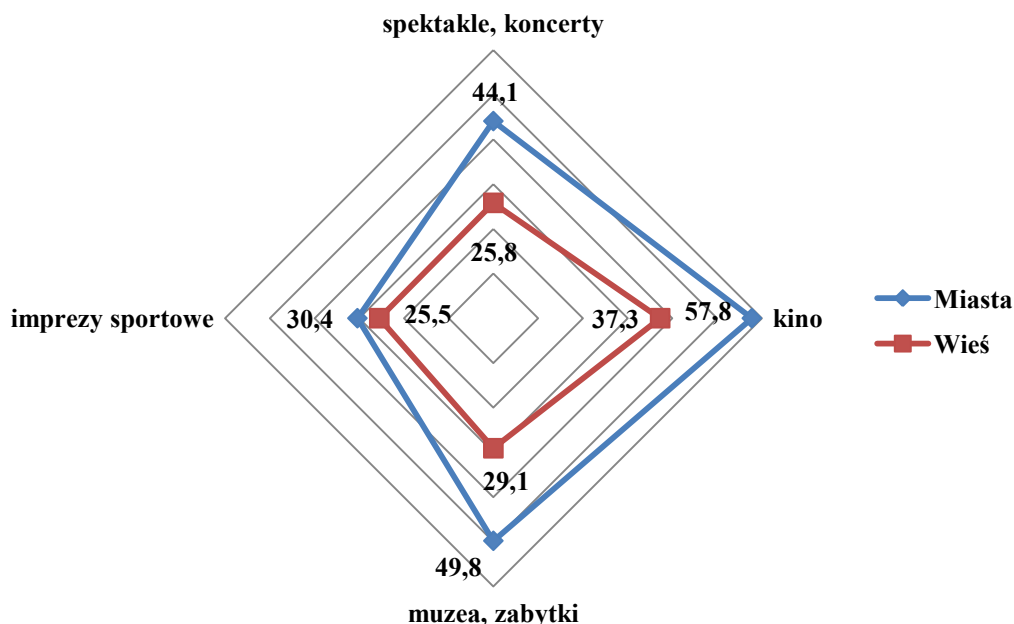
Wyraźnie zaznaczyła się przewaga uczęszczających do kina osób mieszkających w miastach nad mieszkańcami wsi, przy różnicy odsetka chodzących do kina mieszkańców miast i wsi o ponad 20 p. proc. Znowu należy zauważyć, że kina na wsi właściwie nie istnieją⁸, przestały też niemal działać kina ruchome. W 2011 r. liczba kin na wsi (przy czym niektóre znajdują się na obrzeżach wielkich miast) stanowiła 2,2% wszystkich kin stałych, a liczba miejsc na widowni – 1,4%. Znikomy był też udział widowni kin wiejskich w ogólnej frekwencji kinowej, wynosząc 1,1%.⁹ Bardzo ważna jest zatem deklaracja uczęszczania do kina złożona przez nieco ponad 1/3 mieszkańców wsi w wieku 18-69 lat.

⁷ Ibidem.

⁸ Poza kinami w centrach handlowych położonych wokół dużych miast w gminie wiejskiej lub miejsko-wiejskiej.

⁹ Por.: Kultura w 2011 r. GUS, Warszawa 2012.

Wykres 15. Osoby w wieku 18-69 lat uczęszczające do instytucji kultury i na imprezy sportowe według miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Kobiety częściej niż mężczyźni chodzą do kina, jednak – podobnie jak w przypadku oglądających występy artystyczne – odsetek mieszkających na wsi mężczyzn chodzących do kina ponad 6 razy w ciągu roku był wyższy od odsetka kobiet (o 1,8 p. proc.).

Najwyższy – według poziomu wykształcenia – odsetek osób chodzących do kina był w grupie osób z wykształceniem wyższym, zmniejszając się wraz z malejącym poziomem wykształcenia (z wyjątkiem osób z wykształceniem policealnym, plasujących się wśród kobiet i mężczyzn oraz w miastach i na wsi poniżej osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym).

Tabl. 49. Osoby w wieku 18-69 lat chodzące do kina według płci i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	50,0	48,2	51,7
Wyższe.....	80,1	78,6	81,1
Policealne.....	60,6	64,6	59,0
Średnie ogólnokształcące.....	64,1	70,0	60,3
Średnie zawodowe.....	52,3	53,6	50,7
Zasadnicze zawodowe.....	28,7	29,1	28,2
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	26,3	28,7	24,1

Osoby z wyższym wykształceniem chodziły też najczęściej do kina – 22,8% respondentów w wieku 18-69 lat posiadających takie wykształcenie uczęszczało do kina częściej niż 6 razy w ciągu roku (wśród mężczyzn – 22,3%, wśród kobiet – 23,2%). Najniższy natomiast był odsetek chodzących do kina więcej niż raz na dwa miesiące w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 3,1% (mężczyźni – 3,3%, kobiety – 2,8%).¹⁰

¹⁰ Por.: Tabl. 18 w części tabelarycznej.

Zdecydowanie więcej i częściej chodzą do kina ludzie młodszy – zarówno wśród kobiet i mężczyzn jak i w miastach oraz na wsi – szczególnie w grupie wiekowej 18-24 lata.

Tabl. 50. Osoby w wieku 18-69 lat chodzące do kina według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Chodzący do kina					W tym ponad 6 razy w ciągu roku (chodzący = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	50,0	48,2	51,7	57,8	37,3	21,1	20,4	21,7	23,3	15,6
18-24 lata.....	79,5	76,1	82,9	86,0	70,9	28,1	25,4	30,6	32,3	21,3
25-29 lat.....	67,8	68,4	67,2	77,2	52,7	29,1	28,4	29,9	34,2	17,1
30-34 lata.....	60,9	60,3	61,4	69,4	46,1	22,4	21,6	23,2	24,9	15,8
35-39 lat.....	56,3	53,8	59,0	66,4	40,5	15,7	15,6	15,7	17,9	10,1
40-44 lata.....	51,9	49,8	54,1	62,0	37,4	17,9	18,5	17,3	19,9	13,2
45-49 lat.....	41,0	37,6	44,4	51,6	25,6	13,3	10,8	15,4	15,5	7,1
50-54 lata.....	34,6	29,6	39,4	44,0	19,1	13,9	14,0	13,8	14,5	11,7
55-59 lat.....	30,9	28,5	33,2	38,1	17,1	16,5	15,3	17,5	17,9	10,5
60-64 lata.....	25,1	21,3	28,5	31,8	11,6	10,8	10,6	10,8	10,4	11,6
65-69 lat.....	21,6	21,1	22,0	29,5	6,1	13,2	13,9	12,7	13,5	10,0

Ponad 6 razy w ciągu roku uczęszczała do kina blisko 1/3 mieszkających w miastach kobiet wieku 18-24 lata i ponad 1/4 kobiet i mężczyzn w wieku 25-29 lat.¹¹

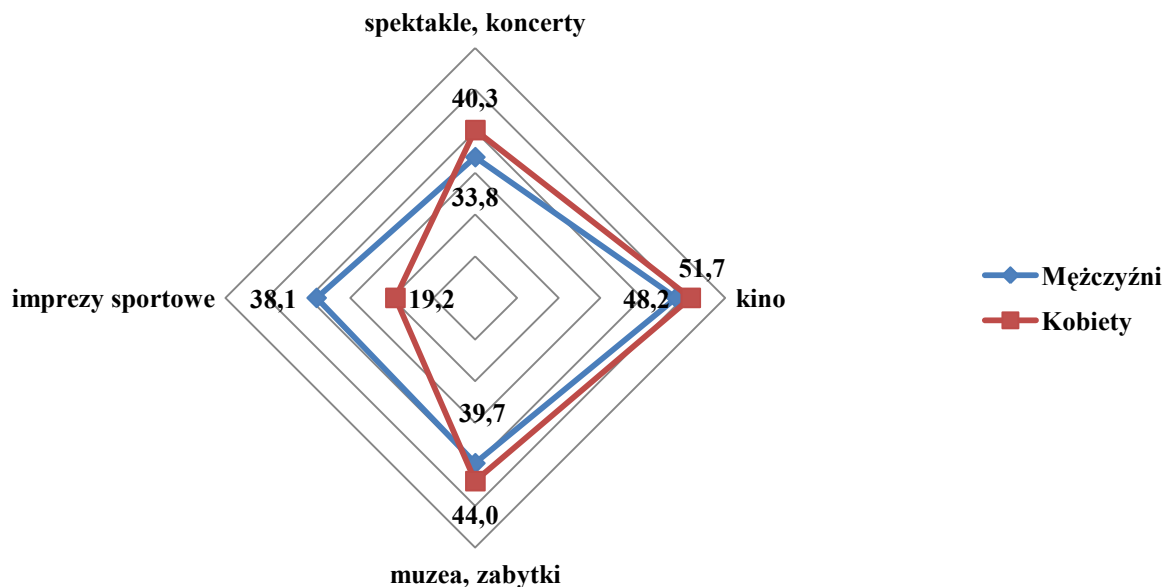
Tabl. 51. Osoby w wieku 18-69 lat odwiedzające miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki) według płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Odwiedzający razem	Z tego	
		1-6 razy	ponad 6 razy
Ogółem	41,9	84,0	16,0
Mężczyźni	39,7	83,3	16,7
Kobiety	44,0	84,6	15,4
Miasto	49,8	81,6	18,4
Mężczyźni	48,2	80,9	19,1
Kobiety	51,3	82,3	17,7
Wieś	29,1	90,7	9,3
Mężczyźni	26,8	90,2	9,9
Kobiety	31,4	91,1	8,9

W 2011 r. odwiedzanie miejsc historycznych i obiektów kultury takich, jak wystawy, muzea, pomniki deklarowało 41,9% osób w wieku 18-69 lat, a co szósta spośród nich – ponad 6 razy w ciągu roku (tj. 6,7% całej badanej populacji).

¹¹ Por.: Tabl. 17 w części tabelarycznej.

Wykres 16. Osoby w wieku 18-69 lat uczęszczające do instytucji kultury i na imprezy sportowe według płci (w odsetkach)

Przy tej formie aktywności odnotowano również zdecydowaną (o ok. 20 p. proc.) przewagę mieszkańców miast nad mieszkańcami wsi. Warto zauważyć (Wykres 16), że o ile kobiety częściej odwiedzają muzea, zabytki, chodzą do kina oraz na spektakle i koncerty, to w uczestnictwie w imprezach sportowych dominują mężczyźni (38,1% wobec 19,2% w przypadku kobiet).

Tabl. 52. Osoby w wieku 18-69 lat odwiedzające miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki) według płci i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	41,9	39,7	44,0
Wyższe.....	71,1	70,6	71,5
Policealne.....	54,6	54,9	54,6
Średnie ogólnokształcące.....	49,5	53,8	46,7
Średnie zawodowe.....	43,0	44,7	41,1
Zasadnicze zawodowe.....	23,7	23,0	24,8
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	20,2	19,6	20,7

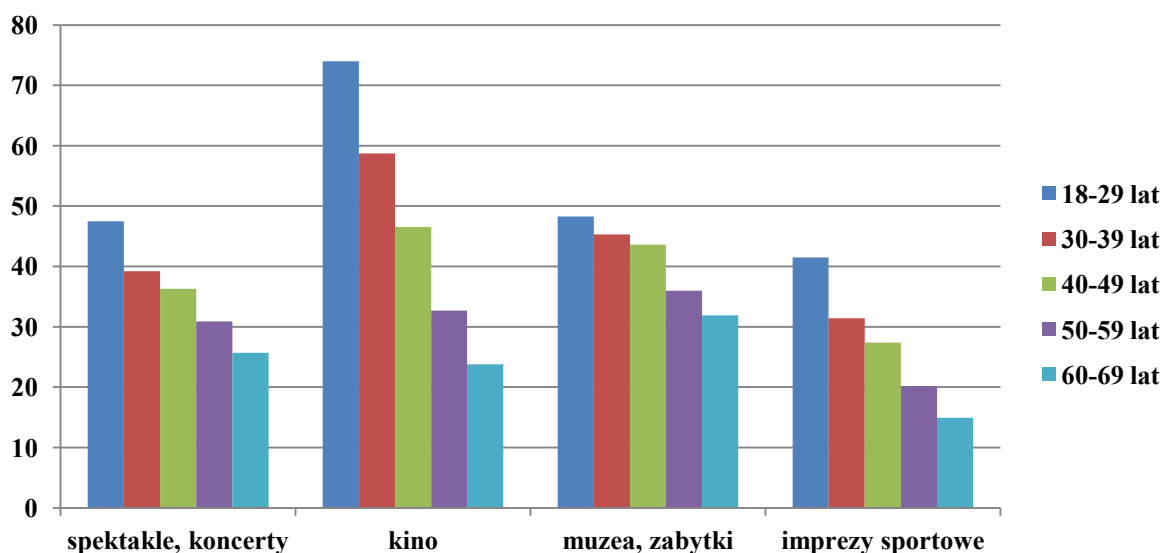
W całej populacji w wieku 18-69 lat odsetek kobiet chodzących do muzeów, na wystawy czy odwiedzających miejsca historyczne był wyższy niż mężczyzn (o 4,3 p. proc.), o tyle mężczyźni z wykształceniem średnim (policealnym oraz średnim ogólnokształcącym i zawodowym) w większym stopniu i częściej niż kobiety z takim wykształceniem odwiedzali te miejsca.

Tabl. 53. Osoby w wieku 18-69 lat odwiedzające miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki) według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Odwiedzający					W tym ponad 6 razy w ciągu roku (odwiedzający = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	41,9	39,7	44,0	49,8	29,1	16,0	16,7	15,4	18,4	9,3
18-24 lata.....	50,3	46,1	54,6	59,1	38,7	15,8	15,7	15,9	19,2	9,1
25-29 lat.....	46,1	43,5	48,8	56,4	29,7	17,5	17,8	17,1	19,6	10,9
30-34 lata.....	44,2	42,7	45,8	52,1	30,7	14,7	18,4	11,2	16,4	9,9
35-39 lat.....	46,5	43,5	49,7	53,3	35,7	14,4	13,3	15,4	17,0	8,4
40-44 lata.....	45,7	43,5	48,0	53,2	34,9	16,8	17,4	16,2	19,9	10,1
45-49 lat.....	41,4	39,4	43,5	49,6	29,7	15,4	16,8	14,3	18,5	8,2
50-54 lata.....	35,6	32,5	38,5	43,9	21,9	17,9	16,7	19,2	20,3	10,6
55-59 lat.....	36,4	34,4	38,3	44,6	20,7	16,2	18,2	14,3	18,5	5,8
60-64 lata.....	33,1	33,2	33,0	40,4	18,3	14,9	15,2	14,6	15,3	12,7
65-69 lat.....	30,0	27,8	31,7	37,9	14,5	17,0	18,3	16,5	19,5	5,6

Zdecydowanie więcej było odwiedzających miejsca historyczne i obiekty kultury wśród osób młodych, a różnica między odsetkiem aktywnych respondentów w najmłodszej i najstarszej grupie wiekowej w miastach i na wsi przekraczała 20 p. proc. Podobnie było w przypadku osób, które deklarowały zwiedzanie muzeów i wystaw oraz odwiedzanie miejsc historycznych ponad 6 razy w ciągu roku. Dużo wyższe odsetki osób deklarujących tę formę aktywności odniesione do ogółu osób w danym wieku odnotowano w najmłodszej grupie wiekowej, chociaż różnice nie były już tak wyraźne (ok. 3-5 p. proc.).¹²

Wykres 17. Osoby w wieku 18-69 lat uczęszczające do instytucji kultury i na imprezy sportowe według grup wieku (w odsetkach)

¹² Ibidem.

Uczęszczanie na imprezy sportowe to przede wszystkim domena mężczyzn – odsetek kobiet oglądających imprezy sportowe był dwukrotnie mniejszy. Trzeba jednak podkreślić, że uczestnictwo kobiet w kibicowaniu – nie tylko w najmłodszych grupach wiekowych – wzrasta w ostatnich latach (duże zainteresowanie m.in. piłką nożną i siatkówką). W 2009 r. w populacji osób w wieku 15 lat i więcej, udział kibicujących mężczyzn był ponad trzykrotnie wyższy niż udział oglądających wydarzenia sportowe na żywo kobiet.¹³

Tabl. 54. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające wydarzenia sportowe na żywo według płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Oglądający razem	Z tego	
		1-6 razy	ponad 6 razy
Ogółem	28,5	76,2	23,8
Mężczyźni	38,1	72,8	27,1
Kobiety	19,2	82,6	17,4
Miasto	30,4	74,1	25,9
Mężczyźni	40,5	70,3	29,7
Kobiety	21,1	81,0	19,0
Wieś	25,5	80,1	19,9
Mężczyźni	34,5	77,4	22,6
Kobiety	15,9	86,4	13,6

Blisko ¼ respondentów chodzących na imprezy sportowe uczestniczyła w takich wydarzeniach ponad 6 razy w ciągu roku, co stanowiło 6,8% całej populacji w wieku 18-69 lat.

Zadziwiający jest fakt, że najwyższy odsetek oglądających na żywo wydarzenia sportowe odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym.

Tabl. 55. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające wydarzenia sportowe na żywo według płci i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	28,5	38,1	19,2
Wyższe	35,4	47,1	27,3
Policealne	22,0	37,7	15,9
Średnie ogólnokształcące	33,5	48,4	23,8
Średnie zawodowe	29,9	40,6	17,6
Zasadnicze zawodowe.....	24,2	31,4	13,1
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	21,6	31,5	12,5

Zaobserwowano bardzo wyraźne różnice pomiędzy odsetkami osób obserwujących imprezy sportowe wśród ludzi młodych i odsetkami oglądających wydarzenia sportowe w najstarszych grupach wiekowych objętych badaniem. Dotyczy to zarówno mężczyzn (różnica pomiędzy odsetkami osób chodzących na imprezy w grupie 18-24 lata i 65-69 lat – 37,4 p. proc.) jak i kobiet (28,5 p. proc.) oraz osób mieszkających w miastach (34,6 p. proc.) i na wsi (34,3 p. proc.).

¹³ Por.: Uczestnictwo ludności w kulturze w 2009 r. GUS, Warszawa 2012, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_uczestnictwo_ludnosci_w_kulturze_w_2009.pdf

Tabl. 56. Osoby w wieku 18-69 lat oglądające wydarzenia sportowe na żywo według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Oglądający					W tym ponad 6 razy w ciągu roku (ogładający = 100)				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasto	wieś
Ogółem	28,5	38,1	19,2	30,4	25,5	23,8	27,1	17,4	25,9	19,9
18-24 lata.....	46,2	57,3	34,6	47,9	44,0	23,1	26,6	17,0	26,4	18,5
25-29 lat.....	36,2	47,0	25,2	40,0	30,2	24,5	28,7	16,5	25,6	22,1
30-34 lata.....	31,1	39,9	22,1	34,2	25,9	25,0	30,3	15,5	27,6	19,1
35-39 lat.....	31,7	40,0	23,3	35,4	25,9	24,6	27,8	18,8	26,7	19,9
40-44 lata.....	29,9	38,8	20,8	31,6	27,3	22,3	23,8	19,4	23,8	19,6
45-49 lat.....	25,0	34,2	15,6	26,9	22,2	24,5	26,9	18,6	27,4	18,8
50-54 lata.....	21,2	30,3	12,4	22,9	18,4	21,3	23,8	15,0	22,1	19,2
55-59 lat.....	19,1	28,4	10,5	20,7	16,0	24,2	27,1	17,5	26,1	20,0
60-64 lata.....	16,5	23,8	10,1	18,4	12,5	24,2	26,6	19,3	24,8	22,3
65-69 lat.....	12,2	19,9	6,1	13,3	9,7	27,9	30,2	22,0	26,9	31,3

Reasumując można powiedzieć, że w grupie osób w wieku 18-69 lat odsetek kobiet uczęszczających do instytucji kultury (ogładanie spektakli i koncertów, zwiedzanie, chodzenie do kina) był wyższy niż u mężczyzn. W przypadku imprez sportowych stroną bardziej aktywną byli mężczyźni. Im niższy był poziom wykształcenia, tym niższy był odsetek osób oglądających na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne, chodzących do kina, odwiedzających miejsca historyczne i obiekty kultury oraz obserwujących wydarzenia sportowe. Największą aktywność związaną z oglądaniem imprez artystycznych, seansów kinowych, zwiedzaniem i obserwowaniem imprez sportowych odnotowano w grupie osób najmłodszych. Wraz ze wzrostem wieku respondentów zmniejszał się odsetek osób uczęszczających do instytucji kultury i na imprezy sportowe.

5.3. Uczestnictwo w życiu społecznym

W populacji objętej badaniem kształcenia dorosłych, tj. osób w wieku 18-69 lat, jedynie co piąty respondent uczestniczył w jakiejś formie działalności społecznej. Kobiety (20,3%) deklarowały nieznacznie większą aktywność niż mężczyźni (19,7%), podobnie jak mieszkańcy miast (21,6%) – w porównaniu z osobami mieszkającymi na wsi (17,6%). Odsetek osób deklarujących udział w działalności społecznej zmniejszał się wraz z poziomem wykształcenia wśród kobiet i mężczyzn, zarówno w miastach jak i na wsi. Wśród osób z wykształceniem wyższym – co trzecia uczestniczyła w działalności społecznej.

Tabl. 57. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według płci i wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	20,0	19,7	20,3
Wyższe.....	33,9	35,0	33,1
Policealne.....	25,7	29,1	24,2
Średnie ogólnokształcące.....	21,2	25,0	18,7
Średnie zawodowe.....	19,2	21,3	17,0
Zasadnicze zawodowe.....	12,2	11,8	12,9
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	12,3	11,3	13,3

Więcej mężczyzn niż kobiet z wykształceniem wyższym i średnim brało udział w działalności społecznej (27,0% wobec 24,4%), przy czym większą różnicę odnotowano wśród mieszkańców wsi (4,8 p. proc. wobec 1,7 p. proc. w miastach). Kobiety z kolei przeważały wśród deklarujących aktywność społeczną osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym (13,0% wobec 11,6%), przy czym większą różnicę między kobietami a mężczyznami z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym zaobserwowano również wśród osób mieszkających na wsi (2,1 p. proc. wobec 0,7 p. proc. w miastach).

Tabl. 58. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Grupy wieku	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	ogółem	miasto	wieś	razem	miasto	wieś	razem	miasto	wieś
Ogółem	20,0	21,6	17,6	19,7	21,2	17,5	20,3	21,9	17,7
18-24 lata.....	19,5	21,6	16,9	20,8	21,8	19,4	18,3	21,2	14,1
25-29 lat.....	19,1	22,9	13,1	19,9	22,9	15,4	18,3	22,9	10,5
30-34 lata.....	19,7	21,8	16,2	19,0	20,8	16,1	20,5	22,8	16,3
35-39 lat.....	19,5	20,7	17,7	18,2	18,5	17,7	20,9	22,7	17,9
40-44 lata.....	24,1	26,1	21,3	24,6	27,5	20,6	23,6	24,6	22,0
45-49 lat.....	20,5	21,3	19,2	19,3	20,1	18,3	21,5	22,5	20,3
50-54 lata.....	20,2	21,6	17,9	20,1	21,7	17,9	20,3	21,6	17,8
55-59 lat.....	19,8	20,5	18,4	19,7	21,9	15,8	19,9	19,2	21,2
60-64 lata.....	19,3	19,9	18,1	17,5	18,2	16,3	20,7	21,1	19,9
65-69 lat.....	19,2	18,8	19,8	16,2	16,8	14,9	21,5	20,4	23,7

Wyniki badania nie pozwoliły na stwierdzenie, by wiek w sposób istotny wpływał na poziom aktywności społecznej. Odnotowano jedynie przewagę odsetka osób działających społecznie w miastach nad mieszkańcami wsi we wszystkich, oprócz najstarszej (65-69 lat), grupach wieku. Można też zauważyć, że największą aktywnością cechowała się grupa osób w średnim wieku – pomiędzy 40-tym a 55-tym rokiem życia, w której uczestnictwo w działalności społecznej deklarowało 215 osób na 1000, (w szczególności z grupy wiekowej 40-44 lata – 241 osób na 1000), wobec np. 191 osób w grupie wieku 25-29 lat i 193 – w grupie wieku 60-64 lata.

Zaobserwowano wyraźne zróżnicowanie uczestnictwa w działalności społecznej ze względu na status respondentów na rynku pracy. Osoby pracujące dwukrotnie częściej niż bezrobotne zgłaszały aktywność społeczną.

Tabl. 59. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Pracujący	Bezrobotni	Bierni zawodowo
Ogółem	20,0	22,6	11,6	18,1
Mężczyźni	19,7	22,1	10,6	17,4
Kobiety.....	20,3	23,2	12,6	18,5
Miasta	21,6	24,3	13,3	19,1
Mężczyźni	21,2	23,9	11,9	18,4
Kobiety.....	21,9	24,8	14,7	19,5
Wieś	17,6	19,8	9,2	16,5
Mężczyźni	17,5	19,5	8,8	15,7
Kobiety.....	17,7	20,2	9,6	17,1

W grupie osób pracujących najniższą aktywność zauważono w najmłodszej grupie wiekowej – 16,0% osób w wieku 18-24 lata brało udział w różnych formach działalności społecznej. W pozostałych grupach wiekowych odsetek osób deklarujących uczestnictwo w tej działalności wahał się w poszczególnych grupach od 20,6% do 27,1%. Z kolei wśród biernych zawodowo w najmłodszej grupie wieku (25,0%) odnotowano największy udział w działalności społecznej oraz wśród najstarszych – w wieku 55-69 lat (17,8%) i w gronie osób w wieku 35-44 lata (14,8%). Natomiast wśród bezrobotnych najbardziej aktywne były osoby w wieku 25-44 lata (14,1%), najmniej – osoby w wieku 18-24 lata (8,0%).¹⁴

Największą popularnością cieszyło się uczestnictwo w działalności organizacji o charakterze rekreacyjnym (sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym), które zadeklarowało 7,4% respondentów.

Tabl. 60. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według rodzaju działalności, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Rodzaje działalności	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Ogółem	20,0	19,7	20,3	21,6	17,6
działający:					
W partiach politycznych lub związkach zawodowych.....	2,5	3,1	2,0	2,8	2,1
W grupach lub stowarzyszeniach zawodowych	3,8	4,3	3,3	4,2	3,1
W grupach lub organizacjach o charakterze rekreacyjnym ^{a)}	7,4	8,5	6,4	8,5	5,7
W organizacjach charytatywnych	3,4	2,8	4,1	4,2	2,2
Nieformalnie w ramach wolontariatu ^{b)}	5,5	4,4	6,7	6,1	4,6
W Kościele, grupach lub organizacjach religijnych	3,9	2,7	5,0	3,7	4,1

^{a)} Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. ^{b)} Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji, pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Dominacja tego typu zaangażowania dotyczyła wszystkich respondentów bez względu na płeć, miejsce zamieszkania czy poziom wykształcenia, a także status na rynku pracy i wiek, z wyjątkiem najstarszej grupy wiekowej – 60-69 lat (w tej grupie wiekowej dominowała aktywność w Kościele i grupach lub organizacjach religijnych). Wśród respondentów według poziomu wykształcenia najwyższy odsetek uczestniczących w działalności organizacji o charakterze rekreacyjnym był w grupie osób z wykształceniem wyższym i wyniósł 13,7% (mężczyźni – 16,7%, kobiety – 11,6%), zarówno w miastach (odpowiednio: 17,5% i 12,5%) jak i na wsi (odpowiednio: 13,2% i 8,7%). Udział w działalności o charakterze rekreacyjnym najwyższy był w najmłodszej grupie wiekowej i zmniejszał się w kolejnych grupach wieku, wzrastając jednak u osób najstarszych (w wieku 60-69 lat), zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn oraz w miastach i na wsi.

Działalność w ramach wolontariatu deklarowało 5,5% osób w wieku 18-59 lat, więcej w grupie kobiet (67 osób na 1000, wobec 44 osób w grupie mężczyzn) i wśród mieszkańców miast (61 osób na 1000, wobec 46 na wsi). Ten rodzaj działalności – dobrowolna i bezpłatna

¹⁴ Por.: Tabl. 23 w części tabelarycznej.

pomoc innym osobom lub organizacjom albo nieodpłatne prace na ich rzecz – stanowił drugą pod względem częstości deklaracji, po działalności o charakterze rekreacyjnym, formę zaangażowania społecznego wśród mieszkańców miast i wsi, pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo, mężczyzn (wśród kobiet – pierwszą), osób z wykształceniem wyższym i średnim oraz w grupie osób w wieku 18-59 lat. Odsetek osób przejawiających aktywność w tym rodzaju działalności zmniejszał wraz z malejącym poziomem wykształcenia zarówno wśród kobiet i mężczyzn, zarówno w miastach jak i na wsi.

Tabl. 61. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według rodzaju działalności oraz statusu na rynku pracy (w odsetkach)

Rodzaje działalności	Ogółem	Pracujący	Bezrobotni	Bierni zawodowo
Ogółem	20,0	22,6	11,6	18,1
działający:				
W partiach politycznych lub związkach zawodowych.....	2,5	3,7	0,6	1,0
W grupach lub stowarzyszeniach zawodowych...	3,8	5,4	0,9	1,9
W grupach lub organizacjach o charakterze rekreacyjnym ^{a)}	7,4	8,1	4,5	7,1
W organizacjach charytatywnych	3,4	4,1	1,5	2,9
Nieformalnie w ramach wolontariatu ^{b)}	5,5	6,0	4,2	5,2
W Kościele, grupach lub organizacjach religijnych	3,9	3,5	2,4	5,1

^{a)} Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. ^{b)} Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji, pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Warto też zwrócić uwagę na działalność w Kościele oraz grupach lub organizacjach religijnych. Wyniki i tego badania potwierdziły wcześniejszą wiedzę w tym zakresie, że największe zaangażowanie w działalność związaną z wiarą przejawiają osoby starsze (szczególnie kobiety) i mieszkańcy wsi. Jednakże uzyskane dane nie korespondują z tezą o większej aktywności osób o niższym poziomie zdobytego wykształcenia. Najwyższe odsetki osób działających w Kościele oraz grupach lub organizacjach religijnych odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym lub policealnym. Wyjątek stanowiły kobiety, w szczególności na wsi. Odsetek mieszkających na wsi kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, aktywnie działających w Kościele i grupach lub organizacjach religijnych wyniósł 6,5% i był wyższy niż udział kobiet zaangażowanych w działalność o charakterze religijnym w grupie mieszkanki wsi posiadających wykształcenie wyższe – 4,8%. Niezbyt dużą aktywność związaną z działalnością w Kościele oraz grupach lub organizacjach religijnych przejawiali ludzie młodzi w wieku 18-29 lat – działalność taką deklarowało 1,7% mężczyzn i 2,7% kobiet (dla porównania w grupie wieku 60-69 lat odpowiednio: 3,2% i 8,9%), w tym na wsi – 1,2% mężczyzn i 2,2% kobiet (wobec odpowiednio: 4,2% i 11,6% w grupie wieku 60-69 lat). Oznacza to większe zaangażowanie w tej dziedzinie młodych mieszkańców miast w wieku 18-29 lat, zarówno mężczyzn (2,0%) jak i kobiet (3,0%).

Tabl. 62. Udział w wybranych rodzajach działalności społecznej osób w wieku 18-69 lat według rodzaju działalności oraz grup wieku (w odsetkach)

Rodzaje działalności	Ogół- łem	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69
		lat				
Ogółem	20,0	19,3	19,6	22,3	20,0	19,2
działający:						
W partiach politycznych lub związkach zawodowych.....	2,5	1,2	2,3	3,7	4,0	1,5
W grupach lub stowarzyszeniach zawodowych.....	3,8	2,2	4,0	5,6	4,1	3,6
W grupach lub organizacjach o charakterze rekreacyjnym ^{a)}	7,4	9,8	7,7	7,0	5,5	6,2
W organizacjach charytatywnych	3,4	3,9	4,1	3,7	2,9	2,3
Nieformalnie w ramach wolontariatu ^{b)}	5,5	6,0	5,5	5,8	5,3	4,9
W Kościele, grupach lub organizacjach religijnych	3,9	2,2	3,6	4,0	4,5	6,3

^{a)} Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. ^{b)} Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji, pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Zauważyć można kilka pojawiających się prawidłowości. Im wyższy był poziom uzyskanego wykształcenia, tym większe zaangażowanie w działalność różnego rodzaju grup i organizacji społecznych. Bardziej aktywne w dziedzinie działalności o charakterze rekreacyjnym i charytatywnym były osoby młode i w średnim wieku, działalność o charakterze politycznym i zawodowym była domeną ludzi w wieku średnim, natomiast w działalność o charakterze religijnym zaangażowane były przede wszystkim osoby starsze. Aktywność na rynku pracy wpływała na wyższy poziom uczestnictwa w życiu społecznym, bierność natomiast - nie motywowała do tego typu działań. Mieszkańcy miast w większym stopniu niż mieszkańcy wsi angażowali się w działalność społeczną, z wyjątkiem działalności w Kościele i organizacjach religijnych. Największą popularnością cieszyła się, nie nakładająca prawdopodobnie żadnych obowiązków na respondentów, działalność o charakterze rekreacyjnym.

6. Znajomość obsługi komputera

Jedną z istotnych, obok tradycyjnych, metod stosowanych w systemie kształcenia i w samokształceniu jest wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych przy użyciu różnorodnych urządzeń multimedialnych. Podstawowym urządzeniem multimedialnym jest przeznaczony do użytku indywidualnego komputer, w szczególności – z dostępem do Internetu.

W 2011 r. komputer osobisty posiadało 66,7% gospodarstw domowych¹⁵, nieco mniej z dostępem do Internetu – 62,3% (w tym szerokopasmowym – 48,2%). Warto zwrócić uwagę na znaczne zróżnicowanie odsetka gospodarstw według grup społeczno-ekonomicznych posiadających komputery, w tym z dostępem do Internetu. Spośród gospodarstw pracujących na rachunek własny – 93,5% posiadało komputery osobiste, 90,3% z dostępem do Internetu, a z dostępem szerokopasmowym – 72,9%, a w pozostałych grupach – odpowiednio: w gospodarstwach pracowników – 87,1%, 82,3% i 63,8%, w gospodarstwach rolników – 74,8%, 65,4% i 48,3%, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – 32,2%, 29,0% i 21,6%. Podobnie silne zróżnicowanie dotyczyło gospodarstw miejskich i mieszkających na wsi. W mieście komputer posiadało 69,6% gospodarstw domowych, 66,3% – z dostępem do Internetu (w tym szerokopasmowym – 52,4%), a na wsi – odpowiednio: 60,7%, 54,0% i 39,7%. To zróżnicowanie znajduje odbicie w deklaracjach dotyczących korzystania z komputera przez osoby mieszkające w miastach i na wsi.

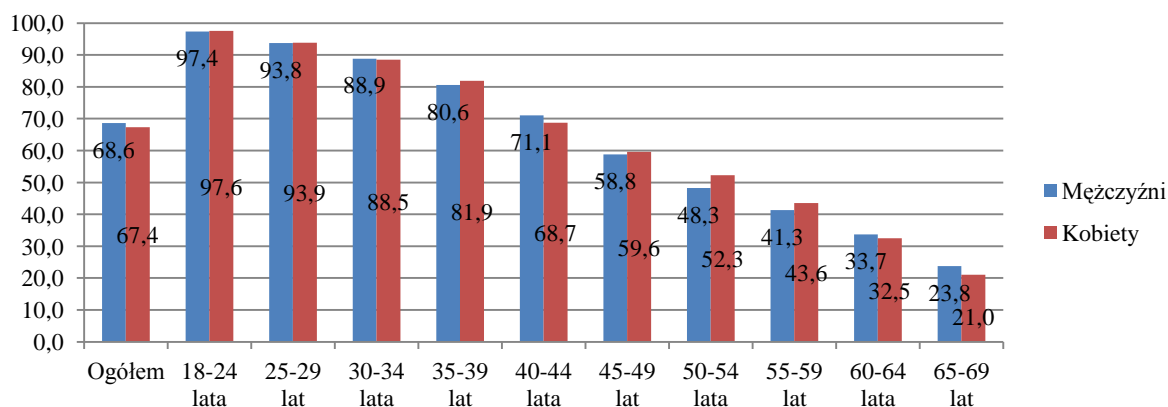
W 2011 r. z komputera korzystało 68,0% osób w wieku 18-69 lat.

Tabl. 63. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Ogółem	68,0	74,2	58,0
Mężczyźni	68,6	75,5	58,2
Kobiety	67,4	73,0	57,6

O ile płeć nie była ważną cechą różnicującą stopień korzystania z komputera, o tyle wiek osób badanych wpływał w sposób istotny na różnice między poszczególnymi grupami wiekowymi.

Wykres 18. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera według grup wieku i płci (w odsetkach)

¹⁵ Budżety gospodarstw domowych w 2011 r. GUS, Warszawa 2012.

Odsetek osób, które deklarowały korzystanie z komputera zmniejszał się wraz ze wzrostem wieku osób badanych – z 97,5% w grupie w wieku 18-24 lata do 22,3% w grupie osób w wieku 65-69 lat. Sytuację taką odnotowano zarówno wśród kobiet (odpowiednio: z 97,6% do 21,0%) jak i mężczyzn (z 97,4% do 23,8%), a także – w mieście (z 98,4% do 29,6%) i na wsi (z 96,3% do 7,9%).

Stopień korzystania z komputera związany był także z wykształceniem. Im wyższy był poziom uzyskanego wykształcenia tym wyższy był udział osób korzystających z komputera. Wyjątkiem były osoby z wykształceniem uzyskanym w szkołach policealnych. We wszystkich kategoriach odsetek osób korzystających z komputera posiadających wykształcenie policealne był niższy w porównaniu z osobami, które uzyskały wykształcenie średnie ogólnokształcące, co może być związane z faktem, że znaczący odsetek osób z wykształceniem średnim w najmłodszej grupie wiekowej kontynuuje naukę na studiach wyższych.

Tabl. 64. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera według poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Ogółem	68,0	74,2	58,0
Wyższe.....	97,0	96,8	97,6
Policealne.....	82,9	82,9	83,3
Średnie ogólnokształcące.....	84,7	84,5	85,3
Średnie zawodowe.....	76,7	77,9	74,4
Zasadnicze zawodowe.....	45,1	47,6	42,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	36,9	45,7	35,5
Mężczyźni	68,6	75,5	58,2
Wyższe.....	97,3	97,2	97,9
Policealne.....	89,6	91,0	84,8
Średnie ogólnokształcące.....	91,4	91,6	90,7
Średnie zawodowe.....	80,2	81,3	78,1
Zasadnicze zawodowe.....	48,4	51,3	45,3
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	43,1	54,2	35,5
Kobiety	67,4	73,0	57,6
Wyższe.....	96,7	96,5	97,4
Policealne.....	80,3	79,6	82,1
Średnie ogólnokształcące.....	80,4	79,7	82,1
Średnie zawodowe.....	80,4	74,1	70,0
Zasadnicze zawodowe.....	40,1	42,0	38,0
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	31,1	38,4	25,6

Biorąc pod uwagę dziedzinę wykształcenia, udział osób deklarujących korzystanie z komputera w poszczególnych dziedzinach wyniósł ponad 80%, z wyjątkiem rolnictwa i weterynarii (52,2%), inżynierii, procesów produkcyjnych i budownictwa (60,5%) oraz usług (63,6%), zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet, a także w mieście i na wsi.

Tabl. 65. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera według statusu na rynku pracy (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Pracujący.....	78,9	86,1	66,9
Bezrobotni.....	64,3	66,2	61,5
Bierni zawodowo.....	49,7	55,2	40,9

Istotne zróżnicowanie pod względem statusu na rynku pracy zaobserwowano między osobami korzystającymi z komputera w miastach i na wsi. Udział mieszkańców miast deklarujących korzystanie z komputera był znacznie wyższy niż wśród mieszkańców wsi, szczególnie w grupie osób pracujących (o 19,2 p. proc.) i biernych zawodowo (o 14,3 p. proc.).

Sama deklaracja korzystania z komputera nie świadczy o posiadanych umiejętnościach związanych z wykorzystaniem możliwości, na jakie pozwala jego oprogramowanie.

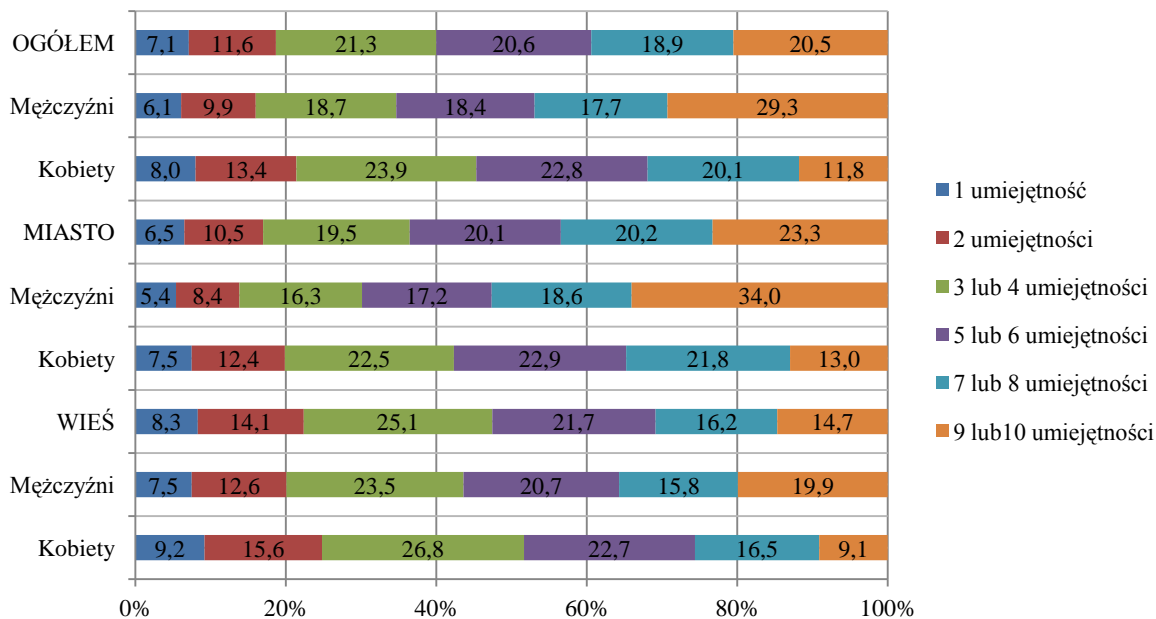
Tabl. 66. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera według liczby posiadanych umiejętności (w odsetkach)

Wyszczególnienie	1 umie- jętność	umiejętności								
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem	7,1	11,6	11,2	10,1	10,8	9,8	10,2	8,7	11,2	9,4
Mężczyźni	6,1	9,9	9,8	8,9	10,0	8,3	8,7	8,9	14,9	14,3
Kobiety	8,0	13,4	12,6	11,3	11,6	11,2	11,7	8,4	7,4	4,4
Miasto.....	6,5	10,5	9,8	9,7	10,6	9,5	10,6	9,6	12,7	10,6
Wieś.....	8,3	14,1	14,1	11,0	11,4	10,3	9,3	6,9	8,0	6,7

Osobom ankietowanym zadano pytanie o dziesięć różnorodnych umiejętności przydatnych w pracy przy komputerze, dotyczących:

- kopiowania lub przenoszenia pliku lub folderu (96,6% osób korzystających z komputera posiadało taką umiejętność),
- zastosowania narzędzia kopiuj-wklej w celu powielenia lub przenoszenia informacji w obrębie dokumentu (89,8%),
- zastosowania podstawowych formuł arytmetycznych (64,3%),
- kompresowania plików (58,6%),
- podłączania i instalowania nowych urządzeń (65,6%),

Wykres 19. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera według liczby posiadanych umiejętności (w odsetkach)

- napisania programu komputerowego przy użyciu specjalistycznego języka programowania (14,8%),
- przenoszenia plików pomiędzy komputerem a innymi urządzeniami – kamery/aparatu cyfrowego, z/na telefon komórkowy, odtwarzacz mp3/mp4 (59,6%),
- modyfikowania lub sprawdzania parametrów ustawień oprogramowania, z wyjątkiem przeglądarek internetowych (30,4%),
- tworzenia prezentacji za pomocą przeznaczonego do tego oprogramowania, np. slajdów, obejmujących zdjęcia, dźwięk, materiały wideo lub wykresy (42,4%),
- instalowania nowego lub zastępowania starego systemu operacyjnego (29,9%).

Badana populacja pod względem liczby umiejętności dzieliła się niemal równo, jednakże mężczyźni przeważali nad kobietami w grupie osób posiadających najwięcej umiejętności, a mieszkańcy miast – nad mieszkańcami wsi.

Podobnie jak w przypadku osób potwierdzających sam fakt korzystania z komputera, wraz ze wzrostem wieku osób badanych zmniejszała się liczba posiadanych umiejętności. Biorąc pod uwagę osoby najbardziej zaawansowane w obsłudze komputera, tzn. deklarujące posiadanie co najmniej 7 spośród 10 wymienionych umiejętności, odsetek posiadających je zmniejszał się – z 58,0% w grupie w wieku 18-24 lata do 10,4% w grupie osób w wieku 65-69 lat. Sytuację taką odnotowano zarówno wśród kobiet (odpowiednio: z 50,2% do 4,6%) jak i mężczyzn (z 65,5% do 17,5%), a także – w mieście (z 66,1% do 11,4%) i na wsi (z 47,4% do 5,1%).

Tabl. 67. Osoby w wieku 18-64 lata korzystające z komputera, posiadające co najmniej 7 umiejętności według grup wieku (w odsetkach)

Grupy wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
Ogółem	39,4	46,9	31,9	43,5	30,9
18-24 lata.....	58,0	65,5	50,2	66,1	47,4
25-34 lata.....	50,4	58,0	42,8	58,7	34,9
35-44 lata.....	33,7	41,4	25,9	40,4	20,2
45-54 lata.....	21,8	29,2	14,8	24,2	15,7
55- 64 lata.....	15,7	20,4	11,8	16,5	12,4

Liczba posiadanych umiejętności związana była także z wykształceniem – zasadniczo zwiększała się wraz ze wzrostem poziomu uzyskanego wykształcenia. Warto tu jednak zwrócić uwagę na wysoki odsetek grupy osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym posiadających 7 i więcej umiejętności przydatnych w pracy przy komputerze. W przypadku mieszkańców wsi odsetek osób z takim wykształceniem przeważał nawet nad grupą osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Mogło to być m.in. efektem umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych nieposiadających jeszcze wykształcenia średniego. Podkreślenia wymagają też odnotowane wyraźne różnice między mężczyznami a kobietami na wszystkich poziomach wykształcenia.

Tabl. 68. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z komputera posiadające co najmniej 7 umiejętności według wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
Ogółem	39,4	46,9	31,9	43,5	30,9
Wyższe	56,9	71,8	46,5	58,6	50,9
Policealne	37,4	57,5	28,5	37,3	36,2
Średnie ogólnokształcące	46,6	63,5	34,0	50,7	36,5
Średnie zawodowe	30,7	39,1	19,9	32,6	27,1
Zasadnicze zawodowe.....	16,7	20,3	9,9	19,1	13,7
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	37,4	44,1	28,5	40,9	38,4

Komputer jest dzisiaj bardzo ważnym multimedialnym, łączącym wiele form przekazu motywujących użytkowników do aktywnego uczestnictwa w wykonywanych czynnościach, w szczególności przy korzystaniu z technik informacyjno-komunikacyjnych. Umożliwia to komputer podłączony do Internetu. W 2011 r. ponad 3/5 gospodarstw domowych było wyposażonych w komputer z dostępem do Internetu.

Z badania uczestnictwa ludności w kulturze¹⁶ wynikało, że w 2009 r. informacji dotyczących edukacji lub ofert szkoleniowych poszukiwało 13,4% osób deklarujących korzystanie z Internetu, 3,4% z tej grupy osób uczestniczyło w szkoleniach on-line, natomiast 49,4% przy pomocy Internetu uzupełniało swoją wiedzę.

W 2011 r. z Internetu korzystało 71,5% osób w wieku 18-69 lat.

Tabl. 69. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu (w odsetkach)

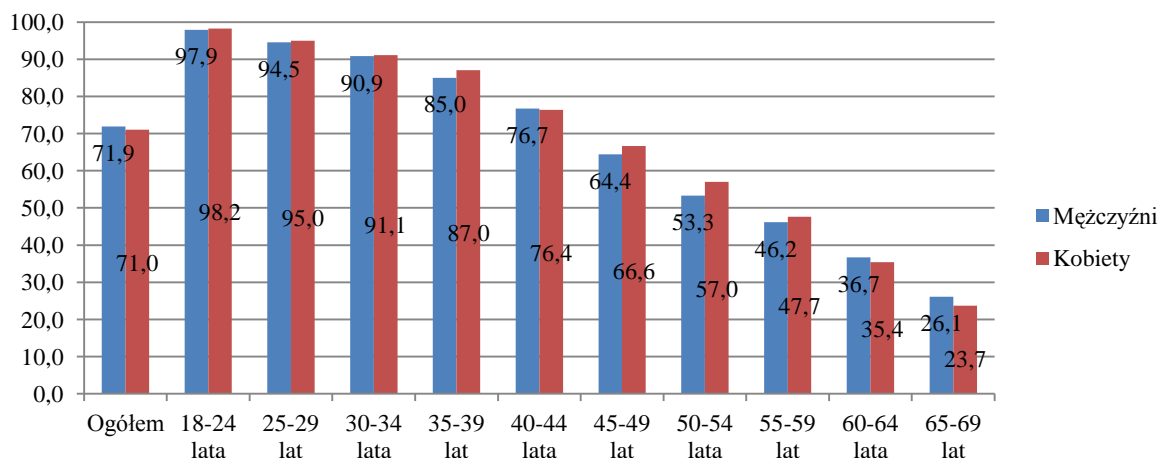
Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Ogółem	71,5	77,7	61,4
Mężczyźni	71,9	78,9	61,3
Kobiety	71,0	76,6	61,4

Należy zwrócić uwagę na fakt, że odsetek osób deklarujących korzystanie z Internetu był wyższy niż odsetek osób korzystających z komputera (68,0%). Oznaczałoby to, że pewna grupa osób wykorzystywała inne niż komputer urządzenia umożliwiające połączenie się z siecią. Dotyczyło to zarówno mieszkańców miast jak i wsi, a także kobiet i mężczyzn.

Wiek osób badanych wskazywał na istotne różnice w poziomie korzystania z Internetu w poszczególnych grupach wiekowych. Odsetek osób, które deklarowały korzystanie z Internetu zmniejszał się wraz ze wzrostem wieku osób badanych – z 98,1% w grupie w wieku 18-24 lata do 24,7% w grupie osób w wieku 65-69 lat. Podobne zróżnicowanie zarejestrowano także wśród kobiet (odpowiednio: z 98,2% do 23,7%) i mężczyzn (z 97,9% do 26,1%), jak również – w mieście (z 98,9% do 32,8%) i na wsi (z 97,0% do 8,9%).

¹⁶ Por. Uczestnictwo ludności w kulturze w 2009 r. GUS, Warszawa 2012, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_uczestnictwo_ludnosci_w_kulturze_w_2009.pdf

Wykres 20. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu według grup wieku i płci (w odsetkach)

Stopień korzystania z Internetu związany był także z wykształceniem – zwiększał się wraz ze wzrostem poziomu uzyskanego wykształcenia, poza kwalifikacjami uzyskanymi w szkołach policealnych; we wszystkich kategoriach (z wyjątkiem kobiet – zarówno w miastach jak i na wsi) odsetek osób korzystających z Internetu posiadających wykształcenie policealne był niższy w porównaniu z osobami, które uzyskały wykształcenie średnie ogólnokształcące.

Tabl. 70. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu według poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Ogółem	71,5	77,7	61,4
Wyższe.....	97,6	97,4	98,3
Policealne.....	86,3	86,4	86,6
Średnie ogólnokształcące.....	87,1	86,9	87,4
Średnie zawodowe.....	80,7	82,0	78,4
Zasadnicze zawodowe.....	51,2	54,7	47,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	39,7	49,1	38,2
Mężczyźni	71,9	79,9	61,3
Wyższe.....	97,4	97,4	97,7
Policealne.....	91,4	92,6	88,6
Średnie ogólnokształcące.....	92,5	92,7	91,9
Średnie zawodowe.....	83,5	85,0	81,0
Zasadnicze zawodowe.....	54,0	58,3	49,4
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	46,2	57,9	38,2
Kobiety	71,0	76,6	61,4
Wyższe.....	97,7	97,4	98,5
Policealne.....	84,5	84,0	85,8
Średnie ogólnokształcące.....	83,6	83,1	84,7
Średnie zawodowe.....	77,5	78,7	75,3
Zasadnicze zawodowe.....	47,0	49,4	44,3
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	33,6	41,6	27,5

Podobnie jak w przypadku osób korzystających z komputera według statusu na rynku pracy, bardzo wyraźne zróżnicowanie odnotowano między miastem a wsią, zwłaszcza wśród pracujących, gdzie udział korzystających z Internetu mieszkańców miast był wyższy o 18,4 pkt proc. niż mieszkańców wsi oraz wśród osób biernych zawodowo (o 15,7 pkt proc.).

Tabl. 71. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu według statusu na rynku pracy (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasto	Wieś
Pracujący	82,4	89,3	70,9
Bezrobotni	67,6	69,7	64,6
Bierni zawodowo.....	53,1	59,1	43,4

Deklaracje osób ankietowanych, dotyczące korzystania z Internetu, powiązano z ich umiejętnościami w tym zakresie, zadając pytanie o osiem różnorodnych umiejętności związanych z korzystaniem z Internetu, dotyczących:

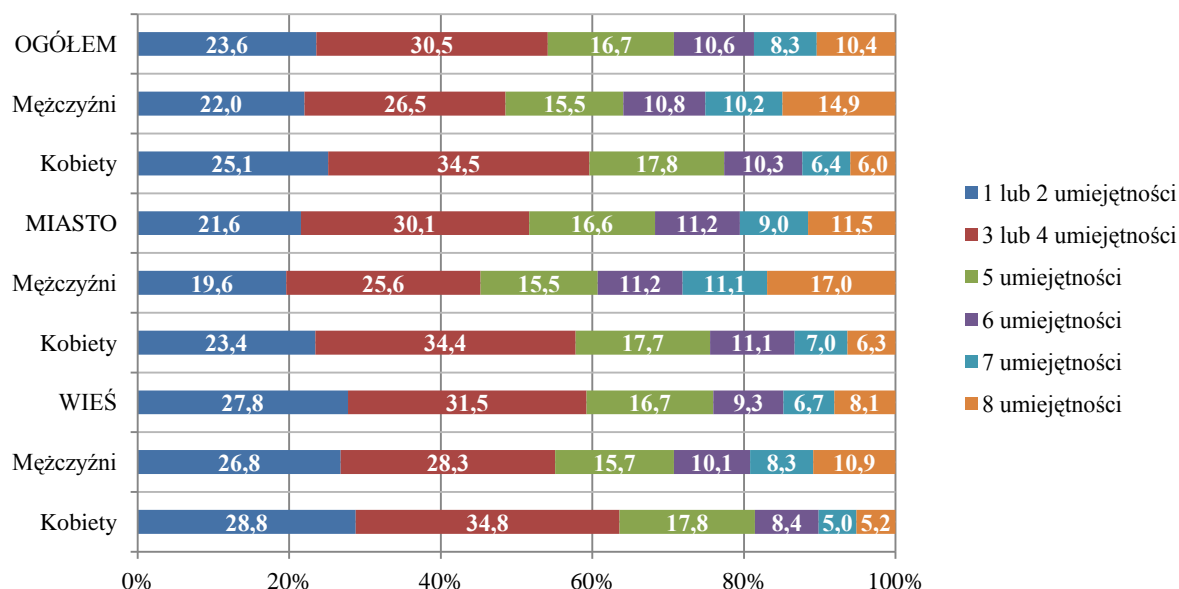
- korzystania z wyszukiwarki w celu znalezienia informacji (98,8% posiadało taką umiejętność),
- wysyłania e-maili z załączonymi plikami (85,6%),
- umieszczania komunikatów/komentarzy na czatach, forach lub grupach dyskusyjnych (64,1%),
- wykorzystania Internetu w celu prowadzenia rozmów telefonicznych (62,9%),
- ściągania filmów, muzyki itp. z Internetu (52,2%),
- tworzenia strony internetowej (18,7%),
- umieszczania wiadomości, gier, filmów lub muzyki na stronach internetowych (26,3%),
- modyfikowania ustawień zabezpieczających przeglądarek internetowych (23,2%).

Tabl. 72. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu według liczby posiadanych umiejętności (w odsetkach)

Wyszczególnienie	1 umiejętność	2	3	4	5	6	7	8
		umiejętności						
Ogółem.....	10,0	13,6	15,0	15,6	16,7	10,6	8,3	10,4
Mężczyźni	10,1	11,9	13,0	13,5	15,5	10,8	10,2	14,9
Kobiety	9,9	15,2	17,0	17,5	17,8	10,3	6,4	6,0
Miasto.....	8,6	13,0	14,7	15,4	16,6	11,2	9,0	11,5
Wieś.....	12,9	14,8	15,6	15,9	16,7	9,3	6,7	8,1

Biorąc pod uwagę co najmniej 5 umiejętności związanych z korzystaniem z Internetu mężczyźni przeważali w nad kobietami (51,4% wobec 40,5%, tj. o 10,9 pkt proc.), a mieszkańcy miast – nad mieszkańcami wsi (48,3% wobec 40,8%, tj. o 7,5 pkt proc.). W porównaniu z umiejętnościami związanymi z obsługą komputera dotyczącymi co najmniej 6 umiejętności, zróżnicowanie to było mniejsze w obu przypadkach.

Wykres 21. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu według liczby posiadanych umiejętności (w odsetkach)

Podobnie jak w przypadku osób deklarujących korzystanie z Internetu, wraz ze wzrostem wieku osób badanych zmniejszała się liczba posiadanych umiejętności. Biorąc pod uwagę ponad połowę wymienionych umiejętności, odsetek posiadających je zmniejszał się – z 73,4% w grupie w wieku 18-24 lata do 14,4% w grupie osób w wieku 60-64 lata. Sytuację taką odnotowano zarówno wśród kobiet (odpowiednio: z 69,3% do 10,8%) jak i mężczyzn (z 77,5% do 18,0%), a także – w mieście (z 79,4% do 14,5%) i na wsi (z 65,6% do 12,4%).

Tabl. 73. Osoby w wieku 18-64 lata korzystające z Internetu, posiadające co najmniej 5 umiejętności według grup wieku (w odsetkach)

Grupy wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
Ogółem	45,9	51,4	40,4	48,3	40,8
18-24 lata.....	73,4	77,5	69,3	79,4	65,6
25-34 lata.....	60,9	65,9	55,6	67,5	48,6
35-44 lata.....	37,0	43,8	29,9	42,7	26,0
45-54 lata.....	23,5	29,0	18,4	26,0	17,4
55- 64 lata.....	15,5	18,0	13,2	15,9	13,3

Liczba posiadanych umiejętności w posługiwaniu się Internetem związana była także z wykształceniem – zasadniczo zwiększała się wraz ze wzrostem poziomu uzyskanego wykształcenia. Należy zwrócić uwagę na wysoki odsetek grupy osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym posiadających co najmniej 5 umiejętności przydatnych w korzystaniu z Internetu. W przypadku mieszkańców wsi odsetek osób z takim wykształceniem, podobnie jak w przypadku umiejętności ułatwiających pracę przy komputerze, przeważał nawet nad grupą osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Podkreślenia wymagają też zaznaczające się wyraźne różnice między mężczyznami a kobietami na wszystkich poziomach wykształcenia, przy znacznie mniejszych pomiędzy miastem a wsią.

Tabl. 74. Osoby w wieku 18-69 lat korzystające z Internetu posiadające co najmniej 5 umiejętności według wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
Ogółem	45,9	51,4	40,4	48,3	40,8
Wyższe.....	58,7	68,5	51,9	59,5	55,8
Policealne.....	44,1	62,4	36,6	45,4	41,2
Średnie ogólnokształcące.....	56,2	69,0	46,9	58,0	51,6
Średnie zawodowe.....	38,3	45,5	29,3	38,3	38,2
Zasadnicze zawodowe.....	26,6	30,4	20,0	28,6	24,3
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	52,0	56,6	45,9	55,2	52,0

Odnosić też warto relatywnie wyższe umiejętności związane z korzystaniem z Internetu niż dotyczące obsługi komputera. Trzeba jednak zauważyć, że większość umiejętności odnoszących się do Internetu ma charakter komunikacyjny i rozrywkowy, podczas gdy umiejętności dotyczące korzystania z komputera odnoszą się przede wszystkim do działalności o charakterze kreatywnym, w większości związanych z pracą zawodową lub aktywnością edukacyjną.

Sam fakt korzystania z komputera oraz posiadania umiejętności związanych z jego obsługą, jak również posługiwania się Internetem nie świadczy o ich wykorzystaniu do celów kształceniowych, wiążących się z nauką, rozwijaniem zainteresowań lub podnoszeniem kwalifikacji. Pozwala jednak osobom dorosłym uczącym się w systemie formalnym oraz uczestniczącym w kształceniu pozaformalnym i nieformalnym na zwiększenie liczby źródeł informacji i zasobów wiedzy.

7. Znajomość języków obcych

Podczas badania respondentów pytano o znajomość wszystkich języków obcych, którymi potrafią się posługiwać. Bardziej szczegółowe pytanie dotyczyło umiejętności posiadanych w zakresie dwóch najlepiej znanych języków spośród wymienionych przez respondentów. Ankietowani określali stopień ich znajomości wybierając jeden z przygotowanych opisów. Podstawowy poziom znajomości danego języka odnosił się do osób, które rozumieją i potrafią używać najczęściej stosowane codzienne wyrażenia, używają tego języka w odniesieniu do znanych rzeczy i sytuacji. Poziom średni oznaczał rozumienie wypowiedzi pisemnych oraz ustnych przekazanych przy użyciu standardowego języka, umiejętność tworzenia prostych tekstów, umiejętność opisywania swoich doświadczeń, a także opowiadania o wydarzeniach z przeszłości i dość płynnego komunikowania się. Najwyższy poziom (możemy go określić zaawansowanym) dotyczył osób, które rozumieją szeroki zakres wymagających tekstów, posługują się tym językiem elastycznie i prawie całkowicie go opanowały.

Tabl. 75. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i grup wieku (w odsetkach)

Grupy wieku	Osoby znające			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
	1 język obcy	2 języki obce	3 i więcej języków obcych	
Ogółem	38,5	21,6	4,4	35,5
18-24 lata.....	40,7	41,2	7,2	10,9
25-29 lat.....	44,5	30,1	6,9	18,5
30-34 lata.....	43,4	25,3	5,2	26,2
35-39 lat.....	40,6	19,8	4,0	35,6
40-44 lata.....	38,6	16,6	4,3	40,5
45-49 lat.....	37,0	17,1	3,0	42,9
50-54 lata.....	37,1	14,3	3,3	45,3
55-59 lat.....	34,2	14,3	2,8	48,6
60-64 lata.....	31,9	12,2	1,8	54,2
65-69 lat.....	29,2	8,8	3,0	59,0

W badaniu przeprowadzonym w 2011 r. ponad 1/3 osób ankietowanych w wieku 18-69 lat nie posiadała znajomości żadnego języka obcego. Największy odsetek wśród tej grupy stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym. Łatwo można zaobserwować prawidłowość, że im niższy jest poziom wykształcenia respondentów, tym większy jest odsetek osób bez umiejętności posługiwania się językami obcymi. Niższy poziom wykształcenia skutkuje także mniejszym stopniem znajomości języków obcych oraz rosnącym odsetkiem osób deklarujących znajomość języka obcego na poziomie podstawowym. Brak znajomości języka obcego zadeklarowało także ponad 50% osób w grupach wiekowych 60-69 lat.

Tabl. 76. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Osoby znające			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
	1 język obcy	2 języki obce	3 i więcej języków obcych	
Ogółem	38,5	21,6	4,4	35,5
Mężczyźni	39,3	19,4	4,1	37,2
Kobiety.....	37,6	23,7	4,7	33,9
Miasto	40,2	24,1	5,6	30,2
Mężczyźni	41,2	21,9	5,5	31,4
Kobiety.....	39,2	26,1	5,6	29,1
Wieś	35,7	17,6	2,5	44,2
Mężczyźni	36,4	15,6	1,9	46,2
Kobiety.....	34,9	19,7	3,1	42,2

Znaczny wpływ na znajomość języków obcych ma także miejsce zamieszkania respondentów. Wśród osób zamieszkałych w mieście, nieznajomość żadnego języka obcego zadeklarowało 30,2%, natomiast wśród osób mieszkających na wsi 44,2%. Zarówno na wsi jak i w miastach mężczyźni częściej niż kobiety nie znali żadnego języka obcego.

Znajomość języków zróżnicowana jest także ze względu na status na rynku pracy. W populacji pracujących znajomości języka obcego nie posiadało 30,6% ankietowanych, w grupie osób bezrobotnych 39,9%, natomiast w grupie osób biernych zawodowo aż 43,0%.

Tabl. 77. Osoby w wieku 18-69 lat znające jeden język obcy według poziomu znajomości języka, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Poziom podstawowy	Poziom średni	Poziom zaawansowany
Ogółem	68,1	24,4	7,0
Mężczyźni	67,0	25,1	7,5
Kobiety.....	69,3	23,7	6,6
Miasto	63,8	27,6	8,2
Mężczyźni	61,9	28,6	9,0
Kobiety.....	65,6	26,7	7,3
Wieś	76,1	18,5	5,0
Mężczyźni	75,8	19,0	4,7
Kobiety.....	76,5	17,9	5,2

Osoby znające tylko jeden język obcy stanowią najliczniejszą grupę respondentów – 38,5%. W 2011 r. znajomość co najmniej jednego języka obcego zadeklarowało blisko 2/3 osób w wieku 18-69 lat (64,5%). Mężczyźni, częściej niż kobiety wykazywali się znajomością tylko jednego języka obcego zarówno w miastach jak i na wsi. Kobiety częściej deklarowały znajomość co najmniej dwóch języków obcych. U mężczyzn ze znajomością jednego języka obcego natomiast odnotowano wyższy stopień zaawansowania.

Tabl. 78. Osoby w wieku 18-69 lat znające jeden język obcy według poziomu znajomości języka i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Poziom znajomości języka		
	podstawowy	średni	zaawansowany
Ogółem	68,1	24,4	7,0
Wyższe	45,2	39,7	14,9
Policealne	68,4	23,9	7,4
Średnie ogólnokształcące	58,2	33,0	8,5
Średnie zawodowe	74,7	20,8	4,3
Zasadnicze zawodowe	84,7	11,7	2,7
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	79,3	16,5	3,6

Znajomość jednego języka obcego zadeklarowało ponad 40% respondentów z wykształceniem wyższym, średnim i policealnym. Jeżeli chodzi o stopień zaawansowania znajomości języka, najczęściej jest on oceniany przez respondentów jako poziom podstawowy. Jedynie wśród osób z wykształceniem wyższym, większą grupę stanowią osoby ze znajomością języka na poziomie średnim i zaawansowanym.

Najlepszą znajomość języka obcego posiadają osoby młode zamieszkałe w miastach. Odsetek osób w grupie wieku 18-29 lat znających jeden język obcy na poziomie średnim i zaawansowanym wyniósł w miastach 55,3%, na wsi – 35,7%, a w grupie wieku 60-69 lat – odpowiednio: 23,0% i 14,2%.

Tabl. 79. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Osoby znające			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
	1 język obcy	2 języki obce	3 i więcej języków	
Ogółem	38,5	21,6	4,4	35,5
Wyższe	41,6	40,2	11,6	6,7
Policealne	46,2	28,5	5,7	19,5
Średnie ogólnokształcące	43,7	31,3	6,2	18,9
Średnie zawodowe	46,3	21,6	2,5	29,6
Zasadnicze zawodowe	35,3	6,6	0,6	57,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	21,3	12,1	1,6	65,0

U kobiet odnotowano większą znajomość języków obcych niż u mężczyzn. Co najmniej dwa języki obce znało 28,5% kobiet, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek ten wynosił 23,5%. Wśród osób posiadających wyższe wykształcenie, dwa lub więcej języków obcych znało 53,0% kobiet i 49,9% mężczyzn; odsetek kobiet był wyższy zarówno w mieście jak i na wsi. Kobiety przeważały także zarówno wśród ludzi młodych, jak i w najstarszych

grupach wieku. Co najmniej dwa języki obce znało 48,8% kobiet w wieku 18-29 lat, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek ten wynosił 37,6%.

Tabl. 80. Osoby w wieku 18-69 lat znające co najmniej dwa języki obce według poziomu znajomości języków, płci i miejsca zamieszkania (w odsetkach)

Wyszczególnienie	Poziom podstawowy		Poziom średni		Poziom zaawansowany	
	1 język	2 język	1 język	2 język	1 język	2 język
Ogółem	37,7	67,3	38,3	25,6	23,9	6,9
Mężczyźni	39,3	67,3	37,4	25,4	23,3	7,1
Kobiety.....	36,4	67,2	39,1	25,7	24,4	6,8
Miasta	34,8	65,0	38,0	27,0	27,1	7,8
Mężczyźni	36,2	65,2	36,7	26,3	26,9	8,4
Kobiety.....	33,6	64,8	39,0	27,6	27,2	7,4
Wieś	44,5	72,7	39,2	22,3	16,3	4,8
Mężczyźni	46,5	72,4	38,9	23,5	14,6	4,0
Kobiety.....	43,0	73,0	39,4	21,4	17,7	5,4

Wśród osób znających co najmniej dwa języki obce, najwięcej osób deklarowało znajomość pierwszego języka na poziomie średnim, zaś drugiego języka na poziomie podstawowym.

Tabl. 81. Osoby w wieku 18-69 lat znające co najmniej dwa języki obce według poziomu znajomości języków i poziomu wykształcenia (w odsetkach)

Wykształcenie	Poziom podstawowy		Poziom średni		Poziom zaawansowany	
	1 język	2 język	1 język	2 język	1 język	2 język
Ogółem	37,7	67,3	38,3	25,6	23,9	6,9
Wyższe	27,4	58,8	38,8	30,2	33,8	10,9
Policealne.....	47,6	71,3	39,3	24,1	13,1	4,6
Średnie ogólnokształcące.....	33,5	65,8	38,8	29,0	27,7	5,1
Średnie zawodowe	51,3	77,6	37,8	19,0	10,9	3,2
Zasadnicze zawodowe.....	66,4	87,4	28,3	11,9	5,2	0,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	35,8	70,4	46,4	23,8	17,8	5,6

Na tle osób znających co najmniej dwa języki obce wyróżnia się grupa osób z wykształceniem wyższym. Aż 33,8 % osób z tej grupy oceniło znajomość pierwszego języka jako zaawansowaną, a 10,9% jako zaawansowaną oceniło również znajomość drugiego języka obcego. Warto podkreślić, że wśród osób ze znajomością co najmniej dwóch języków obcych, najlepiej oceniają swoje umiejętności kobiety w miastach. W zestawieniach, najniższy poziom znajomości języków obcych zadeklarowali mężczyźni zamieszkali na wsi.

Tabl. 82. Osoby w wieku 18-69 lat według poziomu znajomości wybranych języków obcych (w odsetkach)

Język obcy	Wybór języka		Poziom ^{a)} 1		Poziom 2		Poziom 3	
	jako 1	jako 2	1 język	2 język	1 język	2 język	1 język	2 język
Język angielski	31,2	5,8	41,3	68,5	39,1	22,8	19,4	8,5
Język francuski	0,9	1,6	53,2	67,3	26,0	23,4	20,8	8,8
Język niemiecki	9,8	9,9	60,2	68,2	27,8	25,9	11,6	5,9
Język hiszpański	0,2	0,5	29,8	58,1	34,0	31,0	38,3	10,9
Język rosyjski	20,9	7,0	76,5	67,7	17,7	27,1	5,1	5,0

^{a)} Poziom 1 – podstawowy, poziom 2 – średni, poziom 3 – zaawansowany.

Najczęstsze deklaracje o znajomości języka obcego dotyczyły języka angielskiego – 37,0% osób w wieku 18-69 lat podało go jako pierwszy lub drugi znany język obcy. 27,9% osób deklarowało znajomość języka rosyjskiego, a 19,7% – niemieckiego.

W porównaniu danymi z badania kształcenia dorosłych przeprowadzonego w 2006 r.¹⁷ na populacji w wieku 25-64 lata, wyniki uzyskane po pięciu latach różnią się nieznacznie.

¹⁷ Por.: Kształcenie dorosłych. GUS, Warszawa 2009.

8. Trudności w uczestnictwie w kształceniu formalnym lub pozaformalnym oraz charakterystyka osób nieuczestniczących w żadnej formie kształcenia

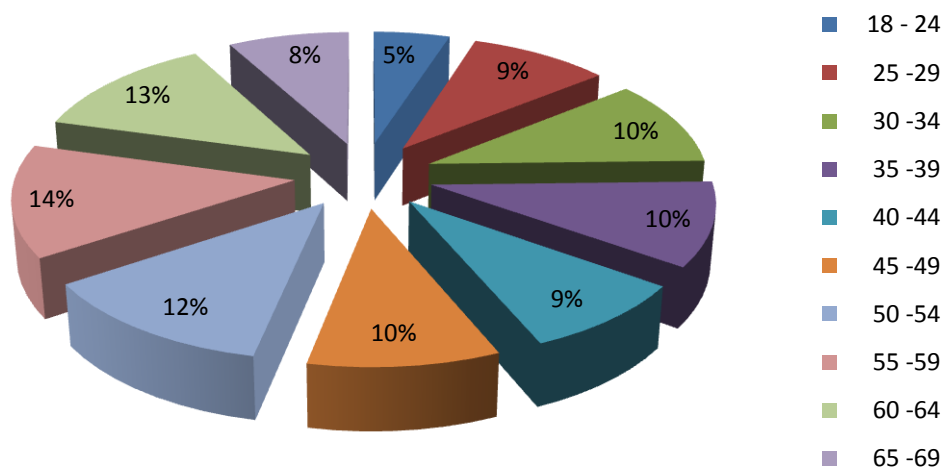
8.1. Charakterystyka osób nieuczestniczących w żadnej formie kształcenia¹⁸

Okolo sześć na dziesięć osób dorosłych nie uczestniczyło w 2011 r. w żadnej formie edukacji, nawet w postaci formy samokształcenia, która nie wymaga ponoszenia kosztów finansowych.

Osoby nieuczestniczące w żadnych formach kształcenia, to w jednakowym stopniu kobiety i mężczyźni. Pewne różnice występują natomiast w populacjach wyróżnionych ze względu na miejsce zamieszkania, wiek, poziom wykształcenia oraz główny status na rynku pracy.

Większość osób w wieku 18-69 lat nieuczestniczących w żadnej formie kształcenia, to mieszkańcy miast 56,3%. Mieszkańcy wsi stanowili 43,7% populacji wszystkich osób nieuczestniczących w żadnej formie kształcenia (takie proporcje nieznacznie tylko różnią się od udziałów mieszkańców miast i wsi w całej populacji). Analizując dane procentowe oddzielnie dla miast i wsi widać iż wyższy wskaźnik nieuczestnictwa występuje na wsiach 64,1%, niż w miastach 51,0%.

Wykres 22. Osoby w wieku 18 – 69 lat nieuczestniczące w żadnej formie kształcenia według grup wieku

¹⁸ Patrz również: informacje w rozdziale „Ogólna ocena aktywności edukacyjnej ludności”.

Im starsze osoby, tym w mniejszym stopniu doksztalcają się. W grupie wiekowej 18-24 lata mniej niż co piąta osoba nie uczestniczyła w żadnej formie kształcenia. Natomiast w grupie wiekowej 65-69 lat więcej niż cztery na pięć osób nie brały udziału w żadnej formie kształcenia.

Najwyższe wskaźniki nieuczestnictwa w żadnej z form kształcenia wstąpiły wśród osób z najniższym wykształceniem. Osoby z wykształceniem wyższym doksztalcały się najczęściej.

Wyniki badania różnią się w zależności od tego, jaką grupę wiekową analizujemy pod względem nieuczestniczenia dorosłych w żadnej z form kształcenia pod względem głównego statusu na rynku pracy. W grupie wiekowej 25-64 lata najrzadziej doksztalcały się osoby biernie zawodowo, ponieważ ta bierność wynikała zazwyczaj z innych przyczyn niż uczestnictwo w kształceniu formalnym. Jednak w zbiorowości osób w wieku 18-69 sytuacja jest odmienna – najczęściej nie uczestniczyły w kształceniu osoby bezrobotne, gdyż w grupie wiekowej 18-24 duży odsetek biernych zawodowo stanowiły osoby uczestniczące w kształceniu formalnym.

8.2. Powody nieuczestniczenia lub nieuczestniczenia w szerszym zakresie w kształceniu formalnym i pozaformalnym

W badaniu „Kształcenie dorosłych” respondenci mogli wybierać z następującej listy trudności jakie napotkali w uczestnictwie w kształceniu formalnym lub pozaformalnym (można było zaznaczyć kilka odpowiedzi):

- nie spełniałem(am) wymagań wstępnych,
- nauka/szkolenie była(o) zbyt drogie, nie mogłem(am) sobie pozwolić na pokrycie kosztów
- nie miałem(am) poparcia/zachęty ze strony pracodawcy
- nauka/szkolenie kolidowała/o z harmonogramem mojej pracy/odbywało się w niedogodnym czasie
- w przypadku nauki na odległość nie miałem(am) dostępu do komputera lub Internetu
- nie miałem(am) czasu z powodu obowiązków rodzinnych
- powody zdrowotne lub związane z wiekiem
- inne powody osobiste
- brak odpowiedniej szkoły/szkoleń
- brak potrzeby (dalszego) kształcenia/szkolenia
- żadna z powyższych przyczyn

W przypadku osób nieuczestniczących w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem ani w kształceniu w systemie formalnym, ani pozaformalnym, ponieważ nie chciały, wśród przyczyn wymieniano najczęściej brak takiej potrzeby - ok. 63% badanych (wynik ten był na podobnym poziomie w zbiorowości pracujących, biernych zawodowo oraz bezrobotnych).

Wśród osób, które nie uczestniczyły w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem ani w edukacji w systemie formalnym, ani pozaformalnym, ale które chciałyby w niej uczestniczyć najczęstszą przeszkodą były przede wszystkim zbyt wysokie ceny kursów/szkoleń (ok. 42%). W powyższej zbiorowości pracujący i bezrobotni najczęściej wskazywali odpowiedź dotyczącą zbyt wysokich cen (odpowiednio ok. 40% i 60,5%), natomiast bierni zawodowo wymieniali przede wszystkim brak czasu z powodów rodzinnych (ok. 43%).

Osoby, które uczestniczyły w kształceniu formalnym lub pozaformalnym w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem i nie chciałyby doksztalać się w szerszym zakresie jako najważniejszą przyczynę wymieniali brak takiej potrzeby (39,4% – grupa wiekowa 18-69 lat, 42,5% – grupa wiekowa 25-64 lata).

Osoby, które uczestniczyły w kształceniu formalnym lub pozaformalnym w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem i chciałyby doksztalać się w szerszym zakresie jako najczęściej spotykane trudności wskazywały zbyt wysokie ceny kursów/szkoleń (38,3% – grupa wiekowa 18-69 lat, 34,9% – grupa wiekowa 25-64 lata).

Tabl. 1. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
w tysiącach				
OGÓŁEM	27 483	3 725	4 469	3 907
18-24 lata	3 713	2 529	224	188
25-29	3 231	589	719	501
30-34	3 137	220	767	558
35-39	2 861	161	659	477
40-44	2 407	110	583	361
45-49	2 408	62	482	379
50-54	2 849	39*	487	403
55-59	2 922	.	378	441
60-64	2 483	.	129	396
65-69 lat	1 472	-	41*	203
Mężczyźni	13 597	1 664	2 223	2 025
18-24 lata	1 895	1 171	147	117
25-29	1 638	283	351	244
30-34	1 590	89	383	310
35-39	1 449	45*	324	254
40-44	1 214	36*	289	198
45-49	1 206	.	238	186
50-54	1 401	.	227	203
55-59	1 403	.	192	227
60-64	1 152	-	61	188
65-69 lat	648	-	.	97
Kobiety	13 886	2 060	2 246	1 882
18-24 lata	1 818	1 358	77	70
25-29	1 593	306	367	256
30-34	1 547	132	384	249
35-39	1 411	116	334	223
40-44	1 193	74	293	163
45-49	1 202	44*	244	192
50-54	1 448	22*	261	200
55-59	1 519	.	186	214
60-64	1 332	.	67	208
65-69 lat	824	-	32*	106
MIASTO	17 008	2 488	3 290	2 564
18-24 lata	2 099	1 565	133	86
25-29	1 990	451	500	319
30-34	1 982	175	595	354
35-39	1 755	123	475	310
40-44	1 419	85	421	221
45-49	1 424	47*	350	229
50-54	1 774	30*	368	275
55-59	1 924	.	305	315
60-64	1 662	.	104	311
65-69 lat	977	-	39*	145

Tabl. 1. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
		w tysiącach		
WIEŚ	10 475	1 237	1 179	1 342
18-24 lata	1 614	964	91	102
25-29	1 241	138	219	182
30-34	1 155	45*	172	204
35-39	1 105	38*	184	167
40-44	988	25*	162	141
45-49	984	.	131	150
50-54	1 075	.	120	128
55-59	998	.	73	126
60-64	821	.	25*	85
65-69 lat	495	-	.	58

Tabl. 2. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG POZIOMU UKOŃCZONEGO WYKSZTAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
		w tysiącach		
OGÓLEM	22 299	1 196	4 203	3 516
wyższe	5 491	755	2 101	1 073
policealne	818	75	179	153
średnie zawodowe	4 989	137	896	913
średnie ogólnokształcące	1 779	137	262	339
zasadnicze zawodowe	6 861	67	652	850
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	2 360	24*	114	188
Mężczyźni	11 054	494	2 066	1810
wyższe	2 276	293	831	505
policealne	232	.	50*	49*
średnie zawodowe	2 615	62*	528	492
średnie ogólnokształcące	679	67*	119	133
zasadnicze zawodowe	4 127	36*	473	528
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 125	.	66	103

Tabl. 2. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG POZIOMU UKOŃCZONEGO WYKSZTAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
Kobiety	11 244	702	2 137	1 706
wyższe	3 215	462	1 270	568
policealne	586	52*	130	104
średnie zawodowe	2 374	75	368	421
średnie ogólnokształcące	1 100	70	143	207
zasadnicze zawodowe	2 734	30*	179	322
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 235	.	48	84
MIASTO	13 931	923	3 118	2 334
wyższe	4 339	596	1 743	847
policealne	583	63*	137	108
średnie zawodowe	3 247	92	620	597
średnie ogólnokształcące	1 290	111	193	246
zasadnicze zawodowe	3 556	45*	370	454
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	917	.	55	82
WIEŚ	8 367	273	1 086	1 182
wyższe	1 153	159	359	226
policealne	235	.	42	45
średnie zawodowe	1 742	45*	276	316
średnie ogólnokształcące	489	26*	68	93
zasadnicze zawodowe	3 304	22*	282	396
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 444	.	59	106

Tabl. 3. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG DZIEDZINY UKOŃCZONEGO WYKSZTAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
OGÓŁEM	22 299	1 196	4 203	3 516
programy ogólne	1 728	134	252	323
kształcenie nauczycieli, pedagogika	979	116	390	162
nauki humanistyczne i sztuka	729	112	245	163
nauki społeczne, ekonomia i prawo	3 550	343	919	620

Tabl. 3. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG DZIEDZINY UKOŃCZONEGO WYKSZAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
w tysiącach				
nauki biologiczne.....	203	30*	79	35*
nauki fizyczne.....	283	.	106	59*
matematyka, statystyka.....	63	.	19*	.
informatyka.....	356	55*	103	88
zastosowania komputerów.....	.	.	.	-
nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie.....	136	.	38*	31*
inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo	7 816	157	1209	1234
rolnictwo i weterynaria.....	1 383	32*	206	218
zdrowie i opieka społeczna	834	94	330	129
usługi.....	1 826	60	183	241
Mężczyźni.....	11 054	494	2 066	1 810
programy ogólne	654	63*	118	129
kształcenie nauczycieli, pedagogika ..	220	28*	81	45*
nauki humanistyczne i sztuka	241	30*	78	60*
nauki społeczne, ekonomia i prawo ...	871	107	266	180
nauki biologiczne.....	53*	.	23*	.
nauki fizyczne.....	114	.	48*	.
matematyka, statystyka.....
informatyka.....	295	47*	89	71
zastosowania komputerów.....	.	.	.	-
nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie.....	88	.	.	.
inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo	5 945	123	1 013	969
rolnictwo i weterynaria.....	697	.	126	98
zdrowie i opieka społeczna	114	.	55*	20*
usługi.....	589	29	67	71
Kobiety	11 244	702	2 137	1 706
programy ogólne	1 074	70	135	194
kształcenie nauczycieli, pedagogika ..	759	89	309	117
nauki humanistyczne i sztuka	488	82	167	103
nauki społeczne, ekonomia i prawo ...	2 679	236	654	440
nauki biologiczne.....	150	.	56*	25*
nauki fizyczne.....	169	.	57*	34*
matematyka, statystyka.....	48*	.	.	.
informatyka.....	61	.	.	.
zastosowania komputerów.....	.	.	.	-
nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie.....	48*	.	.	.

Tabl. 3. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG DZIEDZINY UKOŃCZONEGO WYKSZAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym	w kształceniu nieformalnym i nieuczestniczące w kształceniu formalnym, w kształceniu pozaformalnym
w tysiącach				
inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo.....	1 871	34*	197	266
rolnictwo i weterynaria	686	.	80	120
zdrowie i opieka społeczna.....	721	81	275	109
usługi	1 236	31*	116	170
MIASTO	13 931	923	3 118	2 334
programy ogólne.....	1 247	108	186	230
kształcenie nauczycieli, pedagogika.....	710	92	291	112
nauki humanistyczne i sztuka	596	84	204	140
nauki społeczne, ekonomia i prawo..	2 563	271	749	460
nauki biologiczne	162	28*	67	26*
nauki fizyczne	250	.	98	53*
matematyka, statystyka	45*	.	.	.
informatyka	282	42*	90	68*
zastosowania komputerów	-
nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie	116	.	35*	26*
inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo.....	4 705	113	838	776
rolnictwo i weterynaria	491	.	92	79
zdrowie i opieka społeczna.....	649	74	271	99
usługi	1 161	45*	124	162
WIEŚ	8 367	273	1 086	1 182
programy ogólne.....	480	26*	67	93
kształcenie nauczycieli, pedagogika.....	269	25*	100	50
nauki humanistyczne i sztuka	134	28*	41*	23*
nauki społeczne, ekonomia i prawo..	987	72	170	160
nauki biologiczne	41*	.	.	.
nauki fizyczne	34*	.	.	.
matematyka, statystyka
informatyka	74	.	.	.
zastosowania komputerów	-
nauki ścisłe, matematyka i informatyka łącznie	20*	.	.	.
inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo.....	3 111	44*	372	459
rolnictwo i weterynaria	893	.	114	139
zdrowie i opieka społeczna.....	186	20*	58	30*
usługi	665	.	59	79

Tabl. 4. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym
	w tysiącach			
OGOŁEM	27 483	3 725	5 740	8 247
18-24 lata	3 713	2 529	1 021	1 542
25-29	3 231	589	933	1 236
30-34	3 137	220	856	1 113
35-39	2 861	161	719	932
40-44	2 407	110	635	742
45-49	2 408	62	514	649
50-54	2 849	39*	510	697
55-59	2 922	.	381	640
60-64	2 483	.	130	467
65-69 lat	1 472	-	41*	229
Mężczyźni	13 597	1 664	2 811	3 934
18-24 lata	1 895	1 171	525	698
25-29	1 638	283	461	586
30-34	1 590	89	426	569
35-39	1 449	45*	346	445
40-44	1 214	36*	308	366
45-49	1 206	.	247	305
50-54	1 401	.	234	318
55-59	1 403	.	192	324
60-64	1 152	-	61	219
65-69 lat	648	-	.	105
Kobiety	13 886	2 060	2 929	4 313
18-24 lata	1 818	1 358	496	844
25-29	1 593	306	472	650
30-34	1 547	132	430	544
35-39	1 411	116	373	487
40-44	1 193	74	327	376
45-49	1 202	44*	267	344
50-54	1 448	22*	276	379
55-59	1 519	.	188	316
60-64	1 332	.	68	249
65-69 lat	824	-	32*	124
MIASTO	17 008	2 488	4 223	5 801
18-24 lata	2 099	1 565	679	975
25-29	1 990	451	670	881
30-34	1 982	175	670	803
35-39	1 755	123	530	676
40-44	1 419	85	464	506
45-49	1 424	47*	377	434
50-54	1 774	30*	385	511
55-59	1 924	.	307	479
60-64	1 662	.	104	364
65-69 lat	977	-	39*	170
WIES	10 475	1 237	1 517	2 446
18-24 lata	1 614	964	343	567
25-29	1 241	138	263	354
30-34	1 155	45*	186	309
35-39	1 105	38*	190	256
40-44	988	25*	171	236
45-49	984	.	137	215
50-54	1 075	.	125	186
55-59	998	.	74	161
60-64	821	.	26*	103
65-69 lat	495	-	.	59

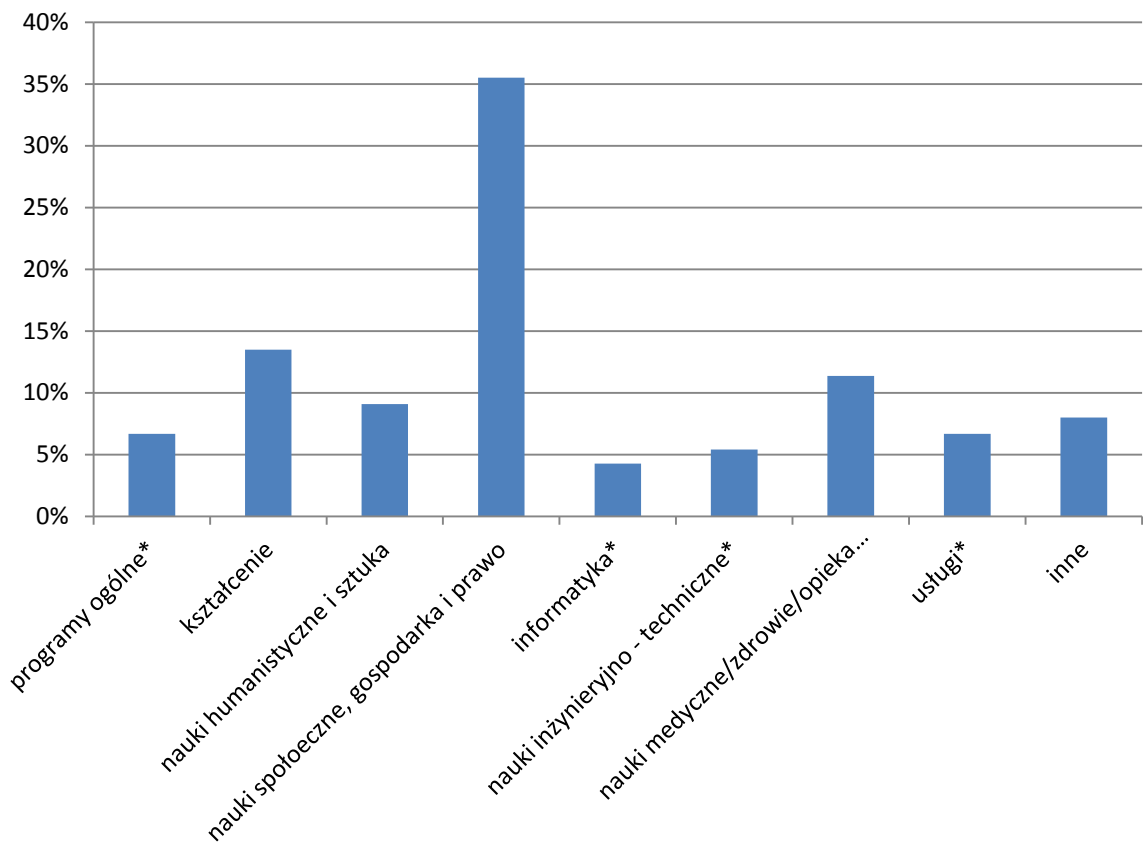
Tabl. 5. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA WEDŁUG UCZESTNICTWA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM ORAZ NIEFORMALNYM WEDŁUG POZIOMU UKOŃCZONEGO WYKSZAŁCENIA, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego osoby uczestniczące		
		w kształceniu formalnym	w kształceniu pozaformalnym	w kształceniu nieformalnym
	w tysiącach			
OGÓLEM	22 299	1 196	4 678	6 476
wyższe	5 491	755	2 449	2 944
policealne	818	75	202	286
średnie zawodowe	4 989	137	937	1 397
średnie ogólnokształcące	1 779	137	297	528
zasadnicze zawodowe	6 861	67	672	1 095
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	2 360	24*	121	225
Mężczyźni	11 054	494	2 276	3 131
wyższe	2 276	293	969	1 221
policealne	232	.	60*	93
średnie zawodowe	2 615	62*	548	778
średnie ogólnokształcące	679	67*	142	220
zasadnicze zawodowe	4 127	36*	487	695
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 125	.	68	123
Kobiety	11 244	702	2 402	3 345
wyższe	3 215	462	1 480	1 722
policealne	586	52*	141	194
średnie zawodowe	2 374	75	389	619
średnie ogólnokształcące	1 100	70	155	308
zasadnicze zawodowe	2 734	30*	185	399
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 235	.	53	102
MIASTO	13 931	923	3 506	4 656
wyższe	4 339	596	2 031	2 420
policealne	583	63*	157	218
średnie zawodowe	3 247	92	649	943
średnie ogólnokształcące	1 290	111	221	393
zasadnicze zawodowe	3 556	45*	387	582
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	917	.	61	101
WIEŚ	8 367	273	1 172	1 820
wyższe	1 153	159	417	524
policealne	235	.	45	69
średnie zawodowe	1 742	45*	288	454
średnie ogólnokształcące	489	26*	76	135
zasadnicze zawodowe	3 304	22*	284	512
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 444	.	60	124

Tabl. 6. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE FORMALNYM, WEDŁUG DZIEDZINY KSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego:	
		mężczyźni	kobiety
w tysiącach			
OGÓLEM	1 196	494	702
w tym			
programy ogólne	92	44*	48*
kształcenie nauczycieli, pedagogika	147	34*	114
nauki humanistyczne i sztuka	110	35*	75
nauki społeczne, ekonomia i prawo	404	156	248
informatyka	56*	48*	.
nauki inżynieryjno-techniczne	66	59*	.
architektura i budownictwo.....	39*	34*	.
zdrowie i opieka społeczna	126	.	112
usługi.....	88	36*	52*

Wykres. Osoby w wieku 25 - 64 lata zamieszkałe w mieście, kształcące się w systemie formalnym, według dziedziny kształcenia

Tabl. 7. OSOBY W WIEKU 25-64 LATA KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem				W tym uczestniczące w edukacji formalnej w ciągu ostatnich 12 miesięcy		
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy			razem	z tego według liczby szkół bądź kierunków studiów w ciągu 12 miesięcy	
		1	2	3 i więcej		1	2
	w tysiącach						
OGÓŁEM	4 678	2 731	1 108	839	474	444	30*
wyższe	2 449	1 176	650	623	348	322	26*
policealne.....	202	121	49*	32*	.	.	.
średnie zawodowe.....	937	604	228	105	41*	41*	-
średnie ogólnokształcące.....	297	192	64	41*	36*	33*	.
zasadnicze zawodowe.....	672	536	102	34*	.	.	.
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	121	101	-
Mężczyźni	2 276	1 429	529	318	210	200	.
wyższe	970	509	260	200	138	131	.
policealne.....	61*	34	-
średnie zawodowe.....	548	348	141	60*	.	.	-
średnie ogólnokształcące.....	142	93	29*
zasadnicze zawodowe.....	487	391	68	28*	.	.	-
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	68	54	-
Kobiety	2 402	1 302	579	521	265	244	.
wyższe	1 479	667	389	423	209	191	.
policealne.....	141	87*	30*
średnie zawodowe.....	389	257	87	45*	.	.	-
średnie ogólnokształcące.....	155	99	35*	.	.	.	-
zasadnicze zawodowe.....	185	145	33*
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	53	47*	-
MIASTO	3 506	1 929	871	706	388	367	21*
wyższe	2 032	947	544	541	289	270	.
policealne.....	157	88	41*	27*	.	.	.
średnie zawodowe.....	649	408	160	81	29*	29*	-
średnie ogólnokształcące.....	221	137	52*	33*	28*	27*	.
zasadnicze zawodowe.....	387	300	67*	.	.	.	-
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	60	50*	-
WIEŚ	1 172	802	238	133	86	77	.
wyższe	417	230	105	82	59	52*	.
policealne.....	45	33*	-
średnie zawodowe.....	288	197	68	24*	.	.	-
średnie ogólnokształcące.....	76	56
zasadnicze zawodowe.....	284	236	35*
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	60	51	-

Tabl. 8. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ I POWODÓW DOKSZTAŁCANIA SIĘ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy		
		1	2	3 i więcej
	w tysiącach			
OGÓŁEM	5 740	3 451	1 348	941
Działanie edukacyjne nr 1				
Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej.....	3 466	1 849	894	722
Zmniejszenie ryzyka utraty pracy.....	715	417	156	142
Wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu	1 071	684	235	152
Rozpoczęcie własnej działalności.....	176	108	31*	37*
Działanie wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję	1 643	979	386	278
Możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym	1 302	808	285	209
Pogłębienie własnych zainteresowań	2 098	1 129	534	434
Uzyskanie świadectwa.....	987	601	238	148
Poznanie nowych osób / dla przyjemności	298	164	86	48*
Inne.....	66	55*	.	.
Działanie edukacyjne nr 2				
Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej.....	1 484	–	812	672
Zmniejszenie ryzyka utraty pracy.....	293	–	152	141
Wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu	357	–	210	147
Rozpoczęcie własnej działalności.....	73	–	37*	36*
Działanie wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję	736	–	415	321
Możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym	464	–	252	211
Pogłębienie własnych zainteresowań	953	–	530	423
Uzyskanie świadectwa.....	345	–	215	130
Poznanie nowych osób / dla przyjemności	128	–	78	49*
Inne.....	24*	–	.	.
Działanie edukacyjne nr 3				
Poprawa jakości wykonywanej pracy lub rozwój kariery zawodowej.....	646	–	–	646
Zmniejszenie ryzyka utraty pracy.....	139	–	–	139
Wzrost możliwości otrzymania lub zmiany pracy bądź zawodu	144	–	–	144
Rozpoczęcie własnej działalności.....	32*	–	–	32*
Działanie wymuszone przez pracodawcę bądź instytucję	285	–	–	285
Możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym	196	–	–	196
Pogłębienie własnych zainteresowań	431	–	–	431
Uzyskanie świadectwa.....	122	–	–	122
Poznanie nowych osób / dla przyjemności	42*	–	–	42*

Tabl. 9. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ, ORAZ RODZAJU INSTYTUCJI PROWADZĄCYCH SZKOLENIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy		
		1	2	3 i więcej
w tysiącach				
OGÓŁEM	5 740	3 451	1 348	941
Działanie edukacyjne nr 1				
Szkoła, uniwersytet, instytut naukowy	728	388	182	158
Ośrodek, firma szkoleniowa, centrum doskonalenia zawodowego.....	3 138	1 960	702	475
Instytucja komercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	382	213	86	.
Pracodawca	855	482	232	142
Organizacje pracodawców.....	70	45	14	11
Stowarzyszenia, towarzystwa kulturalne, partie polityczne	103	53	.	32*
Osoba prywatna.....	214	131	63*	.
Instytucja niekomercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	91	67	.	.
Inne.....	114	82	25*	.
Działanie edukacyjne nr 2				
Szkoła, uniwersytet, instytut naukowy	228	–	129	99
Ośrodek, firma szkoleniowa, centrum doskonalenia zawodowego.....	1 173	–	680	493
Instytucja komercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	164	–	88	76
Pracodawca	437	–	263	174
Organizacje pracodawców.....	31*	–	.	.
Stowarzyszenia, towarzystwa kulturalne, partie polityczne	51*	–	22*	
Osoba prywatna.....	105	–	82	23*
Instytucja niekomercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	32*	–	.	.
Inne.....	55*	–	34*	21*
Działanie edukacyjne nr 3				
Szkoła, uniwersytet, instytut naukowy	90	–	–	90
Ośrodek, firma szkoleniowa, centrum doskonalenia zawodowego.....	455	–	–	455
Instytucja komercyjna, dla której szkolenie nie jest główną działalnością.....	104	–	–	104
Pracodawca	171	–	–	171
Osoba prywatna.....	47*	–	–	47*
Inne.....	25*	–	–	25*

Tabl. 10. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ, OCENY STOPNIA WYKORZYSTANIA NABYTYCH UMIEJĘTNOŚCI I SATYSFAKCJI Z UDZIAŁU W DZIAŁANIU EDUKACYJNYM

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy		
		1	2	3 i więcej
w tysiącach				
OGÓŁEM	5 740	3 451	1 348	941
Działanie edukacyjne nr 1				
przydatne w stopniu:				
znacznym	3 386	1 896	836	654
wystarczającym	1 686	1 059	384	243
niewielkim	491	354	97	40
ocenione jako nieprzydatne	132	105	26*	.
ogólnie ocenione jako:				
zadowolające	5 474	3 275	1 294	906
niezadowolające	191	132	41*	.
Działanie edukacyjne nr 2				
przydatne w stopniu:				
znacznym	1 490	–	836	654
wystarczającym	627	–	384	243
niewielkim	137	–	97	40*
ocenione jako nieprzydatne	27*	–	26*	.
ogólnie ocenione jako:				
zadowolające	2 200	–	1 294	906
niezadowolające	59*	–	41*	.
Działanie edukacyjne nr 3				
przydatne w stopniu:				
znacznym	654	–	–	654
wystarczającym	243	–	–	243
niewielkim	40*	–	–	40*
ogólnie ocenione jako:				
zadowolające	906	–	–	906

Tabl. 11. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ I KORZYŚCI Z DOKSZTAŁCANIA SIĘ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy		
		1	2	3 i więcej
w tysiącach				
OGÓŁEM	5 740	3 451	1 348	941
Działanie edukacyjne nr 1				
Otrzymanie nowej pracy	204	120	54*	29*
Awans zawodowy	115	56*	29*	30*
Poprawa zarobków	252	126	58*	68*
Objęcie nowych obowiązków służbowych	772	386	193	193

Tabl. 11. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT KSZTAŁCĄCE SIĘ W SYSTEMIE POZAFORMALNYM WEDŁUG LICZBY SZKOLEŃ I KORZYŚCI Z DOKSZTAŁCANIA SIĘ (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			
	razem	z tego według liczby działań edukacyjnych w ciągu 12 miesięcy		
		1	2	3 i więcej
w tysiącach				
Działanie edukacyjne nr 1 (dok.)				
Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych	2 620	1 323	687	610
Korzyści w życiu pozazawodowym	1 263	748	275	240
Inne.....	902	627	192	83
Brak korzyści na chwilę obecną.....	613	461	124	28*
Brak oczekiwanych korzyści w przyszłości	97	81	.	.
Działanie edukacyjne nr 2				
Otrzymanie nowej pracy	52*	–	34*	.
Awans zawodowy	55*	–	28*	.
Poprawa zarobków	119	–	53*	66*
Objęcie nowych obowiązków służbowych	366	–	179	187
Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych	1 294	–	689	605
Korzyści w życiu pozazawodowym	493	–	270	223
Inne.....	307	–	219	88
Brak korzyści na chwilę obecną.....	145	–	108	36*
Działanie edukacyjne nr 3				
Poprawa zarobków	56*	–	–	56*
Objęcie nowych obowiązków służbowych	174	–	–	174
Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych	589	–	–	589
Korzyści w życiu pozazawodowym	224	–	–	224
Inne.....	94	–	–	94
Brak korzyści na chwilę obecną.....	43*	–	–	43*

Tabl. 12. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRE KORZYSTAŁY Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:				
	Ogółem	pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
OGÓŁEM	8 247	828	3 757	4 590	856
18–24 lata	1 542	170	563	1 053	87
25–29	1 236	91	529	840	81
30–34	1 113	96	502	691	79
35–39	932	90	407	554	69
40–44	742	63	360	393	76
45–49	649	66	328	313	94
50–54	697	86	352	295	102
55–59	640	65	342	238	108
60–64	467	73	233	158	99
65–69 lat	229	27	142	56	60

Tabl. 12. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT, KTÓRE KORZYSTAŁY Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
MĘCZYŻNI	3 934	386	1 617	2 257	473
18-24 lata.....	698	89	203	515	41*
25-29.....	586	43*	224	413	47*
30-34.....	569	55*	233	347	55*
35-39.....	445	42*	167	284	39*
40-44.....	366	25*	162	205	41*
45-49.....	305	23*	141	153	52
50-54.....	318	41*	151	123	60
55-59.....	324	30*	169	111	66
60-64.....	219	33*	103	79	41
65-69 lat.....	105	.	65	28*	32*
KOBIETY	4 313	442	2 140	2 333	382
18-24 lata.....	844	81	360	538	46*
25-29.....	650	49*	305	427	33*
30-34.....	544	41*	270	344	24*
35-39.....	487	48*	240	270	30*
40-44.....	376	38*	198	189	36*
45-49.....	344	43*	187	160	42*
50-54.....	379	46*	201	172	43*
55-59.....	316	35*	173	127	42
60-64.....	249	40*	130	79	58
65-69 lat.....	124	21*	77	28*	28*
MIASTO	5 801	604	2 729	3 303	462
18-24 lata.....	975	116	366	668	50*
25-29.....	881	66*	414	581	35*
30-34.....	803	67*	389	505	38*
35-39.....	676	57*	290	426	33*
40-44.....	506	45*	253	279	34*
45-49.....	434	42*	229	225	54*
50-54.....	511	67	258	242	52*
55-59.....	479	57*	246	194	63
60-64.....	364	65	176	134	69
65-69 lat.....	170	.	107	50*	34*
WIEŚ	2 446	224	1 028	1 287	394
18-24 lata.....	567	54	197	385	37*
25-29.....	354	25*	115	259	45*
30-34.....	309	29*	113	186	42*
35-39.....	256	32*	118	128	36*
40-44.....	236	18*	107	114	42*
45-49.....	215	24*	98	88	40*
50-54.....	186	19*	93	53	50
55-59.....	161	.	95	44	45
60-64.....	103	.	57	25*	30*
65-69 lat.....	59	.	35*	.	26*

Tabl. 13. OSOBY W WIEKU 25–64 LATA, KTÓRE KORZYSTAŁY Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, POZIOMU WYKSZAŁCENIA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
OGÓŁEM	6 476	630	3 052	3 481	709
wyższe	2 944	221	1 576	1 783	97
policealne.....	286	.	141	171	23*
średnie zawodowe	1 397	159	588	743	192
średnie ogólnokształcące...	528	52*	207	320	56
zasadnicze zawodowe	1 095	137	468	393	265
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	225	34*	72	71	75
Mężczyźni	3 131	291	1 349	1 714	400
wyższe	1 221	73	597	782	46*
policealne.....	93	.	33*	54*	.
średnie zawodowe	778	72	324	422	118
średnie ogólnokształcące...	220	26*	78	150	.
zasadnicze zawodowe	695	85	283	262	170
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	123	.	34*	43*	42*
Kobiety	3 345	339	1 704	1 768	308
wyższe	1 722	150	979	1 001	52
policealne.....	194	.	109	117	.
średnie zawodowe	619	87	264	321	74
średnie ogólnokształcące...	308	26*	129	169	40*
zasadnicze zawodowe	399	52	185	132	95
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	102	.	38*	28*	33*
MIASTO	4 656	466	2 256	2 585	378
wyższe	2 420	192	1 329	1 437	74
policealne.....	218	.	107	132	.
średnie zawodowe	943	124	402	503	106
średnie ogólnokształcące...	393	42*	150	239	36*
zasadnicze zawodowe	582	74	240	231	119
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	101	.	27*	44*	29*
WIEŚ	1 820	164	796	896	331
wyższe	524	29*	247	346	23*
policealne.....	69	.	34*	39*	.
średnie zawodowe	454	35*	186	240	86
średnie ogólnokształcące...	135	.	57	81	20*
zasadnicze zawodowe	512	63	228	162	145
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	124	22*	45	27*	46

Tabl. 14. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT, KTÓRE KORZYSTAŁY Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, STATUSU NA RYNKU PRACY, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
OGÓŁEM	8 247	828	3 757	4 590	856
Pracujący	5 433	505	2 566	3 116	439
pracujący na własny rachunek	988	87	488	533	106
pracownicy najemni	4 351	405	2 036	2 539	322
pomagający członkowie rodziny	91	.	41*	44*	.
Bezrobotni	645	63	227	377	93
Bierni zawodowo	2 164	260	958	1 096	324
Mężczyźni	3 934	386	1 617	2 257	473
Pracujący	2 834	263	1 200	1 649	291
pracujący na własny rachunek	651	52*	319	347	70
pracownicy najemni	2 153	208	872	1 283	216
pomagający członkowie rodziny	29*
Bezrobotni	302	39	97	179	45
Bierni zawodowo	797	84	318	428	137
Kobiety	4 313	442	2 140	2 333	382
Pracujący	2 598	242	1 365	1 467	147
pracujący na własny rachunek	337	35*	169	187	36*
pracownicy najemni	2 198	197	1 164	1 256	106
pomagający członkowie rodziny	62	.	32*	25*	.
Bezrobotni	343	24*	130	198	47*
Bierni zawodowo	1 367	176	640	667	187
MIASTO	5 801	604	2 729	3 303	462
Pracujący	3 861	356	1 893	2 275	214
w tym:					
pracujący na własny rachunek	563	48*	290	336	28*
pracownicy najemni	3 278	300	1 598	1 929	185
Bezrobotni	430	44*	158	246	45*
Bierni zawodowo	1 504	204	672	781	202
WIEŚ	2 446	224	1 028	1 287	394
Pracujący	1 571	150	673	841	224
pracujący na własny rachunek	425	39*	198	198	78
pracownicy najemni	1 073	104	438	609	137
pomagający członkowie rodziny	73	.	36	34	.
Bezrobotni	215	19*	69	131	48*
Bierni zawodowo	660	56	287	314	122

Tabl. 15. PRACUJĄCY W WIEKU 18-69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD I SEKCJI PKD GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
		w tysiącach			
OGÓŁEM	5 433	535	2 849	3 592	479
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	411	44	221	198	90
Górnictwo i wydobywanie.....	81*	.	43*	45*	.
Przetwórstwo przemysłowe.....	870	96	362	603	101
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.....	85*	.	35*	64*	.
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.....	31*	.	.	23*	.
Budownictwo	341	40*	161	192	43*
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	649	77	265	478	54
Transport i gospodarka magazynowa	207	24*	92	127	27*
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	100*	.	55*	62	.
Informacja i komunikacja.....	196	.	96*	166	.
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	217	.	137	162	.
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.....	.	.	.	37*	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	298	.	175	246	.
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	121*	.	58*	82	.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	441	.	251	301	22*
Edukacja	673	54*	443	441	28*
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	421	39*	297	218	24*
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	113*	.	65*	71	.
Pozostała działalność usługowa.....	92*	.	44*	63	.
Nie ustalono rodzaju działalności	37*

Tabl. 15. PRACUJĄCY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD I SEKCJI PKD GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
Mężczyźni	2 834	282	1 334	1 917	318
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	256	23	143	126	56
Górnictwo i wydobywanie.....	65	.	33*	36*	.
Przetwórstwo przemysłowe.....	606	70	245	413	75
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.....	70	.	26*	53*	.
Budownictwo.....	312	38*	145	176	43*
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.....	313	41*	117	238	35*
Transport i gospodarka magazynowa	167	.	70	96	.
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	39*	.	.	26*	.
Informacja i komunikacja.....	122	.	56*	114	–
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	72	.	41*	60*	.
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	142	.	75	124	.
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca.....	60	.	.	43*	.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	215	.	111	150	.
Edukacja.....	160	.	105	101	.
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	74	.	54*	34*	.
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	60*	.	34*	39*	.
Pozostała działalność usługowa.....	46*	.	.	46*	.
Kobiety	2 598	253	1 516	1 674	161
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	155	21*	78	72	34*
Przetwórstwo przemysłowe.....	264	26*	117	189	26*
Budownictwo.....	29*	.	.	.	–
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.....	335	36*	147	240	20*
Transport i gospodarka magazynowa.....	41*	.	.	31*	.

Tabl. 15. PRACUJĄCY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD I SEKCJI PKD GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
Kobiety (dok.)					
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.....	61	.	36*	36*	.
Informacja i komunikacja.....	74	.	39*	52*	.
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	145	.	97	102	.
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	156	.	100	121	.
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	61*	.	35*	38*	.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	226	.	140	151	.
Edukacja	512	42*	338	339	.
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	347	31*	243	183	.
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	54*	.	30*	32*	.
Pozostała działalność usługowa.....	47*	.	33*	.	.
MIASTO	3 861	378	2 124	2 608	232
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	59	2	27	41	9
Górnictwo i wydobywanie.....	61	9	34	33	11
Przetwórstwo przemysłowe.....	609	64	266	425	54
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.....	65	6	31	50	3
Budownictwo	213	22	116	114	18
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	467	56*	199	341	36*
Transport i gospodarka magazynowa	137	.	62*	86	.
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.....	78	.	44*	45*	.
Informacja i komunikacja.....	177	.	89	149	.
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	178	.	110	135	.
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.....	43*	.	.	35*	.

Tabl. 15. PRACUJĄCY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD I SEKCJI PKD GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
MIASTO (dok.)					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	266	.	159	222	.
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	99	.	49*	64*	.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	341	.	208	224	.
Edukacja	525	46*	351	345	.
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	332	.	249	165	.
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	98	.	57*	59*	.
Pozostała działalność usługowa.....	74	.	38*	52*	.
WIEŚ	1 571	157	725	984	247
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	353	42	195	157	80
Górnictwo i wydobywanie.....	20*	–	.	.	.
Przetwórstwo przemysłowe.....	261	32*	96	178	47*
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją....	20*
Budownictwo	128	.	45	79	25*
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	182	.	65	137	.
Transport i gospodarka magazynowa	70	.	30*	41*	.
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.....	23*	.	.	.	–
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	39*	.	28*	27*	.
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	32*	.	.	23*	–
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	22*	.	.	.	–
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	100	.	43	77	.
Edukacja	147	.	91	95	.
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	89	.	48	52	.
Pozostała działalność usługowa.....	19*

Tabl. 16. PRACUJĄCY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, ZAWODU GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	odbiornika telewizyjnego lub radia
w tysiącach					
OGÓŁEM	5 433	535	2 849	3 592	479
w tym:					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	400	36*	223	280	.
Specjaliści	1 887	152	1 228	1 298	51*
Technicy i inny średni personel	614	57*	313	435	29*
Pracownicy biurowi	385	22*	185	294	25*
Pracownicy usług i sprzedawcy	577	65	258	370	69
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	380	41*	204	181	84
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	605	82	235	364	86
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	395	56	140	267	71
Pracownicy przy pracach prostych	135	21*	35*	68	41*
Pracownicy Sił Zbrojnych	41*	.	19*	27*	.
Mężczyźni	2 834	282	1 334	1 917	318
w tym:					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	269	.	146	195	.
Specjaliści	707	60*	408	530	.
Technicy i inny średni personel	274	.	137	201	.
Pracownicy biurowi	117	.	55*	82	.
Pracownicy usług i sprzedawcy	240	.	92	165	35*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	236	21*	133	117	50
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	537	70	199	332	77
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	354	51*	126	236	65
Pracownicy przy pracach prostych	57	.	.	31*	.
Pracownicy Sił Zbrojnych	37*
Kobiety	2 598	253	1 516	1 674	161
w tym:					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	131	.	77	85	.
Specjaliści	1 180	92	820	768	29*
Technicy i inny średni personel	339	38*	175	234	.
Pracownicy biurowi	269	.	130	213	.
Pracownicy usług i sprzedawcy	337	42*	165	205	33*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	144	20*	71	63	34*

Tabl. 16. PRACUJĄCY W WIEKU 18–69 LAT, KTÓRZY KORZYSTALI Z SAMOKSZTAŁCENIA WEDŁUG WYKORZYSTYWANYCH METOD, ZAWODU GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które w celu samokształcenia korzystały z:			
		pomocy członków rodziny, przyjaciół, współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych	programów komputerowych, Internetu	Odbiornika telewizyjnego lub radia
		w tysiącach			
KOBIETY (dok.)					
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.....	69	.	36*	33*	.
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	41*	.	.	31*	.
Pracownicy przy pracach prostych	78	.	21*	36*	23*
MIASTO	3 861	378	2 124	2 608	232
w tym:					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	317	31*	186	213	.
Specjaliści.....	1 596	135	1 046	1 103	40*
Technicy i inny średni personel.....	478	48*	252	332	.
Pracownicy biurowi	293	.	145	229	.
Pracownicy usług i sprzedawcy	412	46*	189	263	46*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	50*	.	21*	32*	.
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.....	341	47*	145	191	30*
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	250	34*	94	182	29*
Pracownicy przy pracach prostych	88	.	25*	44*	27*
Pracownicy Sił Zbrojnych.....	27*
WIEŚ	1 571	157	725	984	247
w tym:					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	83	.	38*	67	.
Specjaliści.....	291	17*	182	195	.
Technicy i inny średni personel.....	135	.	60	104	.
Pracownicy biurowi	92	.	41*	65	.
Pracownicy usług i sprzedawcy	165	.	69	106	23*
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	331	39*	183	148	75
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.....	265	35*	91	173	56
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	145	22*	46	85	42*
Pracownicy przy pracach prostych	47	.	.	24*	.

Tabl. 17. UCZESTNICTWO W WYDARZENIACH KULTURALNYCH OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU PRACY

Lp.	WYSZCZE-GÓLNIENIE	Ogółem	Oglądający na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne			Chodzący do kina		
			razem	1-6 razy	ponad 6 razy	razem	1-6 razy	ponad 6 razy
1	OGÓŁEM	27 483	10 195	8 816	1 379	13 732	10 836	2 896
2	18-24 lata	3 713	1 842	1 545	296	2 950	2 122	829
3	25-29	3 231	1 454	1 231	223	2 191	1 554	637
4	30-34	3 137	1 237	1 064	173	1 909	1 482	427
5	35-39	2 861	1 113	1 003	110	1 612	1 359	253
6	40-44	2 407	900	791	109	1 250	1 026	224
7	45-49	2 408	849	743	106	987	856	131
8	50-54	2 849	895	793	102	986	849	137
9	55-59	2 922	887	755	132	903	754	149
10	60-64	2 483	651	567	85	623	557	67
11	65-69 lat	1 472	367	324	43*	318	276	42*
12	Mężczyźni	13 597	4 597	3 992	605	6 555	5 217	1 338
13	18-24 lata	1 895	874	730	144	1 442	1 076	366
14	25-29	1 638	695	591	103	1 120	803	318
15	30-34	1 590	602	510	92	959	752	207
16	35-39	1 449	516	464	52*	780	658	122
17	40-44	1 214	394	357	36*	604	492	112
18	45-49	1 206	378	336	42*	453	404	49*
19	50-54	1 401	367	325	42*	415	357	58*
20	55-59	1 403	368	317	51*	400	339	61
21	60-64	1 152	260	230	30*	245	219	26*
22	65-69 lat	648	143	130	.	137	118	.
23	Kobiety	13 886	5 599	4 825	774	7 177	5 619	1 558
24	18-24 lata	1 818	968	815	153	1 508	1 046	462
25	25-29	1 593	759	640	119	1 071	751	320
26	30-34	1 547	636	554	82	950	730	220
27	35-39	1 411	597	538	58	832	701	131
28	40-44	1 193	507	434	73	646	534	112
29	45-49	1 202	472	408	64	534	452	82
30	50-54	1 448	528	468	60	571	492	79
31	55-59	1 519	519	438	81	504	416	88
32	60-64	1 332	391	337	54	379	338	41
33	65-69 lat	824	223	193	30*	181	159	.
34	MIASTO	17 008	7 493	6 345	1 148	9 829	7 541	2 288
35	18-24 lata	2 099	1 225	991	233	1 806	1 221	584
36	25-29	1 990	1 087	901	186	1 537	1 011	525
37	30-34	1 982	912	764	148	1 376	1 033	343
38	35-39	1 755	802	713	89	1 165	957	208
39	40-44	1 419	641	556	85	880	704	175
40	45-49	1 424	611	521	90	735	622	114
41	50-54	1 774	684	602	82	781	668	113
42	55-59	1 924	702	579	123	733	602	131
43	60-64	1 662	528	455	73	528	473	55
44	65-69 lat	977	301	263	38*	288	249	39*

OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU

Odwiedzający miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki)			Oglądający na żywo wydarzenia sportowe			Lp.
razem	1-6 razy	ponad 6 razy	razem	1-6 razy	ponad 6 razy	
w tysiącach						
11 516	9 673	1 843	7 843	5 973	1 870	1
1 866	1 571	295	1 714	1 318	396	2
1 491	1 230	261	1 171	884	287	3
1 388	1 183	204	977	733	244	4
1 331	1 139	192	908	685	223	5
1 100	915	185	719	559	160	6
998	844	154	601	454	147	7
1 014	831	182	605	476	129	8
1 065	894	172	559	424	135	9
821	699	122	409	310	99	10
442	366	75	179	129	50	11
5 401	4 501	900	5 179	3 772	1 406	12
873	736	137	1 085	796	289	13
713	586	127	770	549	221	14
679	554	125	634	443	192	15
630	546	84	579	418	161	16
528	435	92	471	359	112	17
475	396	80	413	302	111	18
456	381	76	425	323	101	19
483	395	88	399	292	108	20
382	324	58	274	201	73	21
180	148	33*	129	90	39*	22
6 115	5 172	943	2 664	2 201	463	23
993	835	158	629	522	107	24
778	645	133	401	335	66	25
708	629	79	342	290	53*	26
701	592	108	329	268	62	27
573	480	93	248	200	48*	28
523	448	75	188	153	35*	29
557	451	107	180	153	27*	30
582	498	83	160	132	28*	31
439	375	64	135	109	26*	32
261	218	43*	50	39	.	33
8 473	6 915	1 558	5 175	3 836	1 339	34
1 241	1 003	238	1 005	739	265	35
1 123	903	220	796	592	204	36
1 032	863	169	678	491	187	37
936	778	159	622	456	166	38
755	605	150	449	343	107	39
707	576	131	383	278	105	40
779	621	158	407	317	90	41
859	699	159	399	296	104	42
672	569	103	306	229	76	43
370	298	72	130	96	35*	44

Tabl. 17. UCZESTNICTWO W WYDARZENIACH KULTURALNYCH OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU PRACY (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Oglądający na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne			Chodzący do kina		
			razem	1–6 razy	ponad 6 razy	razem	1–6 razy	ponad 6 razy
1	WIEŚ	10 475	2 703	2 472	231	3 903	3 295	608
2	18–24 lata.....	1 614	617	554	63	1 145	900	244
3	25–29.....	1 241	367	331	37*	654	542	112
4	30–34.....	1 155	325	300	26*	533	449	84
5	35–39.....	1 105	311	290	21*	447	402	45
6	40–44.....	988	260	236	24*	370	322	49
7	45–49.....	984	239	222	16*	252	235	18*
8	50–54.....	1 075	210	191	19*	205	181	24*
9	55–59.....	998	185	177	.	171	153	18*
10	60–64.....	821	123	112	.	95	84	.
11	65–69 lat.....	495	65	60	.	30*	28*	.
12	PRACUJĄCY	15 800	6 684	5 772	912	9 143	7 180	1 963
13	18–24 lata.....	1 224	535	457	78	954	673	280
14	25–29.....	2 343	1 136	958	178	1 739	1 218	521
15	30–34.....	2 445	1 061	905	156	1 608	1 230	378
16	35–39.....	2 288	983	886	97	1 419	1 186	233
17	40–44.....	1 907	785	689	96	1 081	890	190
18	45–49.....	1 801	716	629	86	827	716	111
19	50–54.....	1 912	712	628	84	786	662	124
20	55–59.....	1 388	555	450	105	547	452	95
21	60–64.....	414	166	138	28	154	129	25
22	65–69 lat.....	79	36*	32*	.	29*	.	.
23	BEZROBOTNI	2 808	753	668	85	1 108	920	188
24	18–24 lata.....	561	193	175	.	339	292	47*
25	25–29.....	451	172	147	.	265	202	63*
26	30–34.....	333	93	82	.	153	134	.
27	35–39.....	300	75	67	.	95	81	.
28	40–44.....	239	47*	43*	.	72	55	.
29	45–49.....	263	62	55	.	69	59	.
30	50–54.....	338	56	48	.	52	49	.
31	55–59.....	274	50	46	.	59	44*	.
32	60–64.....	50	.	.	–	.	.	–
33	65–69 lat.....	.	–	–	–	–	–	–
34	BIERNI ZAWODOWO	8 851	2 743	2 366	377	3 465	2 727	738
35	18–24 lata.....	1 925	1 111	912	199	1 655	1 155	500
36	25–29.....	431	141	122	.	182	129	53*
37	30–34.....	357	81	75	.	146	118	28*
38	35–39.....	272	53	49	.	96	90	.
39	40–44.....	260	67	59	.	96	80	.
40	45–49.....	341	68	59	.	88	81	.
41	50–54.....	599	127	116	.	149	139	.
42	55–59.....	1 257	283	259	24*	298	259	40*
43	60–64.....	2 018	481	424	56	466	424	42
44	65–69 lat.....	1 392	331	292	39*	289	253	36*

OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU

Odwiedzający miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki)			Oglądający na żywo wydarzenia sportowe			Lp.
razem	1-6 razy	ponad 6 razy	razem	1-6 razy	ponad 6 razy	
w tysiącach						
3 043	2 759	284	2 667	2 136	531	1
625	568	57	710	579	131	2
368	328	40*	375	292	83	3
355	320	35*	299	241	57	4
394	361	33*	286	229	57	5
345	310	35*	270	217	53	6
292	268	24*	218	177	41	7
235	210	25*	198	159	38*	8
207	194	.	160	128	32*	9
150	131	19*	103	81	23*	10
72	69	.	48	33*	.	11
7 517	6 253	1 263	5 077	3 837	1 240	12
532	450	82	564	438	126	13
1 202	998	204	897	675	222	14
1 192	1 006	187	828	616	212	15
1 147	975	172	796	594	202	16
946	775	171	599	466	133	17
828	698	130	481	365	116	18
790	649	141	440	342	99	19
641	518	123	339	251	88	20
200	159	41*	119	83	36*	21
39*	26*	22
796	703	93	780	598	182	23
149	138	.	213	173	41*	24
161	133	27*	168	121	47*	25
102	93	.	98	75	.	26
94	86	.	62	49	.	27
70	61	.	58	45	.	28
73	67	.	51	39	.	29
70	62	.	63	48	.	30
70	57	.	57	38	.	31
.	-	32
-	-	-	-	-	-	33
3 189	2 708	481	1 977	1 531	446	34
1 184	981	202	936	707	228	35
124	95	29*	105	87	.	36
92	83	.	50	41*	.	37
89	77	.	48*	41*	.	38
83	79	.	62	48	.	39
93	79	.	65	46*	.	40
154	121	33*	102	86	.	41
354	318	36*	163	135	28*	42
614	535	80	282	219	63	43
402	340	62	165	121	44	44

Tabl. 18. UCZESTNICTWO W WYDARZENIACH KULTURALNYCH OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Oglądający na żywo sztukę, koncert, operę, przedstawienie baletowe lub taneczne			Chodzący do kina		
		razem	1-6 razy	ponad 6 razy	razem	1-6 razy	ponad 6 razy
	w tysiącach						
OGÓLEM	27 483	10 195	8 816	1 379	13 732	10 836	2 896
wyższe	6 146	4 026	3 285	741	4 923	3 519	1 403
policealne	959	473	422	51	581	472	109
średnie zawodowe	5 894	2 070	1 857	213	3 080	2 594	485
średnie ogólnokształcące.....	3 046	1 370	1 166	205	1 954	1 469	486
zasadnicze zawodowe	7665	1 532	1 444	87	2 202	1 962	240
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	3 773	724	641	82	993	821	172
Mężczyźni	13 597	4 597	3 992	605	6 555	5 217	1 338
wyższe	2 519	1 580	1 306	275	1 979	1 417	562
policealne	268	135	121	.	173	138	35*
średnie zawodowe	3 146	1 077	959	118	1 687	1 408	279
średnie ogólnokształcące.....	1 207	566	469	97	845	617	228
zasadnicze zawodowe	4 637	901	838	62*	1 349	1 194	155
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 819	337	298	39	522	442	81
Kobiety	13 886	5 599	4 825	774	7 177	5 619	1 558
wyższe	3 628	2 446	1 980	466	2 944	2 102	842
policealne	691	338	302	36*	408	334	74
średnie zawodowe	2 748	993	898	95	1 392	1 186	207
średnie ogólnokształcące.....	1 838	804	696	108	1 109	851	258
zasadnicze zawodowe	3 027	631	606	25*	853	767	86
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 954	387	344	43*	470	379	92
MIASTO	17 008	7 493	6 345	1 148	9 829	7 541	2 288
wyższe	4 828	3 321	2 677	644	3 971	2 772	1199
policealne	689	361	317	44*	422	344	79
średnie zawodowe	3 777	1 436	1 275	162	2 090	1 721	369
średnie ogólnokształcące.....	2 157	1 049	871	178	1 422	1 043	379
zasadnicze zawodowe	3 963	921	857	65	1 364	1 203	161
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 593	404	348	56*	560	458	102
WIEŚ	10 475	2 703	2 472	231	3 903	3 295	608
wyższe	1 318	705	608	97	952	748	205
policealne	269	112	105	.	159	128	30*
średnie zawodowe	2 117	634	583	51	990	874	116
średnie ogólnokształcące.....	889	322	294	27	532	426	107
zasadnicze zawodowe	3 702	610	588	23*	838	758	80
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 082	144	130	.	232	193	39

Tabl. 18. UCZESTNICTWO W WYDARZENIACH KULTURALNYCH OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Odwiedzający miejsca historyczne, obiekty kultury (wystawy, muzea, pomniki)			Oglądający na żywo wydarzenia sportowe		
		razem	1-6 razy	ponad 6 razy	razem	1-6 razy	ponad 6 razy
	w tysiącach						
OGÓLEM	27 483	11 516	9 673	1 843	7 843	5 973	1 870
wyższe	6 146	4 370	3 353	1 017	2 177	1 627	550
policealne	959	524	444	80	211	155	56
średnie zawodowe	5 894	2 533	2 233	300	1 762	1 334	428
średnie ogólnokształcące.....	3 046	1 508	1 270	238	1 021	775	245
zasadnicze zawodowe	7 665	1 817	1 685	132	1 855	1 457	398
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	3 773	761	687	75	816	624	192
Mężczyźni	13 597	5 401	4 501	900	5 179	3 772	1 406
wyższe	2 519	1 778	1 328	450	1 186	834	351
policealne	268	147	118	29*	101	65	37*
średnie zawodowe	3 146	1 405	1 234	171	1 277	916	361
średnie ogólnokształcące.....	1 207	649	515	134	584	408	176
zasadnicze zawodowe	4 637	1 065	989	76	1 458	1 123	335
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 819	356	317	39*	573	426	147
Kobiety	13 886	6 115	5 172	943	2 664	2 201	463
wyższe	3 628	2 593	2 025	567	991	792	198
policealne	691	377	326	51	110	90	.
średnie zawodowe	2 748	1 129	1 000	129	485	418	67
średnie ogólnokształcące.....	1 838	859	755	104	437	367	70
zasadnicze zawodowe	3 027	752	696	56	397	333	63
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 954	405	369	36*	244	199	45
MIASTO	17 008	8 473	6 915	1 558	5 175	3 836	1 339
wyższe	4 828	3 580	2 690	890	1 768	1 313	456
policealne	689	396	330	66	148	105	43*
średnie zawodowe	3 777	1 796	1 548	249	1 125	821	304
średnie ogólnokształcące.....	2 157	1 163	958	205	732	545	187
zasadnicze zawodowe	3 963	1 108	1 008	100	1 007	755	252
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 593	430	382	49*	394	297	97
WIEŚ	10 475	3 043	2 759	284	2 667	2 136	531
wyższe	1 318	790	664	127	408	314	94
policealne	269	129	115	.	63	50	.
średnie zawodowe	2 117	737	685	52	637	513	124
średnie ogólnokształcące.....	889	346	312	33*	289	230	58
zasadnicze zawodowe	3 702	710	677	33*	848	702	146
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 082	149	134	.	299	227	72

Tabl. 19. CZYTELNICTWO PRASY OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający gazety (wydania papierowe lub internetowe)				
		razem	codziennie lub prawie codziennie	co najmniej raz w tygodniu	co najmniej raz w miesiącu	rzadziej niż raz w miesiącu
w tysiącach						
OGÓŁEM	27 483	26 453	12 857	10 185	2 187	1 224
18-24 lata	3 713	3 586	1 527	1 459	400	201
25-29	3 231	3 117	1 493	1 185	304	135
30-34	3 137	3 042	1 476	1 151	276	139
35-39	2 861	2 748	1 293	1 105	210	140
40-44	2 407	2 327	1 142	910	180	96
45-49	2 408	2 310	1 110	925	173	102
50-54	2 849	2 742	1 360	1 029	207	147
55-59	2 922	2 804	1 480	1 020	200	104
60-64	2 483	2 380	1 285	858	142	95
65-69 lat	1 472	1 395	692	542	95	66
Mężczyźni	13 597	12 928	6 022	4 938	1 234	735
18-24 lata	1 895	1 803	731	710	235	126
25-29	1 638	1 555	705	597	178	75
30-34	1 590	1 535	716	575	161	82
35-39	1 449	1 381	638	523	129	91
40-44	1 214	1 163	533	461	102	67
45-49	1 206	1 146	523	467	96	59
50-54	1 401	1 329	635	501	106	88
55-59	1 403	1 320	658	492	111	59
60-64	1 152	1 093	582	385	75	51
65-69 lat	648	604	301	227	40*	36*
Kobiety	13 886	13 524	6 835	5 247	953	489
18-24 lata	1 818	1 784	797	749	165	74
25-29	1 593	1 562	787	588	126	60
30-34	1 547	1 507	760	576	115	56*
35-39	1 411	1 367	655	582	81	49*
40-44	1 193	1 164	609	449	78	28*
45-49	1 202	1 165	587	458	77	43*
50-54	1 448	1 413	725	528	100	59
55-59	1 519	1 484	822	528	89	45
60-64	1 332	1 287	703	473	67	44
65-69 lat	824	791	390	315	56	30*
MIASTO	17 008	16 433	8 891	5 783	1 094	666
18-24 lata	2 099	2 034	927	769	212	127
25-29	1 990	1 930	1 034	666	155	76
30-34	1 982	1 926	1 036	673	145	72
35-39	1 755	1 684	879	614	107	84
40-44	1 419	1 373	737	511	79	46*
45-49	1 424	1 364	735	483	93	53*
50-54	1 774	1 719	962	593	84	81
55-59	1 924	1 857	1 086	626	98	47
60-64	1 662	1 612	974	518	76	45
65-69 lat	977	933	522	331	46*	34*

Tabl. 19. CZYTELNICTWO PRASY OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający gazety (wydania papierowe lub internetowe)				
		razem	codziennie lub prawie codziennie	co najmniej raz w tygodniu	co najmniej raz w miesiącu	rzadziej niż raz w miesiącu
w tysiącach						
WIEŚ	10 475	10 020	3 966	4 402	1 093	558
18-24 lata	1 614	1 552	600	690	188	73
25-29	1 241	1 187	459	520	150	59
30-34	1 155	1 116	441	478	131	66
35-39	1 105	1 064	414	491	103	56
40-44	988	954	405	399	101	49
45-49	984	946	375	443	80	49
50-54	1 075	1 023	398	436	123	66
55-59	998	947	394	394	102	56
60-64	821	768	311	341	66	50
65-69 lat	495	462	169	210	49	33*
PRACUJĄCY	15 800	15 350	7 830	5 735	1 137	648
18-24 lata	1 224	1 189	509	486	111	83
25-29	2 343	2 275	1 121	846	221	88
30-34	2 445	2 389	1 191	895	205	98
35-39	2 288	2 217	1 080	880	152	105
40-44	1 907	1 853	943	714	132	64
45-49	1 801	1 749	894	675	116	65
50-54	1 912	1 852	982	675	106	90
55-59	1 388	1 344	803	429	76	36*
60-64	414	405	256	119	16*	14*
65-69 lat	79	76	52*	.	.	.
BEZROBOTNI	2 808	2 670	1 048	1 125	314	183
18-24 lata	561	532	188	230	75	39*
25-29	451	431	179	182	50*	.
30-34	333	321	142	120	32*	27*
35-39	300	283	120	112	34*	.
40-44	239	226	87	95	25*	19*
45-49	263	243	86	115	27*	.
50-54	338	327	111	149	42*	25*
55-59	274	260	119	98	24*	19*
60-64	50	46	16*	23*	.	.
65-69 lat	-	-	.	-
BIERNI ZAWODOWO	8 851	8 410	3 964	3 321	736	388
18-24 lata	1 925	1 862	830	740	214	78
25-29	431	406	192	157	34*	23*
30-34	357	330	142	135	39*	.
35-39	272	246	91	112	24*	.
40-44	260	247	111	101	23*	.
45-49	341	314	126	136	30*	22*
50-54	599	563	266	205	59	33*
55-59	1 257	1 197	556	492	101	48
60-64	2 018	1 927	1 012	715	121	78
65-69 lat	1 392	1 318	639	526	92	60

Tabl. 20. CZYTELNICTWO PRASY OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY
WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający gazety (wydania papierowe lub internetowe)				
		razem	codziennie lub prawie codziennie	co najmniej raz w tygodniu	co najmniej raz w miesiącu	rzadziej niż raz w miesiącu
w tysiącach						
OGÓLEM	27 483	26 453	12 857	10 185	2 187	1 224
wyższe	6 146	6 086	3 902	1 767	299	118
policyjne	959	946	519	346	56*	26*
średnie zawodowe	5 894	5 745	2 990	2 196	373	186
średnie ogólnokształcące....	3 046	2 977	1 562	1 092	210	113
zasadnicze zawodowe	7 665	7 262	2 859	3 188	750	465
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	3 773	3 437	1 025	1 596	499	317
Mężczyźni	13 597	12 928	6 022	4 938	1 234	735
wyższe	2 519	2 484	1 651	668	113	52*
policyjne	268	264	157	82	.	.
średnie zawodowe	3 146	3 049	1 541	1 172	235	101
średnie ogólnokształcące....	1 207	1 171	615	409	93	54*
zasadnicze zawodowe	4 637	4 350	1 651	1 874	508	317
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 819	1 611	406	734	267	205
Kobiety	13 886	13 524	6 835	5 247	953	489
wyższe	3 628	3 602	2 251	1 099	187	66
policyjne	691	682	362	264	37*	.
średnie zawodowe	2 748	2 696	1 448	1 024	139	85
średnie ogólnokształcące....	1 838	1 806	947	683	117	59
zasadnicze zawodowe	3 027	2 912	1 207	1 314	242	148
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 954	1 826	619	863	232	112
MIASTO	17 008	16 433	8 891	5 783	1 094	666
wyższe	4 828	4 777	3 137	1 320	219	102
policyjne	689	683	381	238	40*	.
średnie zawodowe	3 777	3 679	2 037	1 327	204	111
średnie ogólnokształcące....	2 157	2 111	1 148	728	146	89
zasadnicze zawodowe	3 963	3 728	1 668	1 522	315	223
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 593	1 456	521	648	170	117
WIEŚ	10 475	10 020	3 966	4 402	1 093	558
wyższe	1 318	1 309	765	447	80	.
policyjne	269	264	138	107	.	.
średnie zawodowe	2 117	2 066	953	869	170	75
średnie ogólnokształcące....	889	866	415	364	63	24*
zasadnicze zawodowe	3 702	3 534	1 191	1 666	435	242
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 082	949	203	442	177	128

Tabl. 21. CZYTELNICTWO KSIĄŻEK OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający książki dla przyjemności			
		razem	według liczby przeczytanych książek ^a		
			mniej niż 5	od 5 do 10	powyżej 10
w tysiącach					
OGÓLEM	27 483	15 614	6 782	3 973	4 846
18–24 lata	3 713	2 267	929	675	661
25–29	3 231	1 936	866	505	564
30–34	3 137	1 838	845	482	512
35–39	2 861	1 601	711	385	502
40–44	2 407	1 406	582	352	469
45–49	2 408	1 301	544	317	439
50–54	2 849	1 519	667	366	486
55–59	2 922	1 560	705	355	498
60–64	2 483	1 404	618	326	457
65–69 lat	1 472	783	315	210	258
Mężczyźni	13 597	5 933	2 990	1 477	1 462
18–24 lata	1 895	890	424	264	200
25–29	1 638	774	398	185	192
30–34	1 590	720	377	190	152
35–39	1 449	602	337	115	150
40–44	1 214	522	250	134	139
45–49	1 206	492	240	115	136
50–54	1 401	571	284	134	154
55–59	1 403	562	298	122	141
60–64	1 152	532	262	136	134
65–69 lat	648	268	120	84	64
Kobiety	13 886	9 681	3 792	2 496	3 384
18–24 lata	1 818	1 377	505	411	461
25–29	1 593	1 161	468	321	372
30–34	1 547	1 119	467	292	360
35–39	1 411	999	374	270	353
40–44	1 193	884	333	218	330
45–49	1 202	809	304	203	303
50–54	1 448	948	383	232	333
55–59	1 519	998	407	233	357
60–64	1 332	871	356	191	323
65–69 lat	824	515	196	126	193
MIASTO	17 008	10 994	4 524	2 852	3 608
18–24 lata	2 099	1 408	534	440	433
25–29	1 990	1 369	589	351	429
30–34	1 982	1 332	584	362	385
35–39	1 755	1 099	459	260	377
40–44	1 419	948	368	241	337
45–49	1 424	900	346	224	330
50–54	1 774	1 096	462	275	359
55–59	1 924	1 169	500	272	394
60–64	1 662	1 065	449	256	357
65–69 lat	977	610	232	169	208

a Patrz: uwagi na str. 16.

Tabl. 21. CZYTELNICTWO KSIĄŻEK OSÓB W WIEKU 18-69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający książki dla przyjemności			
		razem	według liczby przeczytanych książek ^a		
			mniej niż 5	od 5 do 10	powyżej 10
w tysiącach					
WIEŚ	10 475	4 620	2 258	1 122	1 238
18-24 lata	1 614	859	395	235	229
25-29	1 241	567	276	155	135
30-34	1 155	507	260	120	127
35-39	1 105	502	252	125	125
40-44	988	457	214	111	132
45-49	984	402	198	93	110
50-54	1 075	423	205	91	128
55-59	998	391	205	82	103
60-64	821	339	169	70	100
65-69 lat	495	173	83	40	50
PRACUJĄCY	15 800	9 104	3 977	2 339	2 781
18-24 lata	1 224	613	276	176	162
25-29	2 343	1 411	648	350	413
30-34	2 445	1 443	646	396	401
35-39	2 288	1 308	588	314	403
40-44	1 907	1 149	470	293	384
45-49	1 801	1 012	421	261	329
50-54	1 912	1 079	469	286	325
55-59	1 388	782	340	185	256
60-64	414	252	106	62	84
65-69 lat	79	53*	.	.	24*
BEZROBOTNI	2 808	1 344	611	321	410
18-24 lata	561	260	141	67	51
25-29	451	258	100	79	78
30-34	333	179	89	39*	52*
35-39	300	147	58	35*	54
40-44	239	113	47	25*	40*
45-49	263	123	56	21*	46*
50-54	338	145	61	32*	52
55-59	274	106	54	18*	34*
60-64	50	13*	.	.	.
65-69 lat
BIERNI ZAWODOWO	8 851	5 152	2 189	1 311	1 648
18-24 lata	1 925	1 390	512	431	447
25-29	431	265	117	77	71
30-34	357	214	108	48*	58*
35-39	272	145	65	36*	44*
40-44	260	142	63	33*	45*
45-49	341	162	67	35*	60
50-54	599	295	137	48	110
55-59	1 257	671	310	152	208
60-64	2 018	1 139	506	259	371
65-69 lat	1 392	729	303	193	233

a Patrz: uwagi na str. 16.

Tabl. 22. CZYTELNICTWO KSIĄŻEK OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym czytający książki dla przyjemności			
		razem	według liczby przeczytanych książek		
			mniej niż 5	od 5 do 10	powyżej 10
w tysiącach					
OGÓŁEM	27 483	15 614	6 782	3 973	4 846
wyższe.....	6 146	5 221	1 743	1 421	2 055
policealne.....	959	761	298	192	271
średnie zawodowe.....	5 894	3 446	1 636	842	967
średnie ogólnokształcące.....	3 046	2 132	843	626	661
zasadnicze zawodowe.....	7 665	2 811	1 613	593	598
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	3 773	1 243	650	299	294
Mężczyźni	13 597	5 933	2 990	1 477	1 462
wyższe.....	2 519	1 952	792	557	603
policealne.....	268	181	95	34*	52*
średnie zawodowe.....	3 146	1 452	795	330	327
średnie ogólnokształcące.....	1 207	714	321	207	187
zasadnicze zawodowe.....	4 637	1 227	764	235	225
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 819	407	224	115	68
Kobiety	13 886	9 681	3 792	2 496	3 384
wyższe.....	3 628	3 269	951	864	1 452
policealne.....	691	581	203	157	219
średnie zawodowe.....	2 748	1 994	841	513	640
średnie ogólnokształcące.....	1 838	1 418	522	420	474
zasadnicze zawodowe.....	3 027	1 583	849	358	373
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 954	836	425	185	227
MIASTO	17 008	10 994	4 524	2 852	3 608
wyższe.....	4 828	4 210	1 372	1 152	1 684
policealne.....	689	564	223	142	197
średnie zawodowe.....	3 777	2 360	1 087	590	684
średnie ogólnokształcące.....	2 157	1 551	593	449	508
zasadnicze zawodowe.....	3 963	1 668	936	349	377
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 593	640	313	170	158
WIEŚ	10 475	4 620	2 258	1 122	1 238
wyższe.....	1 318	1 010	371	269	370
policealne.....	269	197	75	49	73
średnie zawodowe.....	2 117	1 085	549	252	283
średnie ogólnokształcące.....	889	581	250	177	153
zasadnicze zawodowe.....	3 702	1 143	676	244	221
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 082	196	123	43	31*

Tabl. 23. UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym uczestniczący w działalności						
		razem	partii politycznych lub związków zawodowych	grup lub stowarzyszeń zawodowych	grup lub organizacji o charakterze rekreacyjnym ^a	organizacji charytatywnych	nieformalnej w ramach wolontariatu ^b	Kościół, grup lub organizacji religijnych
w tysiącach								
OGÓLEM	27 483	5 508	696	1 042	2 042	946	1 523	1 065
18–24 lata	3 713	725	30*	56	383	142	216	98
25–29	3 231	617	56*	94	296	126	198	53*
30–34	3 137	619	65	120	247	131	189	105
35–39	2 861	559	74	122	213	113	138	108
40–44	2 407	580	94	142	174	95	163	106
45–49	2 408	493	86	129	165	82	117	87
50–54	2 849	576	121	120	163	77	158	112
55–59	2 922	579	108	115	156	90	148	148
60–64	2 483	479	43	100	152	69	123	137
65–69 lat	1 472	282	18*	42*	93	20*	71	112
Mężczyźni	13 597	2 683	416	587	1 152	377	596	366
18–24 lata	1 895	394	.	36*	238	41*	87	49*
25–29	1 638	326	39*	52*	175	62*	84	.
30–34	1 590	302	34*	60*	138	58*	77*	49*
35–39	1 449	264	37*	69	127	42*	48*	32*
40–44	1 214	299	59	89	99	36*	59	51*
45–49	1 206	233	52	71	83	39*	38*	23*
50–54	1 401	281	65	63	86	29*	73	47
55–59	1 403	276	71	71	82	35*	59*	47
60–64	1 152	202	30*	58	81	22*	46	28*
65–69 lat	648	105	.	19*	43*	.	25*	29*
Kobiety	13 886	2 825	280	454	890	569	926	698
18–24 lata	1 818	332	.	20*	145	102	129	49*
25–29	1 593	291	.	42*	121	64*	115	42*
30–34	1 547	317	31*	60*	109	73	113	56*
35–39	1 411	295	38*	54	86	71	90	75
40–44	1 193	281	35*	54	74	59	104	55
45–49	1 202	259	34*	58	82	43	79	63
50–54	1 448	294	56	58	77	48*	85	65
55–59	1 519	303	37*	44	74	54	89	101
60–64	1 332	276	.	41*	72	47	77	108
65–69 lat	824	177	.	23*	50	.	46*	84

a Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. b Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji; pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Tabl. 23. **UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym uczestniczący w działalności						
		razem	partii politycznych lub związków zawodowych	grup lub stowarzyszeń zawodowych	grup lub organizacji o charakterze rekreacyjnym ^a	organizacji charytatywnych	nieformalnej w ramach wolontariatu ^b	Kościoła, grup lub organizacji religijnych
MIASTO	17 008	3 669	475	712	1 444	718	1 039	631
18–24 lata	2 099	453	.	26*	241	101	132	61
25–29	1 990	455	38*	60*	241	106	148	41*
30–34	1 982	432	46*	83	185	105	139	72*
35–39	1 755	363	56*	85	148	90	84	61*
40–44	1 419	370	60	90	118	63	105	57*
45–49	1 424	304	49	91	115	51*	68	50*
50–54	1 774	384	87	90	110	62	104	60
55–59	1 924	395	73	82	113	73	113	85
60–64	1 662	330	28*	80	102	55	89	80
65–69 lat	977	184	.	25*	71	.	58	63
WIEŚ	10 475	1 840	221	329	598	228	483	434
18–24 lata	1 614	273	.	30*	142	41*	84	37*
25–29	1 241	162	.	34*	56*	.	50*	.
30–34	1 155	187	.	37*	62	26*	51*	33*
35–39	1 105	196	19*	38*	65	23*	55	46
40–44	988	210	34*	52	55	32*	58	49
45–49	984	189	37*	38*	50	31*	49	37
50–54	1 075	192	34*	30*	52	15*	54	51
55–59	998	184	35	34	43	17*	35	63
60–64	821	149	15*	20*	50	14*	34	56
65–69 lat	495	98	.	.	22*	.	13*	50
PRACUJĄCY	15 800	3 570	588	847	1 283	650	943	548
18–24 lata	1 224	196	.	22*	90	30*	68	.
25–29	2 343	501	54*	87	233	110	149	38*
30–34	2 445	530	62	116	216	116	153	91
35–39	2 288	472	69	117	183	99	108	81
40–44	1 907	510	94	138	156	84	131	83
45–49	1 801	425	83	120	134	72	93	77
50–54	1 912	458	109	110	128	56	122	79
55–59	1 388	348	85	92	94	64	80	62
60–64	414	112	15*	38*	43	19*	33*	16*
65–69 lat	79	18*

a Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. b Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji; pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Tabl. 23. **UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ OSÓB W WIEKU 18–69 LAT W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym uczestniczący w działalności						
		razem	partii politycznych lub związków zawodowych	grup lub stowarzyszeń zawodowych	grup lub organizacji o charakterze rekreacyjnym ^a	organizacji charytatywnych	nieformalnej w ramach wolontariatu ^b	Kościoła, grup lub organizacji religijnych
BEZROBOTNI	2 808	325	.	24*	126	42*	118	66
18–24 lata	561	45*	.	.	26*	.	.	.
25–29	451	60*	.	.	37*	.	.	.
30–34	333	49*
35–39	300	48*
40–44	239	29*	–	–
45–49	263	28*
50–54	338	34*
55–59	274	30*
60–64	50	.	–	–	.	.	.	–
65–69 lat
BIERNI ZAWODOWO	8 851	1 602	91	171	624	254	457	449
18–24 lata	1 925	482	.	33*	267	111	133	75
25–29	431	56*	32*	.
30–34	357	38*	–
35–39	272	39*
40–44	260	40*	–
45–49	341	36*	–
50–54	599	83	.	.	28*	.	25*	20*
55–59	1 257	201	21*	20*	58	21*	60	76
60–64	2 018	364	28*	62	108	49	89	120
65–69 lat	1 392	264	.	34*	87	20*	66	109

a Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. b Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji; pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Tabl. 24. UDZIAŁ W WYBRANYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ OSÓB W WIEKU 18–69 LAT
W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym uczestniczący w działalności						
		razem	partii politycz- nych lub związkó w zawo- dowych	grup lub stowarzy- -szeń zawodo- wych	grup lub organiza- cji o chara- kterze rekreacyj- nym ^a	organi- zacji charyta- tywnych	niefor- malnej w ramach wolontariatu ^b	Kościoła, grup lub organi- zacji religij- nych
OGÓLEM	27 483	5 508	696	1 042	2 042	946	1 523	1 065
wyższe	6 146	2 081	293	585	841	470	615	298
policealne.....	959	246	27*	39*	90	48*	84	59
średnie zawodowe	5 894	1 134	184	188	417	151	263	209
średnie ogólnokształcące...	3 046	646	51	72	276	123	193	100
zasadnicze zawodowe	7 665	936	130	129	253	91	237	246
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	3 773	465	.	30*	163	63	130	152
Mężczyźni	13 597	2 683	416	587	1 152	377	596	366
wyższe	2 519	881	120	279	420	178	200	115
policealne.....	268	78	.	.	34*	.	.	.
średnie zawodowe	3 146	669	138	132	280	72	127	85
średnie ogólnokształcące...	1 207	302	34*	38*	156	34*	71	35*
zasadnicze zawodowe	4 637	546	105	103	160	54	120	89
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 819	206	.	20*	102	24*	57	33*
Kobiety	13 886	2 825	280	454	890	569	926	698
wyższe	3 628	1 200	173	305	422	292	415	182
policealne.....	691	167	.	24*	57	33*	62	50
średnie zawodowe	2 748	466	46	56	137	79	137	124
średnie ogólnokształcące...	1 838	343	.	33*	120	88	122	66
zasadnicze zawodowe	3 027	390	26*	27*	94	37*	118	156
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 954	259	.	.	61	39*	72	119
MIASTO	17 008	3 669	475	712	1 444	718	1 039	631
wyższe	4 828	1 692	224	471	706	395	515	227
policealne.....	689	186	17*	30*	75	35*	64	48*
średnie zawodowe	3 777	702	119	100	269	104	164	123
średnie ogólnokształcące...	2 157	476	34*	45*	209	95	151	65
zasadnicze zawodowe	3 963	425	76	59	113	54*	97	108
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 593	187	.	.	72	35*	49*	59
WIEŚ	10 475	1 840	221	329	598	228	483	434
wyższe	1 318	389	69	114	135	75	100	70
policealne.....	269	60	21*	.
średnie zawodowe	2 117	432	65	88	149	47	100	86
średnie ogólnokształcące...	889	170	17*	26*	67	28*	41*	35*
zasadnicze zawodowe	3 702	511	54	70	141	37*	140	137
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 082	127	.	18*	55	.	39*	17*

a Sportowym, turystycznym, kulturalnym, artystycznym. b Nieformalne i bez wynagrodzenia prace na rzecz innych osób lub organizacji; pomoc dobrowolna i bezpłatna innym osobom lub organizacjom.

Tabl. 25. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG GRUP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z komputera/			
			razem	kopiowania lub przenosze- nia pliku lub folderu	zastosowania narzędzia kopiuj-wklej ^a	zastosowania podstawowych formuł arytmetycznych
1	OGÓLEM	27 483	18 689	18 054	16 788	12 016
2	18-24 lata	3 713	3 619	3 583	3 468	2 865
3	25-29	3 231	3 031	2 972	2 853	2 290
4	30-34	3 137	2 783	2 725	2 580	1 914
5	35-39	2 861	2 324	2 246	2 102	1 413
6	40-44	2 407	1 683	1 610	1 440	958
7	45-49	2 408	1 425	1 356	1 202	778
8	50-54	2 849	1 433	1 352	1 192	729
9	55-59	2 922	1 243	1 152	1 050	597
10	60-64	2 483	821	756	636	343
11	65-69 lat	1 472	328	302	264	127
12	Mężczyźni.....	13 597	9 334	9 018	8 385	6 064
13	18-24 lata	1 895	1 845	1 829	1 768	1 474
14	25-29	1 638	1 536	1 507	1 446	1 148
15	30-34	1 590	1 413	1 379	1 317	985
16	35-39	1 449	1 168	1 133	1 058	701
17	40-44	1 214	863	828	730	506
18	45-49	1 206	709	675	612	389
19	50-54	1 401	676	633	552	343
20	55-59	1 403	580	536	482	270
21	60-64	1 152	388	355	296	174
22	65-69 lat	648	154	145	123	74
23	Kobiety	13 886	9 355	9 036	8 403	5 952
24	18-24 lata	1 818	1 774	1 754	1 700	1 391
25	25-29	1 593	1 495	1 466	1 407	1 143
26	30-34	1 547	1 369	1 346	1 262	929
27	35-39	1 411	1 156	1 113	1 044	712
28	40-44	1 193	820	782	711	452
29	45-49	1 202	716	681	590	389
30	50-54	1 448	757	719	640	387
31	55-59	1 519	662	616	568	327
32	60-64	1 332	433	402	341	169
33	65-69 lat	824	173	158	141	53

a W celu powielenia lub przenoszenia informacji w obrębie dokumentu. b Przy użyciu specjalistycznego języka internetowych. e Za pomocą przeznaczonego do tego oprogramowania (np. slajdy), obejmujące np. zdjęcia, dźwięk, materiały

WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

posiadający umiejętności w zakresie								Lp.
kompresowania plików	podłączania i instalowania nowych urządzeń	napisania programu komputerowego ^b	przenoszenia plików pomiędzy komputerem a innymi urządzeniami ^c	modyfikowania lub sprawdzania parametrów ustawień oprogramowania ^d	tworzenia prezentacji ^e	instalowania nowego lub zastępowania starego systemu operacyjnego		
w tysiącach								
10 943	12 255	2 757	11 147	5 689	7 927	5 588	1	
2 780	2 963	828	2 727	1 584	2 266	1 514	2	
2 159	2 360	600	2 163	1 244	1 690	1 200	3	
1 844	2 078	474	1 934	1 017	1 358	944	4	
1 264	1 500	297	1 379	651	849	678	5	
839	980	180	902	446	591	414	6	
618	711	126	651	292	387	301	7	
584	657	115	566	187	331	230	8	
484	552	84	470	166	278	180	9	
274	335	36*	269	72	135	95	10	
97	120	.	87	29*	41*	32*	11	
5 933	7 023	1 876	6 012	3 681	4 300	3 857	12	
1 512	1 618	546	1 439	1 006	1 193	1 022	13	
1 161	1 312	419	1 166	791	908	813	14	
1 006	1 173	334	1 042	653	747	658	15	
697	876	198	750	435	465	478	16	
468	598	127	505	297	337	296	17	
349	432	89	363	208	224	210	18	
295	385	79	298	127	172	155	19	
239	327	48*	245	95	145	129	20	
145	210	24*	155	48	79	68	21	
60	91	.	49*	22*	28*	27*	22	
5 010	5 233	880	5 135	2 008	3 627	1 731	23	
1 268	1 344	282	1 288	578	1 073	492	24	
998	1 048	180	997	453	782	386	25	
837	905	140	891	364	611	286	26	
567	624	99	628	216	385	200	27	
371	382	52	397	149	254	118	28	
269	279	38*	287	84	163	91	29	
289	272	36*	268	61	159	75	30	
245	225	36*	225	71	133	51	31	
129	124	.	114	24*	56	27*	32	
37*	29*	.	38*	.	.	.	33	

programowania. c Z kamery/aparatu cyfrowego, z/na telefon komórkowy, odtwarzacz mp3/mp4. d Z wyjątkiem przeglądark video lub wykresy.

Tabl. 25. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG GRUP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z komputera/			
			razem	kopiowania lub przenoszenia pliku lub folderu	zastosowania narzędzia kopiuj-wklej ^a	zastosowania podstawowych formuł arytmety- cznych
1	MIASTO	17 008	12 617	12 175	11 496	8 469
2	18–24 lata	2 099	2 065	2 049	2 006	1 712
3	25–29	1 990	1 932	1 902	1 860	1 581
4	30–34	1 982	1 863	1 833	1 772	1 382
5	35–39	1 755	1 544	1 493	1 434	1 031
6	40–44	1 419	1 131	1 080	995	709
7	45–49	1 424	996	950	855	568
8	50–54	1 774	1 091	1 028	934	581
9	55–59	1 924	1 004	929	870	496
10	60–64	1 662	704	645	538	291
11	65–69 lat	977	289	266	233	116
12	WIEŚ	10 475	6 071	5 879	5 292	3 547
13	18–24 lata	1 614	1 554	1 534	1 462	1 153
14	25–29	1 241	1 099	1 070	993	709
15	30–34	1 155	919	892	808	532
16	35–39	1 105	780	753	668	382
17	40–44	988	552	530	446	249
18	45–49	984	429	406	347	210
19	50–54	1 075	343	323	258	148
20	55–59	998	239	223	180	101
21	60–64	821	117	112	99	52
22	65–69 lat	495	39*	37*	31*	.

a W celu powielenia lub przenoszenia informacji w obrębie dokumentu. b Przy użyciu specjalistycznego języka internetowych. e Za pomocą przeznaczonego do tego oprogramowania (np. slajdy), obejmujące np. zdjęcia, dźwięk, materiały

WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
kompresowania plików	podłączania i instalowania nowych urządzeń	napisania programu komputerowego ^b	przenoszenia plików pomiędzy komputerem a innymi urządzeniami ^c	modyfikowania lub sprawdzania parametrów ustawień oprogramowania ^d	tworzenia prezentacji ^e	instalowania nowego lub zastępowania starego systemu operacyjnego	
w tysiącach							
7 792	8 523	2 024	7 966	4 274	5 883	4 182	1
1 710	1 777	553	1 702	1 071	1 451	996	2
1 507	1 578	428	1 508	939	1 247	903	3
1 329	1 451	359	1 410	775	1 036	715	4
947	1 083	237	1 013	517	680	549	5
621	713	148	666	359	468	326	6
466	539	97	502	227	308	236	7
466	524	89	457	153	283	193	8
416	463	71	393	141	248	148	9
241	287	27*	238	65	123	85	10
90	109	.	78	27*	39*	30*	11
3 151	3 732	732	3 180	1 415	2 044	1 406	12
1 070	1 186	275	1 024	514	816	519	13
652	782	172	655	306	443	297	14
514	627	116	524	241	322	230	15
316	418	60	366	134	169	129	16
218	267	31	236	87	123	88	17
152	172	29	149	65	79	65	18
118	133	27	109	35*	48	37*	19
69	89	13	77	25*	30*	32*	20
34	47	.	31*	.	.	.	21
.	22

programowania. c Z kamery/aparatu cyfrowego, z/na telefon komórkowy, odtwarzacz mp3/mp4. d Z wyjątkiem przeglądark video lub wykresy

Tabl. 26. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG PŁCI,

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z komputera/			
			razem	kopiowania lub przenoszenia pliku lub folderu	zastosowania narzędzia kopiuj-wklej ^a	zastosowania podstawo- wych formuł arytmety- cznych
1	OGÓLEM	27 483	18 689	18 054	16 788	12 016
2	wyższe	6 146	5 960	5 886	5 747	4 869
3	policealne.....	959	795	771	734	544
4	średnie zawodowe	5 894	4 518	4 318	3 990	2 616
5	średnie ogólnokształcące....	3 046	2 580	2 513	2 407	1 840
6	zasadnicze zawodowe	7 665	3 458	3 250	2 713	1 349
7	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	3 773	1 377	1 317	1 197	797
8	Mężczyźni	13 597	9 334	9 018	8 385	6 064
9	wyższe	2 519	2 451	2 427	2 381	2 095
10	policealne.....	268	240	240	229	179
11	średnie zawodowe	3 146	2 522	2 410	2 239	1 511
12	średnie ogólnokształcące....	1 207	1 103	1 080	1 061	857
13	zasadnicze zawodowe	4 637	2 243	2 115	1 797	955
14	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 819	775	747	677	468
15	Kobiety	13 886	9 355	9 036	8 403	5 952
16	wyższe	3 628	3 510	3 460	3 366	2 774
17	policealne.....	691	555	531	504	366
18	średnie zawodowe	2 748	1 996	1 908	1 751	1 106
19	średnie ogólnokształcące....	1 838	1 478	1 433	1 346	983
20	zasadnicze zawodowe	3 027	1 215	1 135	916	393
21	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 954	602	569	520	330
22	MIASTO	17 008	12 617	12 175	11 496	8 469
23	wyższe	4 828	4 674	4 610	4 510	3 835
24	policealne.....	689	571	552	531	395
25	średnie zawodowe	3 777	2 943	2 793	2 593	1 698
26	średnie ogólnokształcące....	2 157	1 823	1 774	1 709	1 334
27	zasadnicze zawodowe	3 963	1 886	1 758	1 512	769
28	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 593	721	687	641	438
29	WIEŚ	10 475	6 071	5 879	5 292	3 547
30	wyższe	1 318	1 286	1 276	1 237	1 034
31	policealne.....	269	224	219	203	150
32	średnie zawodowe	2 117	1 575	1 525	1 397	918
33	średnie ogólnokształcące....	889	758	739	698	505
34	zasadnicze zawodowe	3 702	1 572	1 492	1 201	580
35	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 082	379	365	323	212

a W celu powielenia lub przenoszenia informacji w obrębie dokumentu. b Przy użyciu specjalistycznego języka internetowych. e Za pomocą przeznaczonego do tego oprogramowania (np. slajdy), obejmujące np. zdjęcia, dźwięk, materiały

MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
kompresowania plików	podłączania i instalowania nowych urządzeń	napisania programu komputerowego ^b	przenoszenia plików pomiędzy komputerem a innymi urządzeniami ^c	modyfikowania lub sprawdzania parametrów ustawień oprogramowania ^d	tworzenia prezentacji ^e	instalowania nowego lub zastępowania starego systemu operacyjnego	
w tysiącach							
10 943	12 255	2757	11147	5689	7927	5588	1
4 513	4 566	1259	4480	2554	3715	2343	2
435	492	111	461	239	334	243	3
2 297	2 744	505	2417	1064	1383	1203	4
1 713	1 806	461	1680	931	1287	877	5
1 202	1 731	195	1317	493	643	528	6
783	916	225	791	408	565	393	7
5 933	7 023	1876	6012	3681	4300	3857	8
2 074	2 176	821	2009	1487	1747	1484	9
167	199	64	175	126	133	128	10
1 447	1 819	376	1556	787	920	921	11
859	932	304	836	591	682	597	12
887	1 299	150	956	394	470	437	13
499	597	162	480	296	348	289	14
5 010	5 233	880	5135	2008	3627	1731	15
2 439	2 390	439	2471	1067	1968	860	16
268	293	47	286	114	202	116	17
851	926	129	861	277	463	282	18
854	874	157	845	340	605	280	19
315	432	45*	362	99	173	90	20
284	318	63	311	112	217	104	21
7 792	8 523	2024	7966	4274	5883	4182	22
3 565	3 603	1003	3564	2076	3006	1901	23
314	352	77	331	178	244	178	24
1 529	1 793	350	1617	757	931	850	25
1 250	1 290	339	1240	720	974	683	26
684	978	117	767	303	403	337	27
451	506	139	447	239	324	233	28
3 151	3 732	732	3180	1415	2044	1406	29
948	963	257	915	478	709	442	30
121	140	34*	130	62	90	65	31
768	951	155	801	306	452	353	32
463	516	122	440	211	313	194	33
517	753	78	550	189	239	191	34
213	277	60	221	128	151	120	35

programowania. c Z kamery/aparatu cyfrowego, z/na telefon komórkowy, odtwarzacz mp3/mp4. d Z wyjątkiem przeglądark video lub wykresy

Tabl. 27. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 25–64 LATA WEDŁUG PŁCI,

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z komputera/			
			razem	kopiowania lub przenoszenia pliku lub folderu	zastosowania narzędzia kopiuj-wklej ^a	zastosowania podstawowych formuł arytmety- cznych
1	OGÓŁEM	22 299	14 743	14 169	13 056	9 023
2	wyższe	5 491	5 361	5 291	5 175	4 391
3	policealne.....	818	697	674	642	464
4	średnie zawodowe	4 989	3 767	3 587	3 284	2 055
5	średnie ogólnokształcące....	1 779	1 410	1 357	1 279	864
6	zasadnicze zawodowe	6 861	3 021	2 821	2 323	1 094
7	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	2 361	487	438	353	155
8	Mężczyźni	11 054	7 335	7 044	6 494	4 516
9	wyższe	2 276	2 235	2 212	2 177	1 922
10	policealne.....	232	215	215	205	157
11	średnie zawodowe	2 615	2 063	1 960	1 807	1 161
12	średnie ogólnokształcące....	679	597	577	572	405
13	zasadnicze zawodowe	4 127	1 958	1 835	1 536	777
14	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 125	267	245	197	95
15	Kobiety	11 244	7 408	7 124	6 562	4 508
16	wyższe	3 215	3 126	3 079	2 999	2 469
17	policealne.....	586	483	459	437	307
18	średnie zawodowe	2 374	1 704	1 627	1 476	894
19	średnie ogólnokształcące....	1 100	813	780	706	459
20	zasadnicze zawodowe	2 734	1 063	986	787	317
21	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 235	220	193	156	61
22	MIASTO	13 931	10 264	9 861	9 257	6 640
23	wyższe	4 339	4 233	4 173	4 092	3 487
24	policealne.....	583	502	484	464	336
25	średnie zawodowe	3 247	2 536	2 399	2 213	1 397
26	średnie ogólnokształcące....	1 290	1 036	1 000	949	666
27	zasadnicze zawodowe	3 556	1 702	1 579	1 345	662
28	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	916	255	226	194	92
29	WIEŚ	8 367	4 479	4 308	3 799	2 383
30	wyższe	1 153	1 128	1 119	1 083	904
31	policealne.....	235	195	190	178	128
32	średnie zawodowe	1 742	1 231	1 188	1 071	658
33	średnie ogólnokształcące....	489	374	357	330	198
34	zasadnicze zawodowe	3 304	1 319	1 242	978	432
35	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	710	131	121	91	33*

a W celu powielenia lub przenoszenia informacji w obrębie dokumentu. b Przy użyciu specjalistycznego języka internetowych. e Za pomocą przeznaczonych do tego oprogramowania (np. slajdy), obejmujące np. zdjęcia, dźwięk, materiały

MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

posiadający umiejętności w zakresie								Lp.
kompresowania plików	podłączania i instalowania nowych urządzeń	napisania programu komputerowego ^b	przenoszenia plików pomiędzy komputerem a innymi urządzeniami ^c	modyfikowania lub sprawdzania parametrów ustawień oprogramowania ^d	tworzenia prezentacji ^e	instalowania nowego lub zastępowania starego systemu operacyjnego		
w tysiącach								
8 067	9 173	1 913	8 333	4 075	5 620	4 042	1	
4 051	4 095	1 136	4 033	2 289	3 322	2 089	2	
368	417	96	399	197	275	207	3	
1 768	2 181	337	1 889	766	971	885	4	
772	830	158	765	377	489	377	5	
962	1 419	154	1 077	379	485	410	6	
146	231	31	171	68	77	73	7	
4 361	5 313	1 319	4 524	2 653	3 078	2 808	8	
1 899	1 989	759	1 851	1 368	1 608	1 353	9	
147	177	55*	157	112	119	113	10	
1 099	1 436	246	1 211	555	646	672	11	
407	475	117	408	266	295	276	12	
708	1 071	122	786	302	359	340	13	
101	165	.	111	50*	51*	54*	14	
3 705	3 859	594	3 809	1 422	2 542	1 234	15	
2 152	2 105	377	2 182	921	1 713	736	16	
221	239	41*	242	85	157	94	17	
669	745	91	678	211	326	213	18	
365	356	41*	357	111	193	101	19	
254	348	33*	291	77	126	70	20	
45	66	.	59	.	27*	.	21	
5 993	6 638	1 457	6 186	3 177	4 393	3 156	22	
3 223	3 258	910	3 232	1 866	2 704	1 705	23	
266	300	67	286	144	201	152	24	
1 241	1 488	240	1 324	573	711	665	25	
599	619	125	592	310	402	311	26	
569	839	95	648	242	322	277	27	
93	134	.	104	41*	53*	47*	28	
2 074	2 535	456	2 147	899	1 227	885	29	
827	837	227	801	423	618	384	30	
101	116	29*	113	52	74	55	31	
527	693	97	565	193	261	221	32	
173	212	33*	173	67	86	66	33	
393	581	59	428	137	163	133	34	
32*	72	.	46*	.	.	.	35	

programowania. c Z kamery/aparatu cyfrowego, z/na telefon komórkowy, odtwarzacz mp3/mp4. d Z wyjątkiem przeglądark video lub wykresy

Tabl. 28. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG LICZBY POSIADANYCH UMIEJĘTNOŚCI, GRUP WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Korzystający z komputera i posiadający umiejętności, spośród wymienionych:				
		co najmniej 1	1 lub 2	3 lub 4	5 lub 6	7 i więcej
w tysiącach						
OGÓŁEM	27 483	18 689	3 494	3 980	3 851	7 364
18-24 lata	3 713	3 619	222	489	808	2 099
25-29	3 231	3 031	271	514	631	1 615
30-34	3 137	2 783	338	511	615	1 318
35-39	2 861	2 324	421	580	503	819
40-44	2 407	1 683	412	423	317	532
45-49	2 408	1 425	429	386	251	359
50-54	2 849	1 433	483	387	300	263
55-59	2 922	1 243	429	366	231	218
60-64	2 483	821	347	215	151	107
65-69 lat	1 472	328	143	106	44*	34*
Mężczyźni	13 597	9 334	1 490	1 747	1 715	4 382
18-24 lata	1 895	1 845	95	214	328	1 208
25-29	1 638	1 536	117	213	286	919
30-34	1 590	1 413	128	240	256	790
35-39	1 449	1 168	187	248	228	506
40-44	1 214	863	182	206	141	334
45-49	1 206	709	185	175	113	237
50-54	1 401	676	218	157	135	167
55-59	1 403	580	185	155	117	123
60-64	1 152	388	145	96	74	74
65-69 lat	648	154	49*	43*	35*	27*
Kobiety	13 886	9 355	2 004	2 234	2 136	2 981
18-24 lata	1 818	1 774	127	275	480	891
25-29	1 593	1 495	153	301	345	696
30-34	1 547	1 369	210	271	360	529
35-39	1 411	1 156	235	332	275	315
40-44	1 193	820	230	218	176	196
45-49	1 202	716	244	212	138	122
50-54	1 448	757	265	231	165	96
55-59	1 519	662	244	211	113	95
60-64	1 332	433	202	120	76	34*
65-69 lat	824	173	93	63	.	.
MIASTO	17 008	12 617	2 134	2 459	2 536	5 490
18-24 lata	2 099	2 065	84	194	424	1 364
25-29	1 990	1 932	109	248	365	1 211
30-34	1 982	1 863	164	297	385	1 017
35-39	1 755	1 544	203	336	348	656
40-44	1 419	1 131	225	262	219	424
45-49	1 424	996	267	257	188	285
50-54	1 774	1 091	336	297	239	220
55-59	1 924	1 004	329	286	203	186
60-64	1 662	704	292	189	128	95
65-69 lat	977	289	122	96	39*	33*
WIEŚ	10 475	6 071	1 361	1 521	1 316	1 874
18-24 lata	1 614	1 554	138	295	385	736
25-29	1 241	1 099	161	267	266	405
30-34	1 155	919	174	214	231	299
35-39	1 105	780	217	245	154	163
40-44	988	552	187	161	97	106
45-49	984	429	161	130	64	76
50-54	1 075	343	147	91	61	45
55-59	998	239	99	81	28*	32*
60-64	821	117	55	26*	23*	.
65-69 lat	495	39*	21*	.	.	.

Tabl. 29. **ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI KOMPUTERA PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG LICZBY POSIADANYCH UMIEJĘTNOŚCI, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Korzystający z komputera i posiadający umiejętności, spośród wymienionych:				
		co najmniej 1	1 lub 2	3 lub 4	5 lub 6	7 i więcej
	w tysiącach					
OGÓŁEM	27 483	18 689	3 494	3 980	3 851	7 364
wyższe	6 146	5 960	404	885	1 280	3 391
policealne	959	795	130	208	161	297
średnie zawodowe	5 894	4 518	1 025	1 124	984	1 385
średnie ogólnokształcące	3 046	2 580	352	482	544	1 203
zasadnicze zawodowe	7 665	3 458	1 274	1 012	595	576
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	3 773	1 377	309	268	287	514
Mężczyźni	13 597	9 334	1 490	1 747	1 715	4 382
wyższe	2 519	2 451	102	240	351	1 759
policealne	268	240	19	46	36	138
średnie zawodowe	3 146	2 522	464	504	567	986
średnie ogólnokształcące	1 207	1 103	87	134	182	700
zasadnicze zawodowe	4 637	2 243	683	687	415	456
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 819	775	134	135	164	342
Kobiety	13 886	9 355	2 004	2 234	2 136	2 981
wyższe	3 628	3 510	302	645	929	1 632
policealne	691	555	111	161	124	158
średnie zawodowe	2 748	1 996	562	620	417	397
średnie ogólnokształcące	1 838	1 478	265	348	363	502
zasadnicze zawodowe	3 027	1 215	590	325	180	120
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 954	602	174	134	124	171
MIASTO	17 008	12 617	2 134	2 459	2 536	5 490
wyższe	4 828	4 674	306	670	962	2 737
policealne	689	571	94	148	115	213
średnie zawodowe	3 777	2 943	698	669	618	959
średnie ogólnokształcące	2 157	1 823	238	310	351	924
zasadnicze zawodowe	3 963	1 886	656	542	329	360
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 593	721	143	120	162	295
WIEŚ	10 475	6 071	1 361	1 521	1 316	1 874
wyższe	1 318	1 286	98	217	318	654
policealne	269	224	36	59	46	81
średnie zawodowe	2 117	1 575	327	455	367	427
średnie ogólnokształcące	889	758	114	173	194	277
zasadnicze zawodowe	3 702	1 572	618	470	267	216
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 082	379	79	74	82	145

Tabl. 30. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI INTERNETU PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG GRUP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z Internetu/		
			razem	korzystania z wyszukiwarki w celu znalezienia informacji	wysyłania e-maili z załączonymi plikami
1	OGÓŁEM	27 483	19 641	19 402	16 813
2	18–24 lata.....	3 713	3 641	3 603	3 505
3	25–29.....	3 231	3 061	3 034	2 855
4	30–34.....	3 137	2 854	2 831	2 590
5	35–39.....	2 861	2 460	2 422	2 108
6	40–44.....	2 407	1 842	1 828	1 480
7	45–49.....	2 408	1 578	1 551	1 171
8	50–54.....	2 849	1 573	1 554	1 182
9	55–59.....	2 922	1 372	1 347	1 030
10	60–64.....	2 483	895	876	631
11	65–69 lat.....	1 472	364	355	261
12	Mężczyźni.....	13 597	9 775	9 670	8 349
13	18–24 lata.....	1 895	1 855	1 833	1 783
14	25–29.....	1 638	1 548	1 534	1 440
15	30–34.....	1 590	1 445	1 434	1 306
16	35–39.....	1 449	1 231	1 214	1 051
17	40–44.....	1 214	931	927	764
18	45–49.....	1 206	777	762	571
19	50–54.....	1 401	747	741	538
20	55–59.....	1 403	648	638	471
21	60–64.....	1 152	423	420	305
22	65–69 lat.....	648	169	166	121
23	Kobiety.....	13 886	9 865	9 732	8 464
24	18–24 lata.....	1 818	1 786	1 771	1 722
25	25–29.....	1 593	1 513	1 501	1 415
26	30–34.....	1 547	1 410	1 396	1 284
27	35–39.....	1 411	1 228	1 208	1 057
28	40–44.....	1 193	911	901	717
29	45–49.....	1 202	801	789	600
30	50–54.....	1 448	826	813	644
31	55–59.....	1 519	724	709	559
32	60–64.....	1 332	472	456	326
33	65–69 lat.....	824	195	188	140

WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
umieszczania komunikatów, komentarzy na czatach, forach lub grupach dyskusyjnych	wykorzystania Internetu w celu prowadzenia rozmów telefonicznych	ściągnięcia filmów, muzyki itp. z Internetu	tworzenia strony internetowej	umieszczania wiadomości, gier, filmów lub muzyki na stronach internetowych	modyfikowania ustawień zabezpieczających przeglądarek internetowych		
w tysiącach							
12 581	12 351	10 308	3 681	5 154	4 560	1	
3 176	2 856	2 984	1 219	1 719	1 291	2	
2 481	2 273	2 209	799	1 206	1 048	3	
2 130	2 032	1 826	601	895	790	4	
1 517	1 476	1 197	369	488	493	5	
986	979	726	236	323	336	6	
737	793	483	150	198	241	7	
667	743	398	132	144	147	8	
500	618	275	98	104	113	9	
295	422	160	57	47	65	10	
93	159	50*	.	29*	36*	11	
6 391	6 292	5 835	2 372	3 082	2 989	12	
1 633	1 498	1 594	757	986	804	13	
1 246	1 158	1 201	523	724	662	14	
1 095	1 057	1 049	410	553	527	15	
773	767	711	237	302	329	16	
503	514	446	163	196	243	17	
379	396	308	103	134	179	18	
322	344	230	82	84	105	19	
237	275	154	52	55	68	20	
148	202	102	27*	30*	44	21	
57	81	38*	.	.	29*	22	
6 189	6 058	4 473	1 309	2 072	1 571	23	
1 543	1 358	1 390	462	733	488	24	
1 235	1 115	1 007	276	482	386	25	
1 035	975	777	191	342	263	26	
744	709	486	132	186	164	27	
484	464	279	73	127	93	28	
358	397	175	47*	65	61	29	
346	399	168	50	59	42	30	
263	343	121	45*	48	45	31	
147	220	57	30*	17*	.	32	
36*	78	33	

Tabl. 30. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI INTERNETU PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG GRUP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z Internetu/		
			razem	korzystania z wyszukiwarki w celu znalezienia informacji	wysyłania e-maili z załączonymi plikami
1	MIASTO	17 008	13 213	13 049	11 612
2	18–24 lata	2 099	2 075	2 046	2 015
3	25–29	1 990	1 947	1 927	1 875
4	30–34	1 982	1 891	1 879	1 786
5	35–39	1 755	1 620	1 594	1 469
6	40–44	1 419	1 220	1 213	1 040
7	45–49	1 424	1 094	1 076	851
8	50–54	1 774	1 179	1 167	941
9	55–59	1 924	1 110	1 091	854
10	60–64	1 662	759	744	547
11	65–69 lat	977	320	311	233
12	WIEŚ	10 475	6 427	6 352	5 200
13	18–24 lata	1 614	1 566	1 557	1490
14	25–29	1 241	1 114	1 107	980
15	30–34	1 155	964	952	804
16	35–39	1 105	840	827	638
17	40–44	988	623	615	440
18	45–49	984	485	475	320
19	50–54	1 075	394	387	241
20	55–59	998	262	256	176
21	60–64	821	137	133	83
22	65–69 lat	495	44	44	28*

WIEKU, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
umieszczania komunikatów, komentarzy na czatach, forach lub grupach dyskusyjnych	wykorzystania Internetu w celu prowadzenia rozmów telefonicznych	ściągnięcia filmów, muzyki itp. z Internetu	tworzenia strony internetowej	umieszczania wiadomości, gier, filmów lub muzyki na stronach internetowych	modyfikowania ustawień zabezpieczających przeglądarek internetowych		
w tysiącach							
8 750	8 690	7 037	2 626	3 697	3 437	1	
1 890	1 730	1 775	788	1 115	869	2	
1 683	1 543	1 494	567	874	800	3	
1 526	1 458	1 264	438	682	617	4	
1 091	1 057	864	293	368	393	5	
725	702	539	184	244	269	6	
547	586	364	118	153	192	7	
534	589	319	100	109	115	8	
420	510	231	75	89	96	9	
251	366	140	44*	36*	53	10	
83	148	47*	.	.	33*	11	
3 831	3 661	3 270	1 055	1 457	1 123	12	
1 286	1 125	1 209	431	604	422	13	
798	730	714	232	332	249	14	
604	575	561	163	214	173	15	
426	419	332	76	120	101	16	
261	277	187	52	79	66	17	
189	207	120	32*	46	49	18	
134	154	79	31*	35*	32*	19	
80	107	45	23*	15*	17*	20	
44	56	20*	.	.	.	21	
.	22	

Tabl. 31. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI INTERNETU PRZEZ OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG PŁCI,

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z Internetu/		
			razem	korzystania z wyszukiwarki w celu znalezienia informacji	wysyłania e-maili z załączonymi plikami
1	OGÓŁEM	27 483	19 641	19 402	16 813
2	wyższe	6 146	5 998	5 938	5 812
3	policealne.....	959	828	820	731
4	średnie zawodowe	5 894	4 757	4 714	3 993
5	średnie ogólnokształcące.....	3 046	2 652	2 610	2 416
6	zasadnicze zawodowe	7 665	3 926	3 864	2 665
7	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	3 773	1 481	1 456	1 197
8	Mężczyźni	13 597	9 775	9 670	8 349
9	wyższe	2 519	2 454	2 424	2 394
10	policealne.....	268	245	244	228
11	średnie zawodowe	3 146	2 628	2 608	2 243
12	średnie ogólnokształcące.....	1 207	1 116	1 100	1 042
13	zasadnicze zawodowe	4 637	2 502	2 474	1 761
14	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 819	830	819	681
15	Kobiety	13 886	9 865	9 732	8 464
16	wyższe	3 628	3 543	3 514	3 418
17	policealne.....	691	584	576	503
18	średnie zawodowe	2 748	2 129	2 106	1 750
19	średnie ogólnokształcące.....	1 838	1 536	1 510	1 373
20	zasadnicze zawodowe	3 027	1 423	1 390	904
21	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 954	651	637	516
22	MIASTO	17 008	13 213	13 049	11 612
23	wyższe	4 828	4 703	4 658	4 572
24	policealne.....	689	595	587	529
25	średnie zawodowe	3 777	3 098	3 068	2 633
26	średnie ogólnokształcące.....	2 157	1 875	1 842	1 716
27	zasadnicze zawodowe	3 963	2 168	2 135	1 521
28	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 593	775	759	642
29	WIEŚ	10 475	6 427	6 352	5 200
30	wyższe	1 318	1 295	1 280	1 239
31	policealne.....	269	233	233	202
32	średnie zawodowe	2 117	1 659	1 645	1 359
33	średnie ogólnokształcące.....	889	777	768	700
34	zasadnicze zawodowe	3 702	1 758	1 729	1 144
35	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 082	407	403	325

MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
umieszczania komunikatów, komentarzy na czatach, forach lub grupach dyskusyjnych	wykorzystania Internetu w celu prowadzenia rozmów telefonicznych	ściągnięcia filmów, muzyki itp. z Internetu	tworzenia strony internetowej	umieszczania wiadomości, gier, filmów lub muzyki na stronach internetowych	modyfikowania ustawień zabezpieczających przeglądarek internetowych		
w tysiącach							
12 581	12 351	10 308	3 681	5 154	4 560	1	
4 622	4 466	3 609	1 564	2 079	2 114	2	
531	531	394	150	222	192	3	
2 744	2 724	2 217	683	934	804	4	
1 918	1 874	1 635	649	937	754	5	
1 749	1 814	1 515	312	507	377	6	
1 016	941	937	322	474	319	7	
6 391	6 292	5 835	2 372	3 082	2 989	8	
1 988	1 944	1 691	950	1 122	1 277	9	
178	181	163	88	103	110	10	
1 629	1 562	1 469	494	656	603	11	
899	868	830	406	514	477	12	
1 125	1 198	1 110	220	379	293	13	
573	540	573	214	308	230	14	
6 189	6 058	4 473	1 309	2 072	1 571	15	
2 635	2 522	1 918	614	957	837	16	
353	350	231	62	119	82	17	
1 115	1 162	748	189	279	201	18	
1 019	1 006	805	243	423	278	19	
624	616	406	92	128	83	20	
443	401	364	108	166	90	21	
8 750	8 690	7 037	2 626	3 697	3 437	22	
3 647	3 555	2 817	1 221	1 651	1 737	23	
378	385	283	105	164	137	24	
1 785	1 814	1 402	451	621	543	25	
1 388	1 357	1 175	477	712	598	26	
995	1 056	852	184	286	230	27	
558	523	508	189	264	192	28	
3 831	3 661	3 270	1 055	1 457	1 123	29	
976	911	792	343	428	377	30	
153	146	111	46*	58	55	31	
960	910	815	232	314	261	32	
530	517	460	173	225	156	33	
754	759	663	128	222	147	34	
268	247	268	92	141	97	35	

Tabl. 32. ZNAJOMOŚĆ OBSŁUGI INTERNETU PRZEZ OSOBY W WIEKU 25–64 LATA WEDŁUG PŁCI,

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym korzystający z Internetu/		
			razem	korzystania z wyszukiwarki w celu znalezienia informacji	wysyłania e-maili z załączonymi plikami
1	OGÓŁEM	22 299	15 636	15 444	13 047
2	wyższe	5 491	5 393	5 340	5 230
3	policealne.....	818	722	716	631
4	średnie zawodowe	4 989	3 994	3 957	3 292
5	średnie ogólnokształcące.....	1 779	1 471	1 445	1 268
6	zasadnicze zawodowe	6 861	3 472	3 417	2 277
7	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	2 361	583	568	350
8	Mężczyźni	11 054	7 751	7 671	6 445
9	wyższe	2 276	2 240	2 213	2 189
10	policealne.....	232	218	217	202
11	średnie zawodowe	2 615	2 161	2 143	1 814
12	średnie ogólnokształcące.....	679	609	602	549
13	zasadnicze zawodowe	4 127	2 205	2 180	1 497
14	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 125	319	315	195
15	Kobiety	11 244	7 885	7 773	6 602
16	wyższe	3 215	3 154	3 128	3 041
17	policealne.....	586	504	499	428
18	średnie zawodowe	2 374	1 833	1 814	1 478
19	średnie ogólnokształcące.....	1 100	862	842	719
20	zasadnicze zawodowe	2 734	1 268	1 238	780
21	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 235	265	253	155
22	MIASTO	13 931	10 819	10 692	9 365
23	wyższe	4 339	4 258	4 218	4 145
24	policealne.....	583	518	512	457
25	średnie zawodowe	3 247	2 683	2 660	2 261
26	średnie ogólnokształcące.....	1 290	1 080	1 060	944
27	zasadnicze zawodowe	3 556	1 976	1 949	1 358
28	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	916	305	295	201
29	WIEŚ	8 367	4 817	4 751	3 682
30	wyższe	1 153	1 135	1 123	1 085
31	policealne.....	235	205	205	174
32	średnie zawodowe	1 742	1 311	1 298	1 031
33	średnie ogólnokształcące.....	489	391	385	324
34	zasadnicze zawodowe	3 304	1 497	1 469	920
35	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	710	158	156	86

MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

posiadający umiejętności w zakresie							Lp.
umieszczania komunikatów, komentarzy na czatach, forach lub grupach dyskusyjnych	wykorzystania Internetu w celu prowadzenia rozmów telefonicznych	ściągnięcia filmów, muzyki itp. z Internetu	tworzenia strony internetowej	umieszczania wiadomości, gier, filmów lub muzyki na stronach internetowych	modyfikowania ustawień zabezpieczających przeglądark internetowych		
w tysiącach							
9 312	9 336	7 273	2 441	3 406	3 233	1	
4 150	4 011	3 196	1 370	1 816	1 887	2	
454	458	326	126	189	151	3	
2 143	2 181	1 647	454	625	568	4	
886	908	687	214	330	298	5	
1 432	1 538	1 205	234	375	283	6	
247	240	212	42*	71	47*	7	
4 702	4 713	4 202	1 598	2 079	2 156	8	
1 822	1 780	1 536	855	1 014	1 175	9	
158	159	146	81	91	97	10	
1 247	1 217	1 097	320	443	425	11	
429	428	392	152	200	213	12	
912	1 004	887	164	282	212	13	
132	126	144	26*	48*	34*	14	
4 611	4 622	3 071	843	1 328	1 077	15	
2 328	2 231	1 660	515	802	712	16	
296	299	180	46*	98	54	17	
896	963	550	134	182	143	18	
456	480	295	62	130	85	19	
519	534	317	70	93	71	20	
115	114	68	.	23*	.	21	
6 777	6 811	5 215	1 818	2 555	2 534	22	
3 305	3 204	2 522	1 068	1 447	1 553	23	
325	334	238	89	141	110	24	
1 467	1 516	1 101	323	441	409	25	
668	685	514	165	262	246	26	
862	933	716	146	222	183	27	
150	139	123	28*	42*	33*	28	
2 536	2 524	2 058	623	851	699	29	
845	806	674	302	369	334	30	
129	124	88	38*	48*	41*	31	
677	665	546	132	184	159	32	
217	223	173	49*	68	52	33	
570	605	489	88	153	99	34	
56	54	61	.	22*	.	35	

Tabl. 33. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG LICZBY ZNANYCH JĘZYKÓW OBCYCH, GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które znają			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
		jeden język obcy	dwa języki obce	trzy i więcej języków obcych	
w tysiącach					
OGÓŁEM	27 483	10 568	5 935	1 208	9 772
18–24 lata	3 713	1 511	1 530	269	403
25–29	3 231	1 437	974	222	597
30–34	3 137	1 361	793	162	821
35–39	2 861	1 162	566	114	1 019
40–44	2 407	929	400	103	975
45–49	2 408	891	412	73	1 032
50–54	2 849	1 057	407	95	1 291
55–59	2 922	999	419	83	1 421
60–64	2 483	791	302	44	1 346
65–69 lat	1 472	430	130	44*	868
Mężczyźni	13 597	5 342	2 638	553	5 063
18–24 lata	1 895	849	702	95	248
25–29	1 638	741	430	103	364
30–34	1 590	719	355	62*	454
35–39	1 449	579	257	58*	555
40–44	1 214	473	177	51*	514
45–49	1 206	428	185	47*	547
50–54	1 401	488	180	44*	689
55–59	1 403	472	176	48*	707
60–64	1 152	373	125	24*	629
65–69 lat	648	219	51	.	356
Kobiety	13 886	5 226	3 297	655	4 709
18–24 lata	1 818	662	828	174	155
25–29	1 593	696	544	119	233
30–34	1 547	642	438	100	367
35–39	1 411	583	309	56	463
40–44	1 193	456	223	53*	461
45–49	1 202	464	227	26*	485
50–54	1 448	569	227	51*	602
55–59	1 519	526	243	35*	715
60–64	1 332	418	177	20*	717
65–69 lat	824	210	79	.	512
MIASTO	17 008	6 830	4 091	948	5 138
18–24 lata	2 099	881	856	190	173
25–29	1 990	942	648	163	237
30–34	1 982	891	581	131	379
35–39	1 755	705	420	93	537
40–44	1 419	584	277	87	470
45–49	1 424	550	289	62	523
50–54	1 774	694	307	76	697
55–59	1 924	699	355	71	799
60–64	1 662	575	249	34*	804
65–69 lat	977	309	109	41*	518

Tabl. 33. OSOBY W WIEKU 18–69 LAT WEDŁUG LICZBY ZNANYCH JĘZYKÓW OBCYCH, GRUP WIEKU, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I STATUSU NA RYNKU PRACY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które znają			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
		jeden język obcy	dwa języki obce	trzy i więcej języków obcych	
w tysiącach					
WIEŚ	10 475	3 738	1 843	260	4 634
18–24 lata	1 614	630	675	79	230
25–29	1 241	496	326	59	360
30–34	1 155	470	212	31*	441
35–39	1 105	457	146	20*	481
40–44	988	344	123	16*	505
45–49	984	341	123	.	509
50–54	1 075	363	100	19*	594
55–59	998	300	64	.	622
60–64	821	216	53	.	542
65–69 lat	495	121	21*	.	350
PRACUJĄCY	15 800	6 513	3 665	793	4 829
18–24 lata	1 224	520	467	64	174
25–29	2 343	1 063	737	177	365
30–34	2 445	1 091	663	135	556
35–39	2 288	969	473	100	746
40–44	1 907	757	343	95	712
45–49	1 801	700	326	58	717
50–54	1 912	745	321	77	768
55–59	1 388	500	242	56	591
60–64	414	138	83	20*	173
65–69 lat	79	30*	.	.	29*
BEZROBOTNI	2 808	1 068	538	80	1 121
18–24 lata	561	259	176	.	111
25–29	451	210	115	.	103
30–34	333	399	121	.	839
35–39	300	100	51*	.	140
40–44	239	79	32*	.	122
45–49	263	85	38*	.	132
50–54	338	113	28*	.	191
55–59	274	85	32*	.	149
60–64	50	.	.	.	35*
65–69 lat	–	–	–	.
BIERNI ZAWODOWO	8 851	2 982	1 723	335	3 811
18–24 lata	1 925	732	886	190	116
25–29	431	163	121	.	126
30–34	357	142	67	.	127
35–39	272	93	42*	.	133
40–44	260	92	23*	.	141
45–49	341	106	44*	.	183
50–54	599	198	59	.	331
55–59	1 257	415	145	19*	679
60–64	2 018	642	216	24*	1137
65–69 lat	1 392	399	121	33*	839

Tabl. 34. OSOBY W WIEKU 18-69 LAT WEDŁUG LICZBY ZNANYCH JĘZYKÓW OBCYCH, PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Osoby, które znają			Osoby, które nie znają żadnego języka obcego
		jeden język obcy	dwa języki obce	trzy i więcej języków obcych	
w tysiącach					
OGÓLEM	27 483	10 568	5 935	1 208	9 772
wyższe	6 146	2 557	2 470	710	409
policealne	959	443	273	55	187
średnie zawodowe	5 894	2 727	1 275	149	1 744
średnie ogólnokształcące.....	3 046	1 330	952	188	575
zasadnicze zawodowe	7 665	2 706	508	46*	4 405
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	3 773	805	455	61	2 451
Mężczyźni	13 597	5 342	2 638	553	5 063
wyższe	2 519	1 102	959	298	159
policealne	268	125	74	.	45*
średnie zawodowe	3 146	1 484	674	85	904
średnie ogólnokształcące.....	1 207	583	370	83	171
zasadnicze zawodowe	4 637	1 628	338	34*	2 638
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 819	420	223	30*	1 146
Kobiety	13 886	5 226	3 297	655	4 709
wyższe	3 628	1 455	1 511	412	250
policealne	691	318	199	31*	142
średnie zawodowe	2 748	1 244	601	63	840
średnie ogólnokształcące.....	1 838	746	583	105	404
zasadnicze zawodowe	3 027	1 078	171	.	1 767
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 954	385	232	32*	1 305
MIASTO	17 008	6 830	4 091	948	5 138
wyższe	4 828	2 003	1 932	588	305
policealne	689	322	193	43*	132
średnie zawodowe	3 777	1 753	796	108	1 119
średnie ogólnokształcące.....	2 157	960	663	132	403
zasadnicze zawodowe	3 963	1 421	281	32*	2 229
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	1 593	372	227	45*	950
WIEŚ	10 475	3 738	1 843	260	4 634
wyższe	1 318	554	538	122	104
policealne	269	122	81	.	56
średnie zawodowe	2 117	974	479	40*	624
średnie ogólnokształcące.....	889	370	290	56	172
zasadnicze zawodowe	3 702	1 285	228	.	2 176
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	2 180	433	229	.	1 501

Tabl. I. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU 25-64 LATA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM LUB POZAFORMALNYM
(DANE MIĘDZYNARODOWE¹⁹)

KRAJ	ROK	
	2007	2011
	w %	
EU (dane szacowane)	34,9	40,8
Belgia	40,5	37,7
Bułgaria	36,4	26,0
Republika Czeska	37,6	37,1
Dania	44,5	58,5
Niemcy	45,4	49,8
Estonia	42,1	49,9
Grecja	14,5	11,7
Hiszpania	30,9	37,7
Francja	35,1	50,5 ²⁰
Włochy	22,2	35,6
Cypr	40,6	42,3
Łotwa	32,7	32,4
Litwa	33,9	28,5
Luksemburg	.	70,1
Węgry	9	41,1 ²
Malta	33,7	35,8
Niderlandy	44,6	59,3
Austria	41,9	48,2
Polska	21,8	24,2
Portugalia	26,4	44,4
Rumunia	7,4	8,0
Słowenia	40,6	36,2
Słowacja	44,0	41,6
Finlandia	55,0	.
Szwecja	73,4	71,8
Wielka Brytania	49,3	.
Norwegia	54,6	60,0
Szwajcaria	49,0	67,2
Chorwacja	21,2	.
Serbia	.	16,5
Turcja	14,1	.

¹⁹ Źródło: Eurostat, data aktualizacji 08.04.2013,

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_100&lang=en

²⁰ Zmiana metodologii

Tabl. II. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU 25-64 LATA W KSZTAŁCENIU FORMALNYM (DANE MIĘDZYNARODOWE²¹)

KRAJ	ROK	
	2007	2011
	w %	
EU (dane szacowane)	6,6	4,9
Belgia	12,5	7,4
Bułgaria	2,7	2,4
Republika Czeska	3,9	3,7
Dania	10,1	12,6
Niemcy	5,2	3,0
Estonia	5,0	6,6
Grecja	2,3	2,6
Hiszpania	5,9	7,0
Francja	5,1	3,5 ²
Włochy	4,4	2,9
Cypr	2,9	3,7
Łotwa	5,4	4,3
Litwa	6,3	4,0
Luksemburg	.	9,9
Węgry	2,5	6,5 ²
Malta	5,2	4,2
Niderlandy	6,8	12,3
Austria	4,2	5,9
Polska	5,5	5,4
Portugalia	6,5	10,4
Rumunia	3,3	1,4
Słowenia	8,7	2,3
Słowacja	6,1	5,8
Finlandia	10,2	.
Szwecja	12,7	13,5
Wielka Brytania	15,1	.
Norwegia	9,9	7,6
Szwajcaria	4,9	.
Chorwacja	4,5	.
Serbia	.	4,0
Turcja	2,3	.

²¹ Źródło: Eurostat, data aktualizacji 08.04.2013,
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_100&lang=en

Tabl. III. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU 25-64 LATA W KSZTAŁCENIU POZAFORMALNYM (DANE MIĘDZYNARODOWE²²)

KRAJ	ROK	
	2007	2011
	w %	
EU (dane szacowane)	31,3	38,4
Belgia	33,5	33,1
Bulgaria	35,2	24,4
Republika Czeska	35,4	34,9
Dania	37,6	52,7
Niemcy	43,1	48,4
Estonia	40,2	48,0
Grecja	12,7	9,6
Hiszpania	27,2	34,1
Francja	32,0	49,1 ²
Włochy	20,2	34,3
Cypr	39,5	40,9
Łotwa	30,7	30,7
Litwa	30,9	25,9
Luksemburg	.	68,0
Węgry	6,8	37,6 ²
Malta	31,3	34,1
Niderlandy	42,1	54,8
Austria	39,8	45,5
Polska	18,6	21,0
Portugalia	22,5	39,6
Rumunia	4,7	6,9
Słowenia	36,1	34,7
Słowacja	41,2	38,3
Finlandia	51,2	.
Szwecja	69,4	67,0
Wielka Brytania	40,3	.
Norwegia	50,6	56,9
Szwajcaria	46,9	64,9
Chorwacja	18,4	.
Serbia	.	13,6
Turcja	12,8	.

²² Źródło: Eurostat, data aktualizacji 08.04.2013,
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_100&lang=en